

Fremsat den 7. oktober 2015 af social- og indenrigsministeren (Karen Ellemann)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg og lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

(Anmeldelse af kandidatlistor, afskaffelse af pligt til opstilling til kommunale og regionale valg, åbningstid på valgdagen, frister for brevstemmeafgivning m.v.)

§ 1

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, som ændret ved § 1 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Valgstyrrerformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen, jf. § 46, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, jf. § 68, stk. 1, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrrere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrrere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyrrerne skal rette sig efter valgstyrrerformandens anvisninger. Alle valgstyrrerne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, jf. § 70, 1. pkt.«

2. I § 31, *stk. 1*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Valgstyrrere og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v.«

3. I § 31, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »virksomhed i forbindelse med valget«: », herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrrere og tilforordnede vælgere om deres opgaver, jf. *stk. 1, 2. pkt.*«

4. § 33 a, *stk. 4, 3. pkt.*, ophæves.

5. I § 42 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Kandidatanmeldelserne, jf. § 33 a, partiernes meddelelse om godkendelse af kandidater, jf. § 37, og anmeldelse om opstillingsform, jf. § 41, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før anmeldelsesmyndigheden har udsendt fortegnelserne over de opstillede kandidater i vedkommende storkreds, jf. *stk. 3.*«

6. § 46, *stk. 1, 1. pkt.*, ophæves, og i stedet indsættes:

»Afstemninger, der finder sted på arbejdsdage, begynder kl. 8, jf. dog *stk. 2*, og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemninger, der finder sted på lørdage, søndage og andre helligdage, begynder kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme.«

7. I § 46 indsættes efter *stk. 1* som nyt stykke:

»*Stk. 2.* For øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejlø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø kan kommunalbestyrelsen, såfremt der på den pågældende ø ligger et afstemningssted, på et møde senest 15 dage før valgdagen træffe afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9, uanset om afstemningen finder sted på en arbejdsdag. Hvis 15. -dagen før valgdagen er en lørdag eller en søndag eller anden helligdag, fremrykkes fristen for kommunalbestyrelsens afgørelse til den umiddelbart foregående søgnedag, som ikke er en lørdag.«

Stk. 2 bliver herefter *stk. 3*.

8. I § 56 ændres »næstsidsste« til: »tredjesidsste«.

9. I § 56 indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 53, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.«

10. I § 58, stk. 4, ændres »næstsidste« til: »tredjesidste«.

11. I § 65, stk. 1, 1. pkt., ændres », om nødvendigt dagen før valgdagen« til: »inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt en eller to dage før valgdagen«.

12. I § 65, stk. 2, nr. 6, ændres »§ 56« til: »§ 56, stk. 1«.

13. I § 99, stk. 1, indsættes efter »på afstemningsdagen«: »og forberedelsen hertil«, og efter »reglerne i« indsættes: »§ 44 og«.

14. I § 100, stk. 4, ændres »3 måneder« til: »6 uger«, og »næstsidste« ændres til: »tredjesidste«.

§ 2

I lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, som ændret ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 24 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. § 19, og deres anmeldelse af valgforbund, jf. § 21, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen i Statstidende, jf. stk. 1, har fundet sted.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

2. I § 25, stk. 1, indsættes efter »på valgdagen«: »og forberedelsen hertil«, og efter »reglerne i« indsættes: »§ 44 og«.

3. I § 26, stk. 2, 1. pkt., ændres »3 måneder« til: »6 uger«, og »næstsidste« ændres til: »tredjesidste«.

§ 3

I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 2. april 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 ændres »25 dage« til: »46 dage«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

2. § 5 affattes således:

»§ 5. Ingen kan opstilles til valg uden at have givet sit samtykke hertil.«

3. I § 6 a, 2. pkt., ændres »1. september« til: »1. august«.

4. I § 13, stk. 1, ændres »8 uger« til: »13 uger«.

5. I § 16 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Valgstyrelserformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen, jf. § 52, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, jf. § 74, stk. 1, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrelser til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrelser til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyrelserne skal rette sig efter valgstyrelserformandens anvisninger. Alle valgstyrelserne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, jf. § 76, stk. 1, 1. pkt.«

6. I § 18, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Valgstyrelser og tilfornordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v.«

7. I § 18, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »virksomhed i forbindelse med valget«: », herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrelser og tilfornordnede vælgere om deres opgaver, jf. stk. 1, 2. pkt.«

8. § 19, stk. 2, 2.-4. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Til kommunalbestyrelsesvalg i Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner er mindsteantallet af stillere dog 50, i København Kommune dog 150.«

9. § 19, stk. 3, 2. og 3. pkt., ophæves.

10. § 19, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Valgbestyrelsen fritager efter anmodning de kandidatlistes, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 19, stk. 2 og 3.«

11. I § 20, stk. 1, 2. pkt., ændres »25 dage« til: »46 dage«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

12. I § 22, stk. 1, ændres »8 uger« til: »13 uger«, og i stk. 1, nr. 3, ændres »fristen for indlevering af kandidatlistes« til: »fristerne for tidligste og seneste indlevering af kandidatlistes, jf. § 23, stk. 1, 1.-3. pkt.,«.

13. I § 23, stk. 1, 1. pkt., ændres »4 uger« til: »7 uger«.

14. I § 23, stk. 1, 2. pkt., ændres »6 uger« til: »9 uger«.

15. I § 23, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Kandidatlistes, der i henhold til § 19, stk. 4, ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, skal dog være indleveret til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen og tidligst tirsdagen 11 uger før valgdagen.«

16. Efter § 23 indsættes:

»§ 23 a. Kandidatlistens ledelse skal senest samtidig med indlevering af kandidatlisten meddele formanden for valgbestyrelsen, hvilken repræsentant for listen der er legitimeret til at udføre kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten samt anmeldelse af og tilbagetrækning fra liste- og valgforbund, og som valgbestyrelsen i øvrigt kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. Repræsentanten kan være stiller for eller kandidat på listen eller ingen af delene. Den angivne repræsentant anses for legitimeret over for valgbestyrelsen, indtil kandidatlistens ledelse afgiver meddelelse om en ny repræsentant til valgbestyrelsens formand. Kandidatlistens ledelse skal i forbindelse med meddelelse om en ny repræsentant give oplysning om dennes navn, bopæl og kontaktoplysninger.«

17. I § 24, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Kandidatlisten skal«: »være underskrevet af de enkelte kandidater og«.

18. I § 24 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Kandidatlisten skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, og indeholde oplysning om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger.«

19. I § 25, stk. 1, indsættes som 4. pkt.:

»Kandidatlistener, der i henhold til § 19, stk. 4, er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, skal dog ikke indeholde underskrifter fra stillere.«

20. § 25, stk. 2, 3. pkt., ophæves.

21. § 25, stk. 3, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 3. Stillerne tiltræder ved deres underskrift, at den pågældende kandidatliste stiller op til kommunalvalget henholdsvis regionalvalget med de på underskrifttidspunktet anførte kandidater og den anførte listebetegnelse, jf. § 24 a.

Stk. 4. Kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, godkender ved sin underskrift de på kandidatlisten anførte kandidater, såfremt kandidatlisten er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 19, stk. 4.

Stk. 5. Kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, kan efterfølgende foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge, ændre i kandidatlistens opstillingsform, jf. § 24, stk. 2, og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten, inden kandidatlisten indleveres til formanden for valgbestyrelsen.«

22. I § 26, 1. pkt., ændres »af alle stillere i forening« til: »af kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

23. I § 26 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. En kandidat kan ikke trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen.«

24. Efter § 26 indsættes efter overskriften før § 27:

»§ 26 a. Efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlistener, der i henhold til § 19, stk. 4, ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 23, stk. 1, 3. pkt., skal valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen meddele kandidatlisten, om valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere.«

25. I § 27, stk. 1, 1. pkt., ændres »fristen for indlevering af kandidatlistener« til: »fristerne for seneste indlevering af kandidatlistener, jf. § 23, stk. 1, 1. og 3. pkt.,«, og »§§ 20 og 23-25« ændres til: »§§ 19, 20 og 23-25«.

26. I § 27, stk. 2, 1. pkt., ændres »24 dage« til: »45 dage«, og »kontaktpersonen« ændres til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a,«.

27. I § 27, stk. 2, 2. pkt., ændres »22 dage« til: »43 dage«, og efter »ny kandidatliste« indsættes: », jf. dog stk. 3«.

28. I § 27, stk. 2, 4. pkt., ændres »kontaktpersonen« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

29. I § 27 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Formanden for valgbestyrelsen kan afvise at modtage kandidatlistener, der åbenbart ikke er gyldige, jf. §§ 19, 20 og 23-25.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

30. § 29 affattes således:

»§ 29. En kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som kandidat, skal slettes af kandidatlisten.«

31. § 30 affattes således:

»§ 30. Ingen kan være kandidat på mere end én kandidatliste. En kandidat, der har underskrevet flere kandidatlistener, kan ikke anses for kandidat på nogen af kandidatlistenerne.«

32. I § 31, stk. 4, ændres »kontaktpersonen« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

33. I § 34, stk. 3, 2. pkt., ændres »alle stillere og kandidater på kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

34. I § 40, stk. 1, 1. pkt., ændres »22 dage« til: »43 dage«.

35. I § 40, stk. 1, 2. pkt., ændres »alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten, og af alle kandidater på kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

36. § 40, stk. 2, ophæves.

37. I § 41, stk. 1, 2. pkt., ændres »22 dage« til: »43 dage«.

38. I § 41, stk. 1, 3. pkt., ændres »kandidatlistens stillere og kandidater, jf. dog stk. 2« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

39. § 41, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.

40. I § 43 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. §§ 23-25, deres anmodning om bogstavbetegnelse, jf. § 34, og deres anmeldelse af liste- og valgforbund, jf. §§ 37 og 38, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen efter stk. 1 af de godkendte kandidatlistor har fundet sted.«

41. I § 44, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

42. I § 48, *stk. 2*, ændres: »fristen for indlevering af kandidatlistor, jf. § 23« til: »fristerne for seneste indlevering af kandidatlistor, jf. § 23, stk. 1, 1. og 3. pkt.«.

43. I § 52, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »kl. 9« til: »kl. 8, jf. dog stk. 2,«.

44. I § 52 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* For øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø kan kommunalbestyrelsen, såfremt der på den pågældende ø ligger et afstemningssted, på et møde senest 15 dage før valgdagen træffe afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

45. I § 62, *1. pkt.*, ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

46. I § 62, *2. pkt.*, ændres »den 3. tirsdag i august måned i valgåret« til: »tirsdagen 6 uger før valgdagen«.

47. I § 62 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 59, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.«

48. I § 64, *stk. 3*, ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

49. I § 71, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres », om nødvendigt dagen før valgdagen« til: »inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt en eller to dage før valgdagen«.

50. I § 71, *stk. 2, nr. 6*, ændres »§ 62« til: »§ 62, stk. 1«.

§ 4

I lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 8. december 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, *stk. 2, 4. pkt.*, ændres »§ 25, stk. 3,« til: »§ 23 a«.

2. I § 11, *stk. 2, 4. pkt.*, ændres »§ 25, stk. 3,« til: »§ 23 a«.

§ 5

Loven træder i kraft den 1. april 2016.

§ 6

§ 1 finder anvendelse på folketingsvalg, der udskrives fra og med den 1. april 2016, og på folkeafstemninger, der afholdes fra og med den 1. juli 2016.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning
- 1.1. Formålet og baggrunden med lovforslaget
- 1.2. Overblik over lovforslaget
- 1.2.1. Varetagelse af hensynet til vælgere og stillere
- 1.2.2. Lettelse af administrative byrder for kommuner og kandidatlister
- 1.2.3. Moderniseringer i øvrigt
2. Lovforslagets indhold
- 2.1 Varetagelse af hensyn til vælgere og stillere
- 2.1.1. Fremrykning ved alle valg af åbningstiden på afstemningsstederne til kl. 8, når afstemningen holdes på en arbejdsdag, samt kompenserende bestemmelser
- 2.1.1.1. Gældende regler
- 2.1.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.1.1.2.1. Baggrund
- 2.1.1.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.1.1.3. Lovforslagets indhold
- 2.1.1.3.1. Fremrykning af åbningstidspunkt
- 2.1.1.3.2. Adgang til instruktion og vederlæggelse af valgstyrere og tilforordnede vælgere før valgdagen
- 2.1.1.3.3. Lettere adgang for valgstyrere til at organisere sig i skiftehold
- 2.1.2. Harmonisering af fristerne for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlister og fristen for tidligste brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg
- 2.1.2.1. Gældende regler
- 2.1.2.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.1.2.2.1. Baggrund
- 2.1.2.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.1.2.3. Lovforslagets indhold
- 2.1.3. Ændring af tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning her i landet til Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger
- 2.1.3.1. Gældende regler
- 2.1.3.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.1.3.2.1. Baggrund
- 2.1.3.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.1.3.3. Lovforslagets indhold
- 2.1.4. Tidspunktet for offentlig tilgængelighed ved alle valg til oplysninger om kandidatanmeldelser og kandidatlister m.v.
- 2.1.4.1. Gældende regler
- 2.1.4.1.1. Folketingsvalg
- 2.1.4.1.2. Europa-Parlamentsvalg
- 2.1.4.1.3. Kommunale og regionale valg
- 2.1.4.1.4. Sammenfatning
- 2.1.4.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.1.4.3. Lovforslagets indhold
- 2.1.5. Begrænsning af offentlig tilgængelighed til stillerlister til kommunale og regionale valg og folketingsvalg
- 2.1.5.1. Gældende regler
- 2.1.5.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.1.5.2.1. Baggrund
- 2.1.5.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.1.5.3. Lovforslagets indhold
- 2.2. Lettelse af administrative byrder for kandidatlister og kommuner
- 2.2.1. Fremrykning ved alle valg af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet fra næstsidste til tredjesidste søg nedag og fast åbningstid på sidste dag for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.1. Gældende regler

- 2.2.1.1.1. Sidste frist for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.1.2. Åbningstid for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.2.1.2.1. Fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.2.2. Fast åbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.3. Lovforslagets indhold
- 2.2.1.3.1. Fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning
- 2.2.1.3.2. Forlængelse af periode for gennemgang af brevstemmer
- 2.2.1.3.3. Fast åbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning
- 2.2.2. Fritagelse for stillerkrav ved kommunale og regionale valg og lovfæstning af stillerantal
- 2.2.2.1. Gældende regler
- 2.2.2.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.2.2.2.1. Baggrund
- 2.2.2.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.2.2.3. Lovforslagets indhold
- 2.2.2.3.1. Fritagelse for stillerkrav
- 2.2.2.3.2. Godkendelse af kandidater skal ske af kandidatens repræsentant
- 2.2.2.3.3. Fastsættelse af en tidligere frist for indgivelse af kandidatlisters uden stillere
- 2.2.2.3.4. Fastlæggelse af stillerkrav ved lov
- 2.2.3. Afvisning af kandidatlisters til kommunale og regionale valg, der åbenbart ikke opfylder de formelle krav
- 2.2.3.1. Gældende regler
- 2.2.3.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.2.3.3. Lovforslagets indhold
- 2.2.4. Overgang af visse beføjelser til kandidatlistens repræsentant til at træffe dispositioner på kandidatlistens vegne ved kommunale og regionale valg
- 2.2.4.1. Gældende regler
- 2.2.4.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.2.4.3. Lovforslagets indhold
- 2.3. Modernisering i øvrigt
- 2.3.1. Afskaffelse af borgerligt ombud ved opstilling som kandidat til kommunale og regionale valg
- 2.3.1.1. Gældende regler
- 2.3.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser
- 2.3.1.2.1. Baggrund
- 2.3.1.2.2. Ministeriets overvejelser
- 2.3.1.3. Lovforslagets indhold
- 3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Formålet og baggrunden med lovforslaget

Lovforslaget er en genfremsættelse af L 146 fra folketingsåret 2014-15 (1. saml.) om ændring af lov om valg til Folketinget, lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, lov om kommunale og regionale valg og lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Anmeldelse af kandidatlisters, afskaffelse af pligt til opstilling til kommunale og regionale valg, åbningstid på valgdagen, frister for brevstemmeafgivning m.v.). Lovforslaget blev fremsat af den tidligere regering (Socialdemokratiet og Radikale Venstre) den 25. februar 2015. Forslaget bortfaldt som følge af

udskrivelsen af folketingsvalg den 27. maj 2015. Ved genfremsættelsen er det under behandlingen af L 146, 2014-15 (1. saml.), fremsatte ændringsforslag, jf. Kommunaludvalgets betænkning over L 146 afgivet den 7. maj 2015, indarbejdet i forslaget.

Formålet med lovforslaget er at gennemføre forskellige moderniseringer af valglovgivningen. Op til kommunal- og regionalvalget 2013 og i forbindelse med afholdelse af valget opstod der en række spørgsmål om praktiske og juridiske u hensigtsmæssigheder ved den måde, der afholdes valg på efter de gældende regler. Dette gav anledning til, at det daværende Økonomi- og Indenrigsministerium, nu Social- og Indenrigsministeriet, iværksatte en evaluering af valget. På baggrund af erfaringer fra kommunal- og regionalvalget den 19. november 2013 samt Europa-Parlamentsvalget og folke-

afstemningen den 25. maj 2014 blev der således afdækket et behov for regelændringer.

Regeringen og de øvrige partier i Folketinget har den 5. december 2014 indgået en politisk aftale om at gennemføre en række ændringer af valglovgivningen, som er fundet hensigtsmæssige, og lovforslaget udmønter denne aftale. Der er tale om ændringer, som for det første skal varetage hensynet til vælgere og stillere i forbindelse med forberedelse og afholdelse af valghandlingen, og som for det andet skal lette de administrative byrder for både kommunerne og kandidatlistene i forbindelse med valg. Endelig gennemføres yderligere moderniseringer af valget.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2016.

1.2. Overblik over lovforslaget

1.2.1. Varetagelse af hensynet til vælgere og stillere

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med den politiske aftale for det første en række forslag til varetagelse af hensynet til vælgere og stillere.

For at afhjælpe problemet med kødannelser om aftenen og yde en bedre service til de vælgere, der foretrækker at stemme, inden de skal møde på arbejde, foreslås det i overensstemmelse med den politiske aftale, at åbningstiden for afstemningsstederne skal fremrykkes til kl. 8 om morgenen ved folketingsvalg, kommunale og regionale valg, Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger, når disse valg afholdes på en arbejdsdag. Der henvises til afsnit 2.1.1.

For at sikre, at information om alle de opstillede kandidatlistene til kommunale og regionale valg, herunder ikke mindst lokallisterne, er offentligt tilgængelig, når brevstemmeafgivningen går i gang, foreslås det i overensstemmelse med den politiske aftale, at fristerne for godkendelse af kandidatlistene harmoniseres med fristen for tidligste brevstemmeafgivning her i landet til kommunale og regionale valg ved en ændring af begge frister. Af harmoniseringshensyn er partierne endvidere enige om, at det tidligste brevstemmeafgivningstidspunkt her i landet til Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger bør fremrykkes tilsvarende. Der henvises til afsnit 2.1.2. og 2.1.3.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale, at oplysninger om, hvilke kandidater og kandidatlistene der stiller op til kommunale og regionale valg, ikke skal kunne gøres offentligt tilgængelige via aktindsigt, før kandidatlistene er godkendt og offentliggjort af valgbestyrelsen. Dette skyldes hensynet til at sikre, at der ikke via medierne offentliggøres oplysninger om kandidatlistene, der endnu ikke er godkendt, og som derfor kan være fejlbehæftede. Hermed undgås forvirring i offentligheden om, hvilke kandidater der rent faktisk stiller op. Det foreslås endvidere af harmoniseringshensyn, at heller ikke oplysninger om, hvilke kandidater der stiller op til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg, må offentliggøres via aktindsigt, før den kompetente

myndighed har godkendt og offentliggjort kandidatfortegnelsen til det pågældende valg. Der henvises til afsnit 2.1.4.

Endvidere foreslås det i overensstemmelse med den politiske aftale, at stillerlister til kommunale og regionale valg og til folketingskandidater uden for partierne ikke længere skal være offentligt tilgængelige af hensyn til at beskytte stillernes politiske overbevisning mod offentliggørelse. Spørgsmålet om aktindsigt i stillerlister skal således fremover afgøres efter offentlighedslovens almindelige regler. Der henvises til afsnit 2.1.5.

1.2.2. Lettelse af administrative byrder for kommuner og kandidatlistene

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med den politiske aftale for det andet en række forslag til lettelse af administrative byrder for kommuner og kandidatlistene.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale, at sidste frist for at brevstemme her i landet fremrykkes med én dag til 3 hverdage inkl. lørdag før valgdagen for alle valgtyper. Formålet er at afhjælpe det øgede administrative pres, som kommunerne oplever som følge af det voksende antal brevstemmer samt det yderligere administrative pres, som en udvidelse af åbningstiden på valgdagen, jf. ovenfor, vil indebære for kommunerne. Desuden foreslås det i overensstemmelse med den politiske aftale at fastsætte en fælles åbningstid fra kl. 9-16 for brevstemmeafgivning i kommunerne den sidste dag, hvor der kan brevstemmes. Der henvises til afsnit 2.2.1.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale, at kandidatlistene, der er valgt ind i kommunalbestyrelsen/regionsrådet ved sidste valg og fortsat er repræsenteret i dette organ, fritages for kravet om indsamling af stillerunderskrifter til det næste kommunale og regionale valg. Til gengæld fastsættes det påkrævede mindsteantal stillere endegyldigt ved lov. Endvidere skal de opstillede kandidater godkendes af en person, der er berettiget til at repræsentere kandidatlisten, og kandidatlisten skal for at lette proceduren for valgbestyrelsens godkendelse af stillerlister indleveres tidligere uden stillerunderskrifter. Der henvises til afsnit 2.2.2. og for så vidt angår spørgsmålet om repræsentantens godkendelse af kandidaterne afsnit 2.2.4.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale, at valgbestyrelsens formand fremover kan afvise at modtage kandidatlistene til kommunale og regionale valg, der åbenbart ikke opfylder de formelle krav, herunder indeholder væsentligt færre stillere end det fastsatte mindsteantal. Der henvises til afsnit 2.2.3.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale, at stillerne ved kommunale og regionale valg fremover kun skal skrive under for selve kandidatlisten og dens kandidater, mens listens repræsentant uden stillernes godkendelse skal kunne beslutte, om kandidatlisten vil indgå i valgforbundet og eventuelt trække kandidatlisten fra et an-

meldt liste- eller valgforbund, samt om kandidatlisten vil foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge og eventuelt slette en eller flere kandidater m.v. Der henvises til afsnit 2.2.4.

1.2.3. Moderniseringer i øvrigt

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med den politiske aftale for det tredje et forslag til modernisering i øvrigt.

Det foreslås i overensstemmelse med den politiske aftale at afskaffe den gældende regel om pligt til at lade sig opstille til kommunale og regionale valg (borgerligt ombud), da reglen ingen betydning har i praksis. Der henvises til afsnit 2.3.1.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Varetagelse af hensyn til vælgere og stillere

2.1.1. *Fremrykning ved alle valg af åbningstiden på afstemningsstederne til kl. 8, når afstemningen holdes på en arbejdsdag, samt kompenserende bestemmelser*

2.1.1.1. Gældende regler

Ifølge valglovgivningen begynder afstemningen ved folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme, jf. folketingsvalglovens § 46, stk. 1, folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, der begge henviser til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 7, og den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 1.

Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrrer eller tilforordnet vælger, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 1, folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, (sidstnævnte to bestemmelser henviser begge til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5), og den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 1. Valgstyrerne udpeges til at forestå afstemningen og stemmeoptællingen på afstemningsstedet, jf. folketingsvalglovens § 29, stk. 1, folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, (sidstnævnte to bestemmelser henviser begge til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5), og den kommunale og regionale valglovs § 16, stk. 1. De tilforordnede vælgere udpeges til at bistå ved valget, jf. folketingsvalglovens § 30, stk. 1, folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, (sidstnævnte to bestemmelser henviser begge til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5), og den kommunale og regionale valglovs § 17, stk. 1.

Ifølge folketingsvalglovens § 31, stk. 3, 1. pkt., folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1, (sidstnævnte to bestemmelser henviser begge til

reglerne i folketingsvalglovens kapitel 5), og den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 3, 1. pkt., ydes der diæter til valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrerne og de tilforordnede vælgere for deres virksomhed i forbindelse med valget.

Ifølge folketingsvalglovens § 70, 1. pkt., folketingsvalglovens § 101, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 28, stk. 2, (sidstnævnte to bestemmelser henviser begge til reglerne i folketingsvalglovens kapitel 9), og den kommunale og regionale valglovs § 76, 1. pkt., skal resultatet af stemmeoptællingen, når denne er afsluttet, indføres i afstemningsbogen, der underskrives af valgstyrerne, og resultatet meddeles de tilstedeværende.

2.1.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.1.1.2.1. Baggrund

Bestemmelserne i valglovgivningen om afstemningssteders åbningstid kl. 9 svarer til bestemmelsen i § 46, stk. 1, i folketingsvalgloven af 1987, jf. lov nr. 271 af 13. maj 1987 og § 52, stk. 1, i den kommunale og regionale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989. Bestemmelserne herom svarer ifølge bemærkningerne til de tidligere gældende bestemmelser i valglovgivningen. Der henvises til bemærkningerne til lovforslaget bag folketingsvalgloven af 1987, jf. Folketingsstidende 1986-87, tillæg A, spalte 3237, og tillæg A, spalte 3318, samt til bemærkningerne til lovforslaget bag den kommunale valglov af 1989, jf. Folketingsstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2816.

Ministeriet har i de senere år sat fokus på at øge fleksibiliteten for vælgerne i forhold til tidspunktet for stemmeafgivelsen. Således er der ved lov nr. 1252 af 18. december 2012 med ikrafttræden den 1. januar 2013, jf. Folketingsstidende 2012-13, A, L 25 som fremsat, vedtaget en ændring af reglerne for brevstemmeafgivning de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Det blev ved regelændringen slået fast, at enhver vælger kan brevstemme i enhver kommune her i landet, således at man for at kunne brevstemme ikke længere behøver at være forhindret i at møde op på valgdagen, jf. ændringen af folketingsvalglovens § 53 (ændringslovs § 3, nr. 15) og den kommunale og regionale valglovs § 59 (ændringslovs § 5, nr. 11). Samtidig fik kommunerne en større fleksibilitet i forhold til, hvor brevstemmeafgivningen kan gennemføres, herunder ved mobile brevstemmesteder.

2.1.1.2.2. Ministeriets overvejelser

Selvom brevstemmeafgivningen har fået større udbredelse i de senere år, se nedenfor i afsnit 2.2.1. om fremrykning ved alle valg af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet, er der stadig spidsbelastninger og kødannelser på afstemningsstederne på valgaften mellem kl. 16-18, særligt når valget afholdes på en arbejdsdag. Ved Europa-Parlaments-

valg, der siden valget i 2004 har været afholdt om søndagen, er der ikke oplevet de samme problemer med spidsbelastningstidspunkter og køer på valgstederne, da vælgerne på en fridag har tendens til at indfinde sig på afstemningsstederne mere spredt hen over valgdagen.

Økonomi- og Indenrigsministeriet, nu Social- og Indenrigsministeriet, har modtaget henvendelser fra såvel vælgere som fra enkelte kommuner, der har foreslået at udvide åbningstiden på valgdagen ved at fremrykke tidspunktet for stemmeafgivningens start til kl. 8, så flere kunne nå at stemme, inden de tog på arbejde. Det er bl.a. anført, at de fleste afstemningssteder ligger på skoler i kommunerne, og det derfor kunne være praktisk, om forældrene kunne afgive deres stemme i forbindelse med, at de afleverer deres børn (nogle skoler holder dog lukket, hvis de fungerer som afstemningssted).

Det vurderes, at det særligt vil være børnefamilier, der kunne have nytte af at kunne stemme tidligere på dagen frem for efter arbejde, hvor der skal afhentes børn, men også andre vil kunne have gavn heraf. Det vil for en ikke ubetydelig del af den arbejdende befolkning blive lettere at afgive stemme, hvis afstemningsstederne åbner kl. 8. Derved lettes samtidig presset på afstemningsstederne om aftenen, hvis en del vælgere, der normalt stemmer om aftenen, i stedet benytter sig af muligheden for at stemme om morgenen.

Der vil således være en række betydelige fordele ved at fremrykke afstemningens start med en time til kl. 8 for afstemninger, der afholdes på en arbejdsdag.

Forslaget om at fremrykke afstemningens start til kl. 8 vil dog også få konsekvenser for navnlig de kommunale medarbejdere, der forestår og hjælper til ved valgbehandlingen, samt for valgstyrelser og tilfornede vælgere. Arbejdstiden på selve valgdagen for de medvirkende valgstyrelser, tilfornede vælgere og kommunale medarbejdere forlænges alt andet lige med en time og medfører en længere arbejdsdag fra instruktionen tidligt om morgenen inden afstemningens begyndelse til stemmeoptællingens afslutning sent om aftenen. Efter Social- og Indenrigsministeriets oplysninger møder de valgansvarlige medarbejdere i mange kommuner således ofte allerede frem op til tre timer, før afstemningsstederne åbner for vælgere. Dette mødetidspunkt vil skulle fremrykkes, hvis afstemningen begynder allerede kl. 8. Der vil endvidere kunne forekomme en øget risiko for fejl under navnlig stemmeoptælling og vurderingen af stemmesedlernes gyldighed pga. træthed hos de medvirkende i de tilfælde, hvor det er de samme tilfornede vælgere og kommunalt personale, der anvendes til denne opgave, som også har været til stede under hele afstemningen.

Fremrykningen af afstemningens start med en time kan også medføre udfordringer i relation til modtagelsen af de sidste brevstemmer på afstemningsstederne på valgdagen. Brevstemmerne hentes i dag typisk tidligt på posthuset efter særlige aftaler med de lokale posthuse og skal være gennemgået, inden afstemningen starter.

En fremrykning af tidspunktet for afstemningens begyndelse vurderes desuden generelt at ville sætte organisationen på valgdagen under yderligere pres navnlig for så vidt angår de opgaver, der af praktiske og sikkerhedsmæssige grunde skal gennemføres på selve valgdagen inden afstemningens begyndelse, herunder opstart af digitale valglister, klargøring og kontrol af afstemningsstederne, modtagelse og afstemning af stemmesedlerne m.v.

Der er således en række udfordringer ved en fremrykning af afstemningens åbningstidspunkt.

Efter Social- og Indenrigsministeriets vurdering kan kommunerne ved en ændret tilrettelæggelse af valgbehandlingen imidlertid afbøde mange af de ovenfor nævnte udfordringer. F.eks. kan instruktionen af de medvirkende valgstyrelser, tilfornede vælgere og kommunale medarbejdere flyttes fra om morgenen inden afstemningens begyndelse til en anden dag, herunder dagen før, for at mindske behovet for, at valgstyrelser og tilfornede vælgere skal møde ekstra tidligt som følge af ændringen af åbningstiden. Lovgivningen foreslås med det foreliggende forslag derfor præciseret i overensstemmelse hermed. Instruktionen af de medvirkende valgstyrelser, tilfornede vælgere og kommunale medarbejdere kunne også effektiviseres på anden vis ved f.eks. brug af instruktionsvideoer, anvendelse af e-learningværktøjer m.v.

I forhold til at mindske risikoen for fejl under stemmeoptællingen som følge af træthed hos valgstyrelser og tilfornede vælgere indkalder nogle kommuner allerede i dag stemmeoptællere, som ikke har deltaget i valgbehandlingen i løbet af dagen, til at møde frem efter afstemningens afslutning. Endvidere har ministeriet overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt med en mere smidig regulering i forhold til det gældende udgangspunkt om, at samtlige valgstyrelser skal være til stede under hele valgforløbet. Dette åbner mulighed for, at valgstyrelser – samt tilfornede vælgere og administrativt personale – i højere grad organiserer sig i skiftehold.

For bl.a. at afbøde presset omkring modtagelse af brevstemmer inden valgbehandlingen starter, vurderes det endvidere hensigtsmæssigt at fremrykke fristen for brevstemmeafgivning fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen, se nedenfor under afsnit 2.2.1. Det er således forventningen, at denne fremrykning af fristen for brevstemmeafgivning væsentligt vil formindske antallet af brevstemmer, der først når frem på valgdagen. Det vil således lette kommunernes opgave med at afhente brevstemmerne på posthuset uden for åbningstid om morgenen inden valgbehandlingen starter og efterfølgende få dem sorteret og distribueret, hvis antallet af sent indkomne brevstemmer således kan mindskes væsentligt.

Sammenfattende er der efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse betydelige fordele forbundet med at fremrykke tidspunktet for åbning af afstemningsstederne til kl. 8 om morgenen, hvis afstemningen falder på en arbejdsdag, samtidig med, at de udfordringer, der er knyttet til forslaget, kan

håndteres ved forskellige kompenserende lovgivningsmæssige og administrative foranstaltninger.

For så vidt angår de udfordringer, der vil være forbundet med en fremrykning af åbningstiden i forhold til de opgaver, der af praktiske og sikkerhedsmæssige grunde skal gennemføres på selve valgdagen inden afstemningens begyndelse, har KL i sit høringssvar til lovforslaget fremsat ønske om, at der blev indført en dispensationsmulighed for kommunerne, for så vidt angår fremrykningen af åbningstiden på afstemningssteder på små øer med få indbyggere. Efter KL's opfattelse vil det være svært at nå at få valgmaterialiet frem til sådanne øer samme morgen, når afstemningen fremrykkes til at skulle begynde kl. 8. Ifølge KL vil konsekvensen af at fastholde, at åbningstiden på afstemningsstederne for de pågældende øer skal følge den generelle nye åbningstid, kl. 8 om morgenen, når valgbehandlingen afholdes på en arbejdsdag, være, at valgmaterialiet enten vil skulle fragtes om natten, eller at de små afstemningssteder må nedlægges til ulempe for borgerne.

Social- og Indenrigsministeriet anerkender, at det som nævnt af KL i sit høringssvar i de tilfælde, hvor afstemningsstedet er beliggende på en mindre ø uden broforbindelse eller anden fast forbindelse til fastlandet, kan være forbundet med så store praktiske vanskeligheder at åbne afstemningsstederne kl. 8, kombineret med at der på de fleste af de pågældende afstemningssteder kun vil være et meget lille antal vælgere tilknyttet, at det kan overvejes at fritage disse få øer fra kravet om at åbne valgstedet kl. 8. Ministeriet bad derfor efter modtagelse af høringssvaret KL om at oplyse, hvilke øer det under de ovenfor nævnte forudsætninger kunne være relevant at undtage fra det generelle krav om, at afstemningsstederne fremover skal åbne for stemmeafgivning kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

KL har ved svar af 3. februar 2015 angivet 14 øer med et antal vælgere, der spænder fra ca. 30 til ca. 713, som man på baggrund af en høring af kommuner med en kyststrækning ønsker undtaget fra det generelle krav om at fremrykke åbningen af afstemningsstederne til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag.

Endvidere har Sammenslutningen af Danske Småøer ved en henvendelse til ministeriet af 20. marts 2015 fremsat ønske om, at alle de 27 øer, der er medlem af Sammenslutningen af Danske Småøer, omfattes af adgangen til at undtages fra det generelle krav om at fremrykke åbningen af afstemningsstederne til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag. Sammenslutningen har i den forbindelse peget på, at flere end de 14 øer, som KL har foreslået, i dag har et selvstændigt afstemningssted på øen. Efter ministeriets oplysninger drejer det sig om yderligere fem øer. Sammenslutningen af Danske Småøer henviser endvidere bl.a. til, at færgernes sejlplaner vil kunne ændre sig i fremtiden, således at de øer, der ikke har gener i dag, fremover vil kunne påføres gener ved et begyndelsestidspunkt for afstemningen kl. 8, samt til, at de øer, der i dag ikke har et selvstændigt afstemningssted, fremover vil kunne få et sådant.

På baggrund af ovenstående har Social- og Indenrigsministeriet vurderet, at det vil være hensigtsmæssigt, at der gives kommunalbestyrelsen mulighed for at træffe beslutning om, at afstemningen på afstemningssteder beliggende på mindre øer uden broforbindelse eller fast forbindelse til fastlandet først skal begynde kl. 9.

2.1.1.3. Lovforslagets indhold

2.1.1.3.1. Fremrykning af åbningstidspunkt

Det foreslås at fremrykke tidspunktet for åbning af afstemningsstederne til kl. 8 om morgenen for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, der afholdes på en arbejdsdag, samt kommunale og regionale valg, der altid holdes på en arbejdsdag. Formålet er at afhjælpe problemet med kødannelser om aftenen og yde en bedre service til de vælgere, der foretrækker at stemme, inden de skal møde på arbejde. Der henvises til forslagens § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43, med tilhørende bemærkninger.

De foreslåede ændringer af reglerne i folketingsvalgloven, jf. forslagens § 1, gælder også for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningen hertil i folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Samtidig med den foreslåede fremrykning af åbningstidspunktet på afstemningsstederne foreslås det at indføre en adgang for kommunalbestyrelsen i kommuner, hvortil 27 nærmere opregnede mindre øer uden broforbindelse eller anden fast forbindelse til fastlandet henhører, til at beslutte, at afstemningen på disse øer først skal begynde kl. 9, uanset om afstemningen finder sted på en arbejdsdag. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7, og § 3, nr. 44, med tilhørende bemærkninger.

2.1.1.3.2. Adgang til instruktion og vederlæggelse af valgstyrelser og tilforordnede vælgere før valgdagen

Da valgstyrelser og tilforordnede vælgere som følge af den udvidede åbningstid på afstemningsstederne ved en uændret tilrettelæggelse af forberedelsen af valgbehandlingen vil skulle møde tidligere på valgdagen, kan det i nogle tilfælde være svært for kommunalbestyrelsen at nå instruktionen af valgstyrelser og/eller tilforordnede vælgere samme morgen, som valgbehandlingen skal foregå. Det foreslås derfor endvidere at give kommunalbestyrelsen mulighed for at indkalde valgstyrelser og/eller tilforordnede vælgere til møde på et tidspunkt før valgdagen med henblik på at give disse den fornødne instruktion, samt at valgstyrelser og tilforordnede vælgere kan tildeles diæter herfor. Der henvises til forslagens § 1, nr. 2 og 3, samt § 3, nr. 6 og 7, med tilhørende bemærkninger.

2.1.1.3.3. Lettere adgang for valgstyrelser til at organisere sig i skiftehold

Det foreslås endvidere, at der gives valgstyrene mulighed for ikke at være til stede på afstemningsstedet under hele valgbehandlingen og stemmeoptællingen. Formålet hermed er at aflaste valgstyrene ved at give dem mulighed for at holde pause(r) i løbet af dagen, hvor der ikke møder så mange vælgere op for at stemme. Der foreslås derfor indsat en bestemmelse om, at valgstyresformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valgbehandlingen, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrelser til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valgbehandlingen og stemmeoptællingen. Bestemmelsen indebærer, at valgstyrene efter valgstyresformandens beslutning kan tillades at forlade afstemningsstedet for en kortere periode i løbet af valgdagen, og herunder kan indgå i skiftehold eller lignende. Derved kan det sikres, at valgstyrene får de fornødne pauser, så de kan varetage deres opgaver under afstemningen og ved den efterfølgende stemmeoptælling på forsvarlig vis. Det foreslås dog samtidig fastslået, at der altid skal være et flertal af de udpegede valgstyrelser til stede på afstemningsstedet under valgbehandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling, at valgstyrene skal rette sig efter valgstyresformandens anvisninger, samt at alle valgstyrelser skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen. Der henvises til forslagsgets § 1, nr. 1, samt § 3, nr. 5, med tilhørende bemærkninger.

2.1.2. Harmonisering af fristerne for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlistor og fristen for tidligste brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg

2.1.2.1. Gældende regler

Fristen for indlevering af kandidatlistor til kommunale og regionale valg er efter de gældende regler kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 1. pkt. Af den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 2. pkt., følger det, at en kandidatliste tidligst kan indleveres tirsdagen 6 uger før valgdagen.

Ifølge den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., skal valgbestyrelsen efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlistor undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlistor er gyldige efter reglerne i §§ 20 og 23-25.

Af den kommunale og regionale valglovs § 43, 1. og 2. pkt., følger det, at kommunalbestyrelsen skal bekendtgøre de godkendte kandidatlistor, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og valgforbund, når fristen for anmeldelse af liste- og valgforbund er udløbet. Fristen for indlevering af anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund er kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 1, 1. pkt. Det fremgår af Social- og Indenrigsministeriets vejledninger om afholdelse af kommunale og regionale valg, jf. senest vejledning nr. 9458 af 29. august 2013 om afholdelse af kommunale og regionale valg tirsdag den 19. november 2013 i afsnit 6.8., at bekendtgørelsen skal ske

snarest muligt efter udløbet af fristen for anmeldelse af listeforbund og valgforbund. Det skal ses under hensyn til, at valgbestyrelsen skal have lejlighed til at undersøge, om anmeldelsen af listeforbund henholdsvis valgforbund er i overensstemmelse med reglerne herfor. De godkendte kandidatlistor vil således blive bekendtgjort ca. 3 uger før valgdagen.

En række andre bestemmelser i den kommunale og regionale valglov har tæt sammenhæng med de ovenfor beskrevne regler og frister.

Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skal senest tirsdagen 8 uger før valgdagen, dvs. 2 uger før den tidligste frist for indlevering af kandidatlistor, bekendtgøre fristen for indlevering af kandidatlistor i de stedlige dagblade eller lokalaviser, jf. den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, nr. 3. Ligeledes skal antallet af dem, der skal vælges, antallet af stillere for en kandidatliste samt dag og tid for afstemningen bekendtgøres, jf. lovens § 22, stk. 1, nr. 1, 2 og 4. Det følger i øvrigt af den kommunale og regionale valglovs § 6 a, at kommunalbestyrelsens medlemstal skal fastsættes i styrelsesvedtægten, og at ændringer i styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres, skal være vedtaget af kommunalbestyrelsen senest den 1. september i valgåret, dvs. på et tidspunkt inden fristen for bekendtgørelsen af kommunalbestyrelsens medlemstal i de stedlige dagblade eller lokalaviser, for at få virkning fra førstkommende valgperiode.

Af den kommunale og regionale valglovs § 13, stk. 1, følger det, at der for hver kommune og hver region skal vælges en valgbestyrelse senest tirsdagen 8 uger før valgdagen, hvilket er 2 uger før tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlistor, jf. lovens § 23, stk. 1, 2. pkt.

For så vidt angår valgbestyrelsens godkendelse af kandidatlistor, følger det af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. pkt., at hvis valgbestyrelsen finder, at en kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten efter reglerne i §§ 28-30, skal valgbestyrelsen senest lørdagen 24 dage før valgdagen, dvs. senest 4 dage efter fristen for indlevering af kandidatlistor, underrette kandidatlistens kontaktperson herom. Af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 2. pkt., følger det endvidere, at afhjælpning af manglerne eller indlevering af en ny kandidatliste senest skal ske kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen. Af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 3. pkt., følger, at valgbestyrelsens formand herefter træffer afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelse af kandidaterne.

En kandidat, der ikke opfylder valgbarhedsbetingelserne i den kommunale og regionale valglovs § 3, skal slettes fra kandidatlisten, jf. § 28. § 3 fastsætter endvidere tidspunktet for, hvornår valgbarhedsbetingelserne skal være opfyldt. Det følger af bestemmelsen, at en person er valgbar, hvis vedkommende har valget til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet fredagen 25 dage før valgdagen eller, hvis dette

ikke er tilfældet, kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget.

Den kommunale og regionale valglovs § 20, stk. 1, 1. pkt., indeholder en regel om, at stillere skal opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Af den kommunale og regionale valglovs § 20, stk. 1, 2. pkt., følger det, at tidspunktet for, hvornår valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget skal være opfyldt, er fredagen 25 dage før valgdagen eller, hvis dette ikke er tilfældet, kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen.

For så vidt angår tilbagekaldelse af en indleveret kandidatliste, følger det af den kommunale og regionale valglovs § 26, 1. pkt., at tilbagekaldelse skal ske senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen. Tilbagetrækning fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund skal ligeledes ske senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1, 2. pkt.

Reglerne om brevstemmeafgivning findes i den kommunale og regionale valglovs kapital 6. Efter de gældende regler kan brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg finde sted her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme (dvs. typisk borgerservicecentre eller lignende) samt på Færøerne, i Grønland og i udlandet (herunder søfolk på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg uden for dansk område) fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret, dvs. knap 3 måneder før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 62, 2. pkt., § 63, stk. 3, og § 64, stk. 2. Brevstemmeafgivning på de øvrige steder her i landet, hvor bestemte grupper af vælgere kan brevstemme (f.eks. på sygehuse, i visse boliger og boformer efter social- og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem) kan derimod først finde sted fra tirsdagen 3 uger før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 62, 1. pkt.

2.1.2.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.1.2.2.1. Baggrund

De gældende bestemmelser i den kommunale og regionale valglovs § 13, stk. 1, om tidspunktet for valg af valgbestyrelse, § 22, stk. 1, om fristen for bekendtgørelse af antal medlemmer, der skal vælges, antallet af stillere, fristen for indlevering af kandidatlisters samt dato og tid for valget, § 23 om fristerne for kandidatlistens indlevering, § 27 om fristerne for valgbestyrelsens undersøgelse af, om de rettidigt indleverede kandidatlisters er gyldige, § 40 om fristen for anmeldelse af listeforbund og valgforbund, § 41 om fristen for tilbagetrækning fra et anmeldt listeforbund og valgforbund og § 43 om tidspunktet for bekendtgørelse af de opstillede kandidatlisters og kandidaters svarer i det væsentlige til bestemmelserne herom i den kommunale og regionale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989. Bestemmelserne

svarer til de tidligere gældende bestemmelser ifølge bemærkningerne til lovforslaget bag valgloven af 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2811-2815, idet der dog efter de tidligere gældende bestemmelser ikke var nogen udtrykkelig tidsfrist for valg af valgbestyrelse.

§ 6 a blev indsat ved lov nr. 1209 af 27. december 2003, idet det blev fundet hensigtsmæssigt at indsætte en bestemmelse om, hvornår en ændring af styrelsesvedtægten vedrørende kommunalbestyrelsens henholdsvis amtsrådets (nu regionsrådets) medlemstal senest skal være vedtaget i valgåret for at få virkning fra førstkommande valgperiode. Fristen blev således fastsat til 1. september i valgåret for at antallet af medlemmer, der skal vælges, er endeligt afklaret i passende tid inden fristen for, at kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet (nu regionsrådet) skal bekendtgøre antallet af dem, der skal vælges, jf. den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, nr. 1. Se Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 1912 og tillæg A, side 1921 og 1922.

Indtil en lovændring i 2001 (lov nr. 214 af 28. marts 2001) kunne brevstemmeafgivning her i landet på folkeregistrene ved kommunalvalg først finde sted fra 3 uger før valgdagen, dvs. omkring det tidspunkt, hvor de godkendte kandidatlisters bekendtgøres. Begyndelsestidspunktet blev imidlertid udstrakt til 3 måneder før valgdagen ved den omtalte lovændring. Det skete for at imødekomme en række henvendelser fra vælgere, der agtede at opholde sig i udlandet i tiden omkring valgdagen, og som skulle afrejse tidligere end 3 uger før valgdagen, hvilket var den dagældende tidligste frist for afgivelse af brevstemme i Danmark. De daværende vælgere blev i overensstemmelse med dagældende regler henvist til at stemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation i udlandet, hvor der også efter dagældende regler kunne brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen. En del vælgere havde tilkendegivet, at der på det sted, hvor de agtede sig hen, ikke fandtes nogen dansk repræsentation inden for rimelig afstand. På denne baggrund blev det foreslået, at fristen for at afgive brevstemme på folkeregistrene ved kommunalvalg blev forlænget til samme tidspunkt som brevstemmeafgivning i udlandet. Ministeriet henviste endvidere til, at den foreslåede forlængelse af fristen for brevstemmeafgivning alene ville medføre en mindre omlægning af kommunernes opgaver. Spørgsmålet om forholdet til fristerne for indlevering og godkendelse af kandidatlisters blev ikke rejst eller drøftet ved den lejlighed. Se Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 2730 og tillæg A, side 2736 og side 2741.

Imidlertid er der siden – senest ved sidste kommunal- og regionalvalg den 19. november 2013 – blevet stillet spørgsmål ved det hensigtsmæssige i, at brevstemmeafgivningen efter de gældende regler begynder 3 måneder før valgdagen, selvom kandidatlisters først er godkendt og offentligt kendt på et senere tidspunkt (ca. 3 uger før valgdagen).

Som følge af, at brevstemmeafgivningen kan begynde så tidligt i forhold til offentliggørelsen af de godkendte kandi-

datilister, har nogle lokallister (dvs. lokale kandidatlistor, der opstiller for andre end de etablerede landsdækkende partier) forud for kommunal- og regionalvalget i 2013 tilkendegivet bl.a. i medierne, at de etablerede landsdækkende partier efter lokallisternes mening har en urimelig fordel, fordi de (og deres bogstavbetegnelser) modsat lokallisterne allerede er kendt på det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen kan begynde 3 måneder før valgdagen. De vælgere, der brevstemmer i tiden op til kandidatlisternes godkendelse og offentliggørelse, vil efter lokallisternes opfattelse derfor være mere tilbøjelige til at stemme på en kandidatliste for et landsdækkende parti.

Endvidere har ministeriet haft den praksis gennem de senere år at udsende en oversigt over de godkendte bogstavbetegnelser (dvs. bogstavbetegnelserne for de landsdækkende partier) på det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen begynder, til ophængning de steder, man kunne brevstemme, også før kandidatlisterne var godkendt og offentliggjort. Der var en omfattende offentlig debat om spørgsmålet forud for kommunal- og regionalvalget 2013, ligesom medierne i en række kommuner som følge af denne debat søgte om aktindsigt i kandidatlisterne, før disse var endeligt godkendt.

2.1.2.2. Ministeriets overvejelser

Efter ministeriets opfattelse vil der være en række betydelige fordele ved at harmonisere fristen for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlisterne og fristen for tidligste brevstemmeafgivning, således at begge frister falder på samme tidspunkt. Herved sikres, at vælgerne i hele brevstemmeperioden har adgang til oplysning om de opstillede kandidatlistor og kandidater, ligesom der i hele brevstemmeperioden sikres samme vilkår for landsdækkende partier og mere kendte lokallister i forhold til nye lokallister, som vælgerne ikke har tilsvarende kendskab til forud for opstillingen.

For at sikre, at vælgerne har mulighed for at gøre sig bekendt med alle de opstillede kandidatlistor til kommunale og regionale valg, herunder særligt lokallisterne, når brevstemmeafgivningen går i gang, vil det således være nødvendigt at harmonisere fristen for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlistor og fristen for tidligste brevstemmeafgivning. Hensigten er, at kandidatlistor er klar, og grundlaget for stemmeafgivningen således er til stede, på samme tidspunkt, som vælgerne kan begynde at brevstemme.

En harmonisering af fristerne vil betyde, at fristen for indlevering af kandidatlistor fremrykkes, mens fristen for tidligste brevstemmeafgivning udskydes.

Harmoniseringen af fristerne vil således kræve, at kandidatlistor skal være klar til indlevering og godkendelse tidligere end hidtil. Dette kan særligt blive en udfordring for lokallisterne i det omfang, de ikke har en lige så fast organisation bag sig som de landsdækkende partier. Valgdatoen for kommunale og regionale valg er imidlertid fastsat i loven, og fristen for indlevering af kandidatlistor er dermed kendt på forhånd. Også antallet af nødvendige stillere er kendt på for-

hånd. Kandidatlistor vil derfor kunne indrette sig herpå og bl.a. sørge for at indhente det nødvendige antal stillere i god tid før fristen for indlevering af kandidatlistor.

Med harmoniseringen kan brevstemmeafgivningen først påbegyndes senere end i dag, hvorved perioden, hvor vælgerne kan brevstemme, forkortes. Erfaringsmæssigt afgives der imidlertid normalt ikke særligt mange brevstemmer i de første uger af brevstemmeperioden. Det er således ikke forventningen, at ændringen af perioden for brevstemmeafgivning vil føre til nævneværdigt færre brevstemmer. Ministeriet har desuden overvejet, om en udskydelse af begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg alene bør omfatte brevstemmeafgivningen på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Af hensyn til vælgere, der opholder sig i udlandet i længere tid samt de praktiske udfordringer med postforsendelse af brevstemmer fra udlandet til Danmark, er det fundet hensigtsmæssigt, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland og i udlandet (herunder søfolk på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg uden for dansk område) bibeholdes til 3 måneder før valgdagen.

2.1.2.3. Lovforslagets indhold

På baggrund af ministeriets overvejelser foreslås det således, at fristen for indlevering og godkendelse af kandidatlistor til kommunale og regionale valg og tidspunktet for, hvornår brevstemmeafgivning her i landet til de pågældende valg kan begynde, harmoniseres, så brevstemmeafgivning her i landet først kan begynde, når kandidatlistor er indleveret, godkendt og offentliggjort af valgbestyrelserne. Dermed får vælgerne det bedst mulige grundlag for at brevstemme samtidig med, at kandidatlistor for de landsdækkende partier og lokallisterne ligestilles i forhold til synlighed ved brevstemmeafgivningen.

Konkret foreslås det, at fristen for indlevering af kandidatlistor til kommunale og regionale valg ændres fra kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen til kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen. Fristen fremrykkes dermed 3 uger. Tilsvarende ændres tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlistor fra tirsdagen 6 uger før valgdagen til tirsdagen 9 uger før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 13 og 14, med tilhørende bemærkninger.

Det bemærkes, at det endvidere foreslås, at kandidatlistor, som allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, efter anmodning kan fritages for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere. For de kandidatlistor, der ønsker sig fritaget for stillerkravet, foreslås der et tidligere indleveringstidspunkt end de kandidatlistor, der ikke ønsker sig fritaget for stillerkravet, med henblik på at give kandidatlisten mulighed for at indsamle stillere i tilfælde af, at valgbestyrelsen ikke fritager dem for stillerkravet. Der foreslås derfor for disse kandidatlistor et krav om indlevering senest kl. 12 tirsdagen 9 uger

før valgdagen og tidligst 11 uger før valgdagen. For nærmere herom henvises til afsnit 2.2.2. samt lovforslagets § 3, nr. 10 og 15, med tilhørende bemærkninger.

Samtidig foreslås det, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, ændres fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret, dvs. knap 3 måneder før valgdagen, til tirsdagen 6 uger før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 46, med tilhørende bemærkninger.

Af hensyn til harmonisering mellem de enkelte valglove foreslås det i øvrigt, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg udskydes tilsvarende, dvs. fra 3 måneder før valgdagen til 6 uger før valgdagen. Ved folketingsvalg begynder perioden for brevstemmeafgivning her i landet efter de gældende regler 3 uger før valgdagen, hvilket ofte er sammenfaldende med tidspunktet for valget udskrivelse. På den baggrund er der ikke anledning til at ændre begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til folketingsvalg. Der henvises til afsnit 2.1.3. samt lovforslagets § 1, nr. 14, første led, og § 2, nr. 3, første led, med tilhørende bemærkninger.

På baggrund af ændringen af tidspunktet for indlevering af kandidatlistor, jf. ovenfor, foreslås det, at fristen for, hvornår kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet senest skal bekendtgøre antallet af dem, der skal vælges, antallet af stillere for en kandidatliste, fristen for indlevering af kandidatlistor samt dag og tid for afstemningen, tilpasses tilsvarende. Fristen for kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bekendtgørelse foreslås derfor ændret fra tirsdagen 8 uger før valgdagen til tirsdagen 13 uger før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 12.

I forlængelse af den foreslåede ændring af fristen for bekendtgørelse af antallet af dem, der skal vælges, foreslås det, at fristen for, hvornår ændringer i styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres, ligeledes tilpasses, således at sådanne ændringer for at få virkning fra førstkommande valgperiode skal være vedtaget senest den 1. august i valgåret i stedet for som efter de gældende regler senest den 1. september i valgåret. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 3, med tilhørende bemærkninger.

Som konsekvens af ændringen af tidspunktet for indlevering af kandidatlistor, foreslås det endvidere at tilpasse tidspunktet for, hvornår valgbestyrelsen senest skal underrette en kandidatliste om, at den indleverede liste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig. Fristen for valgbestyrelsens underretning foreslås således ændret fra lørdagen 24 dage før valgdagen til lørdagen 45 dage før valgdagen. Tilsvarende foreslås tidspunktet for seneste afhjælpning af manglerne eller indlevering af en ny kandidatliste ændret fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 26, første led, og nr. 27, første led, med tilhørende bemærkninger.

Som yderligere konsekvens af ændringen af tidspunktet for indlevering af kandidatlistor til kommunale og regionale valg foreslås tidspunktet for, hvornår kandidater og stillere skal opfylde valgretsbetingelserne, ligeledes tilpasset. Det foreslås således, at tidspunktet for, hvornår kandidater til kommunale og regionale valg skal opfylde valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget, ændres fra 25 dage før valgdagen til 46 dage før valgdagen, mens den endelige frist for opfyldelse af disse betingelser ændres fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Tidspunktet for, hvornår stillere skal opfylde valgretsbetingelserne, er enslydende og ændres tilsvarende. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1 og nr. 11, med tilhørende bemærkninger.

Endvidere foreslås seneste frist for tilbagekaldelse af indleverede kandidatlistor samt seneste frist for indgåelse af og tilbagetrækning fra anmeldte liste- eller valgforbund tilpasset som konsekvens af de ændrede tidspunkter for indlevering af kandidatlistor. Det foreslås derfor, at seneste frist for tilbagekaldelse af en indleveret kandidatliste ændres fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Tilsvarende foreslås det, at seneste frist for indlevering af anmeldelse om indgået listeforbund og valgforbund samt seneste frist for tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund eller valgforbund ændres fra kl. 12 mandagen 22 dage før til kl. 12 mandagen 43 dage før. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 22, andet led, samt nr. 34 og 37.

Endelig foreslås det som konsekvens af de ovenfor foreslåede tilpasninger, at tidspunktet for, hvornår der for hver kommune og hver region senest skal vælges en valgbestyrelse, ændres fra 8 uger før valgdagen til 13 uger før valgdagen, således at valgbestyrelsen fortsat vælges senest 2 uger før tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlistor (hvilket er 11 uger for de kandidatlistor, der er fritaget for stillerkra- vet). Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 4, med tilhørende bemærkninger.

2.1.3. Ændring af tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning her i landet til Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger

2.1.3.1. Gældende regler

Efter de gældende regler kan brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg finde sted her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme (dvs. typisk borgerservicecentre eller lignende), fra 3 måneder før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt. Tilsvarende gør sig gældende for det tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 4.

Efter de gældende regler kan der tidligst afgives brevstemme ved folkeafstemninger på et tidspunkt, hvor der er den fornødne klarhed over, hvilken lov eller hvilket lovforslag der skal afholdes afstemning om, og i øvrigt inden for de i loven fastsatte tidsfrister.

2.1.3.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.1.3.2.1. Baggrund

Indtil en lovændring i 2001 (lov nr. 215 af 28. marts 2001) kunne brevstemmeafgivning her i landet på folkeregistrene til Europa-Parlamentsvalg og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger først finde sted fra 3 uger før valgdagen. Begyndelsestidspunktet blev imidlertid udstrakt til 3 måneder før valgdagen ved den omtalte lovændring. Det skete for at imødekomme en række henvendelser fra vælgere, der agtede at opholde sig i udlandet i tiden omkring valgdagen, og som skulle afrejse tidligere end 3 uger før valgdagen, hvilket var den dagældende tidligste frist for afgivelse af brevstemme i Danmark. De daværende vælgere blev i overensstemmelse med dagældende regler henvist til at stemme på en dansk diplomatisk eller konsular repræsentation i udlandet, hvor der også efter dagældende regler kunne brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen. En del vælgere havde tilkendegivet, at der på det sted, hvor de agtede sig hen, ikke fandtes nogen dansk repræsentation inden for rimelig afstand. På denne baggrund blev det foreslået, at fristen for at afgive brevstemme på folkeregistrene ved folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg blev forlænget til samme tidspunkt som brevstemmeafgivning i udlandet. Ministeriet henviste endvidere til, at den foreslåede forlængelse af fristen for brevstemmeafgivning alene ville medføre en mindre omlægning af kommunernes opgaver. Se Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 2754 og tillæg A, side 2760 og side 2764.

2.1.3.2.2. Ministeriets overvejelser

Som det fremgår af afsnit 2.1.2., foreslås det at udskyde begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret til tirsdagen 6 uger før valgdagen.

Ministeriet har under hensyn til harmonisering mellem de enkelte valglove fundet det hensigtsmæssigt at ændre begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til Europa-Parlamentsvalg og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til det samme tidspunkt, som efter lovforslaget vil komme til at gælde for kommunale og regionale valg, dvs. 6 uger før valgdagen. Som nævnt i afsnit 2.1.2.2. kommer der erfaringsmæssigt normalt ikke særligt mange brevstemmer i de første par uger af en brevstemmeperiode på 3 måneder, hvorfor ændringen kun forventes at være af mindre betydning for vælgerne. Af hensyn til vælgere, der opholder sig i udlandet i længere tid, samt de praktiske udfordringer

med postforsendelse af brevstemmer fra udlandet til Danmark er det fundet hensigtsmæssigt, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland og i udlandet (herunder søfolk på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg uden for dansk område) bibeholdes til 3 måneder før valgdagen.

2.1.3.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås således, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen til Europa-Parlamentsvalg og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, ændres fra 3 måneder før valgdagen til 6 uger før valgdagen. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14, første led, og til § 2, nr. 3, første led, med tilhørende bemærkninger.

2.1.4. Tidspunktet for offentlig tilgængelighed ved alle valg til oplysninger om kandidatanmeldelser og kandidatlistor m.v.

2.1.4.1. Gældende regler

2.1.4.1.1. Folketingsvalg

Ifølge valglovgivningen sker kandidatanmeldelse til folketingsvalg ved, at de enkelte kandidater indleverer deres separate kandidatanmeldelse til anmeldelsesmyndigheden (Statsforvaltningen, dog for opstillingskredse beliggende i Bornholms Storkreds formanden for valgbestyrelsen i Bornholms Kommune, jf. folketingsvalglovens § 33, stk. 2). Kandidatanmeldelser skal indleveres på en formular godkendt af social- og indenrigsministeren, jf. folketingsvalglovens § 33 a, stk. 1. Anmeldelsen skal indleveres senest kl. 12 elleve dage før valgdagen og kan tidligst indleveres, når valget er udskrevet, jf. folketingsvalglovens § 33, stk. 1. Anmeldelsen skal være underskrevet af kandidaten og indeholde oplysninger om kandidatens fulde navn, personnummer, stilling og bopæl, samt det navn, hvormed vedkommende kandidat ønsker sig anført på stemmesedlen, såfremt vedkommende ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn, jf. folketingsvalglovens § 33 a, stk. 2. Kandidater skal i kandidatanmeldelsen endvidere angive, om de vil opstille for et parti eller uden for partierne, jf. folketingsvalglovens § 33 a, stk. 3 og 4. I praksis anvendes dog forskellige formularer alt efter, om en kandidat ønsker at opstille for et parti eller uden for partierne. En kandidat kan tilbagekalde en indgivet kandidatanmeldelse over for anmeldelsesmyndigheden senest kl. 12 elleve dage før valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 34, 1. pkt.

Snarest muligt og senest umiddelbart efter udløbet af fristen for kandidaters anmeldelse skal anmeldelsesmyndigheden undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatanmeldelser er gyldige, jf. folketingsvalglovens § 35. Hvis anmeldelsesmyndigheden finder, at en kandidatanmeldelse på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, skal anmeldelses-

myndigheden straks meddele dette til kandidaten eller til den kontaktperson, der er angivet i anmeldelsen. Senest 12 timer efter afgivelsen af meddelelsen kan der indleveres en ny anmeldelse af kandidaten eller foretages en afhjælpning af manglerne. Anmeldelsesmyndigheden træffer herefter afgørelse om, hvorvidt anmeldelsen er gyldig og meddeler afgørelsen skriftligt til kandidaten.

De opstillingsberettigede partier skal senest kl. 12 ti dage før valgdagen for hver storkreds skriftligt meddele anmeldelsesmyndigheden, hvilke kandidater partiet kan godkende i de enkelte opstillingskredse, jf. folketingsvalglovens § 37, stk. 1 og 2. Meddelelse kan tidligst gives, når valget er udskrevet. Meddelelsen skal for hver godkendt kandidat indeholde oplysning om kandidatens navn, personnummer og bopæl, jf. folketingsvalglovens § 37, stk. 3.

Senest kl. 12 ti dage før valgdagen kan et parti, der alene har kredsvis opstilling inden for storkredsen, endvidere skriftligt anmelde partiliste for alle partiets kandidater i storkredsen, jf. folketingsvalglovens § 41, stk. 1 og 3. Anmeldelse kan tidligst ske, når valget er udskrevet. Inden for samme frister kan et parti, der har sideordnet opstilling i en eller flere opstillingskredse, skriftligt anmelde en nomineret kandidat i den eller de pågældende opstillingskredse, jf. folketingsvalglovens § 41, stk. 2 og 3.

Når anmeldelsesmyndigheden har færdigbehandlet ovenstående anmeldelser, skal anmeldelsesmyndigheden for hver storkreds snarest muligt efter udløbet af fristen i § 37, jf. § 41, (senest kl. 12 ti dage før valgdagen) udarbejde fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, og sende fortegnelserne til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds i storkredsen, jf. folketingsvalglovens § 42, stk. 1 og 2.

2.1.4.1.2. Europa-Parlamentsvalg

Til Europa-Parlamentsvalg sker anmeldelse af kandidatlisterne ved, at kandidatlisterne indleveres til Social- og Indenrigsministeriet på en formular godkendt af ministeriet senest kl. 12 fire uger før valgdagen og tidligst 6 uger før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Kandidatlisterne skal være underskrevet eller tiltrådt af de enkelte kandidater og indeholde oplysninger om deres fulde navn, personnummer (for EU-diplomater m.v. dog alene fødselsdato), statsborgerskab, stilling og bopæl samt det navn, hvormed vedkommende kandidat ønsker sig anført på stemmesedlen, såfremt vedkommende ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 3. Kandidaterne skal endvidere være anført på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen, og kandidatlisten skal indeholde oplysninger om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), eller om de er sideordnet opstillet, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 4. En indleveret kandidatliste kan tilbagekaldes over for social- og in-

denrigsministeren senest kl. 12 fire uger før valgdagen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 20, stk. 3.

Samtidig med indlevering af kandidatlistere kan partier endvidere gensidigt anmelde på en formular godkendt af social- og indenrigsministeren, at de kandidatlistere, de har indleveret, indgår valgforbund, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 21.

Når Social- og Indenrigsministeriet har færdigbehandlet ovenstående anmeldelser, skal social- og indenrigsministeren ifølge Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 1 og 2, bekendtgøre i Statstidende, hvilke kandidatlistere der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisterne der har indgået valgforbund, og endvidere sende meddelelse til valgbestyrelserne om de godkendte kandidatlistere og deres tildelte bogstavbetegnelser, anmeldte valgforbund samt om, hvorledes og i hvilken rækkefølge kandidaternes navne skal anføres på stemmesedlerne.

2.1.4.1.3. Kommunale og regionale valg

Til kommunale og regionale valg sker anmeldelse af kandidatlisterne ved, at kandidatlisterne indleveres til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen fire uger før valgdagen og tidligst tirsdagen 6 uger før valgdagen på en formular godkendt af Social- og Indenrigsministeriet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1.

Kandidatlisterne skal indeholde oplysning om hver enkelt kandidats fulde navn, personnummer, statsborgerskab, stilling og bopæl samt det navn, hvormed vedkommende kandidat ønsker sig anført på stemmesedlen, såfremt vedkommende ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 1. Kandidaterne skal endvidere være anført på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen, og kandidatlisten skal indeholde oplysninger om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), eller om de er sideordnet opstillet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 2. Kandidatlisten skal endvidere indeholde oplysning om kandidatlistens listebetegnelse, der skal være godkendt af kandidaterne ved deres underskrift, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 3. En indleveret kandidatliste kan af alle stillere i forening tilbagekaldes over for valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 26, 1. pkt.

Kandidatlistere, der ønsker at indgå liste- og/eller valgforbund, skal anmelde dette skriftligt til valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 1. En kandidatliste kan trækkes tilbage fra et anmeldt liste- eller valgforbund ved at indgive skriftligt meddelelse herom til valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen jf. den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1.

Når valgbestyrelsen har færdigbehandlet ovenstående anmeldelser og fristen for anmeldelse af liste- og valgforbund er udløbet, skal de godkendte kandidatlistor, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte liste- og valgforbund bekendtgøres af kommunalbestyrelsen ved opslag de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Regionsvalgbestyrelsen underretter de pågældende kommunalbestyrelser om de godkendte kandidatlistor og anmeldte forbund til regionsrådsvalget. Der henvises til den kommunale og regionale valglovs § 43.

2.1.4.1.4. *Sammenfatning*

Mens spørgsmålet om, hvilke oplysninger kandidaterne, partierne og kandidatlistor skal meddele de relevante myndigheder, samt fristerne herfor således er præcist fastlagt, er spørgsmålet om udlevering af kandidatlistor ikke nærmere reguleret i valglovgivningen, men følger de almindelige regler om offentlighed i forvaltningen, herunder aktindsigtsreglerne efter offentlighedsloven. Herefter kan enhver – med de nærmere undtagelser, der er fastsat i offentlighedsloven – forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v. som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed, jf. lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen, § 7, stk. 1.

Kandidatanmeldelserne til folketingsvalg og kandidatlistor til Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg ses ikke at være omfattet af nogle af de undtagelsesbestemmelser, der findes i offentlighedsloven (om end nogle af oplysningerne konkret vil kunne undtages fra aktindsigt i henhold til offentlighedsloven, f.eks. kandidaters og stilleres personnumre). Det er herunder også tvivlsomt, om kandidatlistor vil kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 5, hvorefter retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

2.1.4.2. *Baggrund og ministeriets overvejelser*

Ved sidste kommunal- og regionalvalg modtog valgbestyrelserne et større antal henvendelser fra medierne, der under henvisning til reglerne om aktindsigt ønskede at få udleveret kopi af de indleverede kandidatlistor, uagtet at de endnu ikke var godkendt af valgbestyrelsen på det pågældende tidspunkt.

Konsekvensen af at udlevere kandidatlistor, inden disse er godkendt af valgbestyrelsen, er, at de modtagne kandidatlistor på det tidspunkt endnu ikke er færdigbehandlet, herunder gennemgået for fejl og mangler. Medierne får derved med henblik på gengivelse i offentligheden udleveret oplysninger, der kan være fejlbehæftet, eller som efterfølgende i øvrigt bliver underkastet ændringer. Dette kan afstedkomme forvirring i offentligheden om, hvilke kandidater der rent faktisk stiller op i tilfælde, hvor medierne offentliggør listor,

som ikke er endeligt godkendt. De vælgere, der afgiver en brevstemme på et tidspunkt, hvor kandidatlistor er offentliggjort af medierne, men før de er endelig godkendt og offentliggjort af valgbestyrelsen, kan endvidere derved uforvarende komme til at stemme på en kandidatliste eller kandidat, der i sidste ende ikke opstiller til valget alligevel, fordi listen eller kandidaten ikke har kunnet godkendes m.v. En brevstemme, hvor vælgeren alene har anført navnet på en kandidat eller kandidatliste, der ikke stiller op, vil være ugyldig.

Det vil derfor være i offentlighedens interesse at vente med at få udleveret kandidatlistor, til disse er gennemgået for fejl og mangler og godkendt af valgbestyrelsen, så grundlaget for de vælgere, der ønsker at brevstemme, er korrekt.

Det skal altid nøje overvejes, hvis der påtænkes at undtage oplysninger indgået i den offentlige forvaltning fra aktindsigt i et videre omfang, end hvad der følger af offentlighedsloven.

Her er der dog alene tale om, at offentliggørelse udskydes fra nogle ganske få dage op til to uger i forhold til, hvornår kandidatanmeldelserne og kandidatlistor alligevel vil blive offentliggjort som følge af reglerne herom i valglovgivningen. Hertil kommer, at en harmonisering af fristreglerne ved brevstemmeafgivning her i landet ved kommunale og regionale valg (se nærmere herom ovenover afsnit 2.1.2.) vil indebære, at kandidatlistor er godkendt og offentliggjort samtidig med, at den indenlandske brevstemmeafgivning påbegyndes. Dette indebærer, at vælgerne ved brevstemmeafgivning her i landet ved kommunale og regionale valg – i modsætning til i dag – allerede fra det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, vil være bekendt med navnene på de opstillede partier og kandidater. Ved Europa-Parlamentsvalg, hvor brevstemmeperioden på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme i kommunerne, ligeledes foreslås afkortet, jf. afsnit 2.1.3., samt ved folketingsvalg og ved brevstemmeafgivning i udlandet ved kommunale og regionale valg kan en offentliggørelse af kandidatlistor og kandidater, der endnu ikke er godkendt af den i loven anviste myndighed, risikere at skabe forvirring hos vælgerne, som kan risikere at stemme på en kandidat eller kandidatliste, der ikke stiller op, hvilket som nævnt kan føre til, at en brevstemme bliver ugyldig. Der forekommer herefter ikke at være et særligt behov for vælgerne og medierne for at få kendskab til de indleverede kandidatanmeldelser eller kandidatlistor på et tidligere tidspunkt end offentliggørelsen.

Navnlig hensynet til, at der for vælgeren hersker den størst mulige klarhed i alle forhold omkring valget, herunder også, hvilke kandidatlistor og kandidater der stiller op til valget, gør efter ministeriets opfattelse, at det er hensigtsmæssigt at indsætte en bestemmelse i den kommunale og regionale valglov om, at kandidatlistor først er undergivet aktindsigt, når de er gennemgået og godkendt af valgbestyrelsen. Her må hensynet til at undgå en situation, hvor afgivne brevstemmer må anses for ugyldige som følge af, at vælgeren alene har angivet navnet på en kandidat eller kandidatli-

ste, der alligevel ikke er opstillet, tillægges vægt. Hensigten er som anført ikke at hindre adgang til oplysningerne, men alene at udsætte det tidspunkt, hvor der bliver adgang til oplysningerne, til der er foretaget den kvalitetssikring og godkendelse, som følger af valglovgivningen.

Af harmoniseringshensyn foreslås lignende begrænsninger indført også for folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg, hvor der ligeledes findes at være et tungtvejende hensyn til, at der for vælgeren bør herske den størst mulige sikkerhed i alle forhold omkring valget, om end problemstillingen i praksis først og fremmest har gjort sig gældende ved kommunale og regionale valg.

2.1.4.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås derfor indført i de respektive valglove, at der ikke er offentlig adgang til oplysninger om kandidatanmeldelser til folketingsvalg og kandidatlisterne til Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg før det tidspunkt, hvor de godkendte kandidatanmeldelser til folketingsvalg og kandidatlisterne til Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg efter loven skal offentliggøres.

Formålet er at undgå, at oplysningerne eksempelvis via aktindsigt offentliggøres i medierne før det tidspunkt, hvor kandidatlisterne og kandidaterne er godkendt og offentliggjort af anmeldelsesmyndigheden, og før det således ligger endeligt klart, hvilke kandidatlistes og kandidaters der opstiller til det pågældende valg. Den foreslåede ændring berører ikke partiernes/kandidatlisternes egen offentliggørelse af, at de opstiller til det pågældende valg, samt hvilke kandidater, der opstiller for det respektive par-ti/kandidatliste til det pågældende valg.

De oplysninger om partierne og kandidaternes opstilling til folketingsvalg, der fremover ikke vil kunne gøres til genstand for aktindsigt, før kandidatfortegnelserne er offentliggjort af anmeldelsesmyndigheden, er ifølge forslaget kandidatanmeldelserne, jf. folketingsvalglovens § 33 a, partiernes meddelelse om godkendelse af kandidater, jf. folketingsvalglovens § 37, og partiernes anmeldelse om opstillingsform, jf. folketingsvalglovens § 41. Der henvises til forslagens § 1, nr. 5, med tilhørende bemærkninger.

De oplysninger om kandidatlisterne til Europa-Parlamentsvalg, der fremover ikke vil kunne gøres til genstand for aktindsigt, før kandidatlisterne m.v. er bekendtgjort i Statstidende af Social- og Indenrigsministeriet, er ifølge forslaget kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, samt kandidatlisternes anmeldelse af valgforbund, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 21. Der henvises til forslagens § 2, nr. 1, med tilhørende bemærkninger.

Endelig er de oplysninger om kandidatlisterne til kommunale og regionale valg, der fremover ikke vil kunne gøres til

genstand for aktindsigt, før kandidatlisterne m.v. er offentliggjort af vedkommende valgbestyrelse, ifølge forslaget følgende: kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 23-25, deres anmodning om bogstavbetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 34, og deres anmeldelse af liste- og valgforbund, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 37 og 38. Der henvises til forslagens § 3, nr. 40, med tilhørende bemærkninger.

2.1.5. Begrænsning af offentlig tilgængelighed til stillerlister til kommunale og regionale valg og folketingsvalg

2.1.5.1. Gældende regler

Efter folketingsvalglovens § 32, stk. 1, 3. pkt., skal en kandidat, der opstiller til folketingsvalg uden for partierne, anbefales af mindst 150 og højst 200 af opstillingskredsens vælgere som stillere. Oplysningerne om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige, jf. folketingsvalglovens § 33 a, stk. 4, 3. pkt. Tilsvarende skal kandidatlistes, der vil opstilles til kommunale og regionale valg, være underskrevet af et antal vælgere i kommunen/regionen som stillere, idet antallet inden for de i loven fastsatte rammer kan variere efter kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets nærmere beslutning herom, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2 og 3. Oplysningerne om navne og bopæl vedrørende stillere til kommunale og regionale valg er ligeledes offentligt tilgængelige, jf. den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 2, 3. pkt.

Bestemmelsen i den kommunale og regionale valglov om, at oplysningerne om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige, svarer til bestemmelsen i § 25, stk. 2, 2. pkt., i den kommunale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989. I bemærkningerne til den tilsvarende bestemmelse herom i lovforslaget anføres alene, at § 25 indeholder den ændring i forhold til gældende regler, at stillernes personnummer skal oplyses i stedet for fødselsdato, jf. Folketings-tidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2813. Bestemmelsen om offentlig tilgængelighed er ikke omtalt.

Bestemmelsen i folketingsvalgloven om, at oplysningerne om navne og bopæl for stillere for kandidater uden for partierne er offentligt tilgængelige, svarer til bestemmelsen i § 33, stk. 4, 3. pkt., i folketingsvalgloven af 1987, jf. lov nr. 271 af 13. maj 1987. I bemærkningerne til den pågældende bestemmelse i lovforslaget anføres alene, at stillernes personnummer skal oplyses i stedet for fødselsdato. Der henvises til bemærkningerne til lovforslaget bag folketingsvalgloven af 1987, jf. Folketings-tidende 1986-87, tillæg A, spalte 3237, og tillæg A, spalte 3313.

2.1.5.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.1.5.2.1. Baggrund

Baggrunden for, at stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige, må findes i princippet om, at forhold omkring et valg er åbne, herunder, at man som vælger ved, hvem der står bag en bestemt kandidatliste eller kandidat.

At stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige, betyder ikke, at de ligger fremme i kommunerne til frit gennemsyn, eller at de bliver offentliggjort i lokalaviserne eller lignende, men at enhver efter anmodning kan få indsigt i stillernes navne og adresser.

Efter kommunal- og regionalvalget den 19. november 2013 kom det frem, at en politisk forening havde søgt om og opnået aktindsigt i stillerne for en bestemt kandidatliste. På den baggrund har der været en debat om, hvorvidt oplysningerne kunne bruges til at oprette et register over politiske modstanderes politiske tilhørsforhold. I sin mundtlige besvarelse den 8. november 2013 af § 20-spørgsmål nr. S 390 (FT 2013-14) fra Morten Marinus (DF) om ministerens holdning til, at stillerne på regionale og kommunale stillerlister er tilgængelige for offentligheden gennem aktindsigt, der var stillet i anledning af den meddelte aktindsigt, svarede den daværende økonomi- og indenrigsminister (Margrethe Vestager) bl.a., at der er to forskellige hensyn på spil på samme tid, nemlig hensynet til åbenhed omkring valg, og hensynet til beskyttelse af ens politiske partitilhørsforhold, som må afvejes i lovgivningen.

I medierne har der endvidere været omtalt tilfælde, hvor stillere er blevet opsøgt af politiske modstandere og konfronteret med deres underskrift på stillerlisten.

2.1.5.2.2. Ministeriets overvejelser

Princippet om, at forhold omkring et valg er åbne, herunder, at man som vælger ved, hvem der står bag en bestemt kandidatliste, taler for at bibeholde den gældende bestemmelse om, at stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige. Hensynet til beskyttelse af den enkelte stillers politiske overbevisning vejer imidlertid efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse tungere, ikke mindst under henvisning til de eksempler, der har været i den seneste tid, på, at stillere kan have behov for beskyttelse omkring deres politiske tilhørsforhold. Det bemærkes i den forbindelse, at offentlighedsloven indeholder bestemmelser om adgang til at undtage oplysninger fra retten til aktindsigt. Det følger bl.a. af offentlighedslovens § 30, nr. 1, at oplysninger om enkeltpersoners private forhold kan undtages fra aktindsigt. Bestemmelsen omfatter bl.a. oplysninger om politisk overbevisning. Oplysninger om enkeltpersoners politiske overbevisning er endvidere omfattet af persondatalovens § 7. Efter persondatalovens § 7 må oplysninger omfattet af bestemmelsen som udgangspunkt ikke behandles.

Den foreslåede ændring er ikke en fravigelse af reglerne om aktindsigt i offentlighedsloven for så vidt angår oplysninger om stilleres navne og adresser, men et forslag om ophævelse

af de særlige bestemmelser i valglovgivningen om offentlig tilgængelighed. Det får den konsekvens, at offentlighedslovens regler om aktindsigt også gælder på dette område. Herved opnås den samme retstilstand, som gælder for vælgererklæringer til partier, der ønsker at blive berettigede til at stille op til valg til Folketinget, hvor spørgsmålet om aktindsigt i vælgererklæringer afgøres efter offentlighedslovens regler.

2.1.5.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås at ophæve bestemmelserne i folketingsvalgloven (for så vidt angår kandidater uden for partierne) samt i den kommunale og regionale valglov om, at oplysning om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige. Spørgsmål om offentlighedens adgang til disse oplysninger må herefter afgøres efter offentlighedslovens almindelige regler.

Formålet er at beskytte stillernes politiske overbevisning mod offentliggørelse. Dermed beskyttes stillere endvidere mod chikane og repressalier m.v. som følge af deres politiske overbevisning. Det forventes endvidere at have den afledte effekt, at det bliver lettere for de kandidatlistere, der ikke allerede er repræsenterede i kommunalbestyrelsen eller regionsrådet og derfor fortsat skal indsamle underskrifter fra et mindsteantal af stillere, jf. afsnit 2.2.2., at opnå underskrifter fra det nødvendige antal stillere.

Det vil således som hidtil være valgbestyrelsens ansvar at kontrollere gyldigheden af de indsamlede stillerunderskrifter.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4, og § 3, nr. 20, med tilhørende bemærkninger.

2.2. Lettelse af administrative byrder for kandidatlistere og kommuner

2.2.1. Fremrykning ved alle valg af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet fra næstsidste til tredjesidste søgnedag og fast åbningstid på sidste dag for brevstemmeafgivning

2.2.1.1. Gældende regler

2.2.1.1.1. Sidste frist for brevstemmeafgivning

Sidste frist for at afgive brevstemme her i landet (inklusive på danske havanlæg på dansk område) til folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg er næstsidste søgnedag (hverdag inkl. lørdag) før valgdagen. Der henvises for så vidt angår folketingsvalg til folketingsvalglovens § 56 og § 58, stk. 4, for så vidt angår grundlovsumiddelbare folkeafstemninger til folketingsvalglovens § 100, stk. 1, jf. § 56 og § 58, stk. 4, samt § 100, stk. 4, samt for så vidt angår Europa-Parlamentsvalg til Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 56 og § 58, stk. 4, samt Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt.

Til kommunale og regionale valg er fristen også næstsidste søgnedag før valgdagen, men da valgdagen efter den kommunale og regionale valglovs § 6, stk. 2, er fastlagt til altid at skulle finde sted 3. tirsdag i november i valgåret, er sidste frist for at afgive brevstemme her i landet (inklusive på danske havanlæg på dansk område) angivet som sidste lørdag inden valgdagen. Der henvises til den kommunale og regionale valglovs § 62, 1. pkt., og § 64, stk. 3.

Ved brevstemmeafgivning i udlandet er der ikke i loven fastsat nogen sidste frist for brevstemmeafgivning. Brevstemmerne skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for afstemningsdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen, inden afstemningen på valgdagen begynder kl. 9. Se til eksempel afsnit 8.6.3. i vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Valgstyrene gennemgår brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1, 1. pkt., der i kraft af henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, gælder tilsvarende for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og i kraft af henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, gælder tilsvarende for Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 1, 1. pkt.

Brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, kommer ikke i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 66, stk. 3, der i kraft af henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, gælder tilsvarende for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og i kraft af henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, gælder tilsvarende for Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 72, stk. 3.

2.2.1.1.2. Åbningstid for brevstemmeafgivning

Enhver vælger kan ved folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg brevstemme i enhver kommune her i landet, jf. folketingsvalglovens § 53, der også gælder for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 4, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt., samt den kommunale og regionale valglovs § 59.

Det nærmere tidsrum for, hvornår kommunerne skal holde åbent for brevstemmeafgivning på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, den sidste dag, hvor det efter loven er muligt at brevstemme her i landet, jf. afsnit 2.2.1.1.1., er ikke udtrykkeligt reguleret i loven. I ministeriets valgvejledninger er det dog angivet, at kommunerne skal holde åbent i mindst nogle timer, hvis sidste frist for at brevstemme falder på en lørdag, hvor kommunen ikke normalt har åbent. I det tilfælde, hvor fristen falder på en hverdag, må kommunen ikke holde et borgerservicecenter åbent for brevstemmeafgivning i kortere tid end borgerservicecentrets almindelige åbningstid. Afholder kommunen brevstemmeafgivning på et sted, hvor der foregår andre aktiviteter end ekspeditioner i

forbindelse med borgerservice, f.eks. på et bibliotek, en uddannelsesinstitution eller et kulturhus m.v., kan åbningstiden for brevstemmeafgivning og evt. andre borgerserviceekspeditioner dog godt afvige fra den pågældende lokations almindelige åbningstid. Det er forudsat i loven, at kommunen på kommunens hjemmeside og på anden egnet måde, f.eks. ved annoncering i lokale dagblade, skal offentliggøre, hvilken eller hvilke afdelinger i kommunen der varetager brevstemmeafgivningsfunktionen og disses åbningstid.

Se til eksempel afsnit 8.2.2. i vejledning nr. 9827 af 29. oktober 2014 om afholdelse af folketingsvalg.

Valgstyrene gennemgår brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen med henblik på at konstatere, om disse kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 1, der i kraft af henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, gælder tilsvarende for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og i kraft af henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6, gælder tilsvarende for Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 1.

Afstemningen begynder ved alle valg og grundlovsumiddelbare folkeafstemninger kl. 9, jf. folketingsvalglovens § 46, stk. 1, der i kraft af henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 99, stk. 1, gælder tilsvarende for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og i kraft af henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, gælder tilsvarende for Europa-Parlamentsvalg, samt den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 1.

Brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, kommer ikke i betragtning, jf. afsnit 2.2.1.1.1.

2.2.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.2.1.2.1. Fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning

Bestemmelserne i valglovgivningen om, at sidste dag for brevstemmeafgivningen her i landet og på danske havanlæg inden for dansk område er anden søgnedag før afstemningsdagen (som ved kommunale og regionale valg altid er tirsdag), svarer til bestemmelsen i § 56 og § 58, stk. 4, i folketingsvalgloven af 1987, jf. lov nr. 271 af 13. maj 1987 og § 62, 1. pkt., og § 64, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989. Bestemmelserne herom svarer ifølge bemærkningerne til de tidligere gældende bestemmelser i valglovgivningen. Der henvises til bemærkningerne til lovforslaget bag folketingsvalgloven af 1987, jf. Folketingstidende 1986-87, tillæg A, spalte 3237, og tillæg A, spalte 3320f., samt til bemærkningerne til lovforslaget bag den kommunale valglov af 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2819f.

Antallet af afgivne brevstemmer er vokset betydeligt, og under de sidste tre folketingsvalg har man oplevet en stigning i antallet på ca. 60 pct. Det samlede antal afgivne brevstemmer – dvs. både de brevstemmer, der blev taget i betragtning, og de, der ikke gjorde – udgjorde ved folketingsvalgene den 8. februar 2005, den 13. november 2007 og den 15. september 2011 henholdsvis 168.516, 174.916 og 280.170. Brevstemmeprocenten (antal brevstemmer i betragtning i procent af afgivne stemmer) var 4,93 pct. i 2005, 4,97 pct. i 2007 og 7,77 pct. i 2011.

Ved de seneste Europa-Parlamentsvalg var det samlede antal afgivne brevstemmer 87.613 ved valget den 13. juni 2004, 114.491 ved valget den 7. juni 2009 og 136.903 ved valget den 25. maj 2014, hvilket udgør en stigning i antallet fra 2004 til 2014 på ca. 64 pct. Brevstemmeprocenten i 2004, 2009 og 2014 var henholdsvis 4,5 pct. 4,7 pct. og 5,8 pct.

Også ved de kommunale og regionale valg er der oplevet en stigning i antallet af brevstemmer. Ved kommunalvalgene den 17. november 2009 og den 19. november 2013 var antallet af brevstemmer, som blev taget i betragtning, 95.168 og 168.492, mens de tilsvarende tal for de regionale valg var 95.365 og 163.508. Dette svarer til en brevstemmeprocent på 3,4 pct. i 2009 og 5,3 pct. i 2013 til de kommunale valg. Ved de regionale valg var brevstemmeprocenten 3,4 pct. i 2009 og 5,2 pct. i 2013. Fra de kommunale og regionale valg i 2009 til valgene i 2013 er der således sket en stigning i antallet af brevstemmer på ca. 56 pct. henholdsvis 58 pct.

I sammenhæng med det stigende antal brevstemmer oplever kommunerne på grund af forsinkelser i postbesørgelsen stigende problemer med rettidigt at modtage brevstemmer sendt fra udlandet og fra andre kommuner og få dem distribueret til gennemgang på afstemningsstederne, inden afstemningen går i gang på valgdagen kl. 9.

Endvidere er der efter de gældende regler først mulighed for at påbegynde gennemgangen af brevstemmerne dagen før valgdagen. Det giver ikke de store kommuner, der erfaringsvis modtager en stor mængde brevstemmer, ret lang tid til at åbne og gennemgå brevstemmerne.

En fremrykning af fristen for brevstemmeafgivning skal således bevirke, at bopælskommunen alt andet lige modtager de sidste brevstemmer en dag tidligere og skal dermed aflaste kommunerne i forhold til opgaven med at gennemgå sent modtagne brevstemmer på valgdagen, inden valghandlingen begynder. Endvidere vil en fremrykning af fristen for at brevstemme med én dag bevirke, at et antal brevstemmer, der i dag pga. forsinkelser i postbesørgelsen først modtages i kommunerne efter afstemningens påbegyndelse, vil kunne nå frem rettidigt og blive taget i betragtning.

Det bemærkes, at den udvidelse af åbningstiden på valgdagen fra kl. 9 til kl. 8 om morgenen, som samtidig foreslås indført, jf. afsnit 2.1.1. og lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43, vil forstærke behovet for at nedbringe antallet af brev-

stemmer, der først modtages på afstemningsdagen inden afstemningens påbegyndelse.

Det vil af nogle vælgere formentlig opleves som en forringelse, at sidste frist for at brevstemme fremrykkes én søgnedag. Der kan således være forhold (f.eks. helbreds- eller arbejdsmæssige), der først opstår tæt på valgdagen og som bevirker, at en vælger, der ellers regnede med at møde op på afstemningsstedet og stemme på valgdagen, bliver forhindret, men ville have kunnet nå at brevstemme inden for den gældende frist på to søgnedage inden valgdagen.

Det må dog påregnes kun at være et fåtal af vælgerne, der således ikke vil have mulighed for at stemme, blot fordi fristen for brevstemmeafgivningen fremrykkes én dag. Også i dag er der vælgere, hvis forhindring først opstår dagen før eller på valgdagen, og som derfor ikke får afgivet stemme.

Brevstemmeafgivningen er endvidere et supplement til stemmeafgivningen på valgdagen, hvor sidstnævnte stadig må regnes for den primære stemmeadgang, idet det bemærkes, at denne adgang samtidig foreslås udvidet med en time om morgenen, jf. afsnit 2.1.1. og lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43.

Ministeriet vil i et samarbejde med kommunerne sørge for, at vælgerne informeres om den ændrede frist for sidste brevstemmeafgivning her i landet til alle typer af lovbestemte valg og folkeafstemninger.

2.2.1.2.2. Fast åbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning

For så vidt angår fast åbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning opfordrede Folketingets Udvalg til Prøvelse af Valgene på baggrund af en klage over folketingsvalget den 15. september 2011 ministeriet til, at der til alle valg fastsattes ens lukketid i alle landets kommuner på den sidste mulige dag for brevstemmeafgivning. Se Folketingstidende 2010-11 (2. samling), A, B 1 som fremsat, betænkning afgivet af Udvalget til Prøvelse af Valgene den 29. september 2011 (udvalgets indstilling vedr. klage nr. 1, 7 og 8).

Ministeriet overvejede i forbindelse med fremsættelsen af et lovforslag spørgsmålet om en ændring af valglovgivningen, således at der til alle valg fastsattes ens lukketid i alle landets kommuner, for så vidt angår den sidst mulige dag for brevstemmeafgivning. Se Folketingstidende 2012-13, A, L 25 som fremsat, lovforslagets almindelige bemærkninger, afsnit 3.1. Ministeriet afstod dengang fra at foreslå en yderligere regulering, end hvad der er tilfældet i dag. Grunden hertil var, at ministeriet fandt, at der var gode grunde til, at kommunalbestyrelserne fortsat havde frihed til at fastsætte tidspunkterne for brevstemmeafgivning i kommunen, herunder at afvejningen af på den ene side vælgerne behov for brevstemmeafgivning og på den anden side behovet for en forsvarlig håndtering af de modtagne brevstemmer fandtes bedst at kunne varetages lokalt af den enkelte kommunalbestyrelse.

Af hensyn til det stigende antal vælgere, der benytter sig af muligheden for at brevstemme, og af hensyn til den foreslåede forkortelse af brevstemmeperioden samt fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning, findes det imidlertid nu hensigtsmæssigt at sikre, at der gælder nogle ensartede minimumskrav til det tidsrum, hvor brevstemmeafgivning skal kunne finde sted rundt omkring i kommunerne på den sidste dag, hvor det er muligt at brevstemme her i landet. Efter ministeriets opfattelse må hensynet til vælgerne tillægges større vægt som følge af, at perioden for brevstemmeafgivning bliver kortere ved grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg samt kommunale og regionale valg, idet brevstemmeafgivningens begyndelse udskydes fra 3 måneder før valgdagen til 6 uger før valgdagen, og sidste frist for brevstemmeafgivning fremrykkes én søgnedag. For nærmere om ændringen af tidspunktet for brevstemmeafgivningens begyndelse henvises til afsnit 2.1.2. og 2.1.3. samt lovforslagets § 1, nr. 14, første led, § 2, nr. 3, første led, samt § 3, nr. 46, med tilhørende bemærkninger.

2.2.1.3. Lovforslagets indhold

2.2.1.3.1. Fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning

Det foreslås at fremrykke fristen for sidste brevstemmeafgivning her i landet (inklusive på danske havanlæg på dansk område) fra to hverdage inkl. lørdag før valgdagen til tre hverdage inkl. lørdag før valgdagen for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg. Sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet ved folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg ændres således fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 og 10 (folketingsvalg), § 1, nr. 14, andet led (grundlovsumiddelbare folkeafstemninger) samt § 2, nr. 3, andet led (Europa-Parlamentsvalg). Ved kommunale og regionale valg, hvor valgdagen efter den kommunale og regionale valglovs § 6, stk. 2, er fastlagt til altid at skulle finde sted 3. tirsdag i november i valgåret, er sidste frist for at afgive brevstemme her i landet (inklusive på danske havanlæg på dansk område) angivet som sidste fredag inden valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 45 og 48.

2.2.1.3.2. Forlængelse af periode for gennemgang af brevstemmer

Som konsekvens af den ovenfor omtalte fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning foreslås, at bestemmelserne i valglovgivningen om perioden for gennemgangen af brevstemmerne ændres fra (om nødvendigt) dagen før valgdagen til (om nødvendigt) en eller to dage før valgdagen. Herved gives kommunerne en ekstra dag til at gennemgå brevstemmerne, inden afstemningen går i gang på valgdagen. Afstemningens begyndelsestidspunkt foreslås at være enten kl. 8 eller 9, afhængig af, om afstemningsdagen falder

på en arbejdsdag eller en lørdag, søndag eller anden helligdag, jf. forslaget til de nye regler om åbningstiden på valgdagen i lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere præciseret i bestemmelsen, at gennemgangen af brevstemmerne skal være afsluttet, inden valghandlingen går i gang på valgdagen enten kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag for så vidt angår folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, samt altid ved kommunale og regionale valg, eller kl. 9, når valgdagen falder på en lørdag, søndag eller anden helligdag ved folketingsvalg, folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg. Sidstnævnte forslag til ændring medfører ingen ændring i retstilstanden i forhold til, hvordan reglerne fortolkes i dag. Ministeriet har dog fundet anledning til at præcisere retstilstanden i loven, når de pågældende bestemmelser alligevel ændres. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11, og § 3, nr. 49, med tilhørende bemærkninger.

2.2.1.3.3. Fast åbningstid på den sidste dag for brevstemmeafgivning

Det foreslås endvidere at fastsætte en mindste åbningstid fra kl. 9-16 for brevstemmeafgivning i kommunerne den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, ved folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg. Der skal således mindst ét sted i kommunen på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, holdes åbent for brevstemmeafgivning i mindst dette tidsrum. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 9 (folketingsvalg), og § 3, nr. 47 (kommunale og regionale valg). Den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 56 ved lovforslagets § 1, nr. 9, gælder også for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1.

2.2.2. Fritagelse for stillerkrav ved kommunale og regionale valg og lovfæstning af stillerantal

2.2.2.1. Gældende regler

Efter de gældende regler skal en kandidatliste til kommunalbestyrelsesvalg være underskrevet af mindst 25 vælgere i kommunen som stillere. I kommuner med over 25.000 kommunale vælgere ved de sidst afholdte kommunale valg kan kommunalbestyrelsen beslutte at forhøje mindsteantallet af stillere, der dog ikke må overstige 50. For Københavns Kommune kan mindsteantallet ikke overstige 150. Kandidatlisterne må højst være underskrevet af et antal stillere, der svarer til det dobbelte af mindsteantallet af stillere i kommunen. Der henvises til den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2.

En kandidatliste til regionsrådsvalg skal være underskrevet af mindst 50 vælgere i regionen som stillere. Regionsrådet

kan beslutte at forhøje mindsteantallet af stillere, der dog ikke må overstige 150. Kandidatlisterne må højst være underskrevet af et antal stillere, der svarer til halvdelen mere end mindsteantallet af stillere i regionen. Der henvises til den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 3.

Beslutning om forhøjelse af stillerantallet eller om ændring af en tidligere beslutning herom skal træffes senest 1. juni i valgåret for at få virkning for førstkommende valg, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 4.

Kandidatlisten skal være indleveret til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen og kan tidligst indleveres tirsdagen 6 uger før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 1. og 2. pkt.

Kandidatlisten skal være underskrevet af det fornødne antal vælgere som stillere. Stillerne skal underskrive enten på selve kandidatlisten eller på genparter af denne, der i givet fald skal sammenhæftes med originalen, inden kandidatlisten indleveres, jf. den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 1. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, personnummer (for EU-diplomater m.fl. fødselsdato) og bopæl, jf. den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 2.

Det er endvidere kandidatlistens stillere i forening, der har beføjelse til at tilbagekalde kandidatlisten over for valgbestyrelsens formand, samt kandidatlistens stillere og kandidater i forening, der – medmindre de skriftligt har bemyndiget en eller flere stillere eller kandidater hertil – har beføjelsen til at anmelde indgåede listeforbund og valgforbund og meddele tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund og valgforbund, jf. nærmere den kommunale og regionale valglovs §§ 26, stk. 1, 40 og 41. Se nærmere herom under afsnit 2.2.4. om overgang af visse beføjelser til kandidatlistens repræsentant til at træffe dispositioner på kandidatlistens vegne ved kommunale og regionale valg.

2.2.2.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.2.2.2.1. Baggrund

De gældende bestemmelser i den kommunale og regionale valglovs §§ 19 og 25 om, hvilket antal stillere en kandidatliste skal være underskrevet af, svarer i det væsentlige til bestemmelserne om stillerantallet i den kommunale og regionale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989 §§ 19 og 25. Bestemmelserne svarer til de tidligere gældende bestemmelser om stillerantal ifølge bemærkningerne til lovforslaget bag valgloven af 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2811 og 2814.

Spørgsmålet om afskaffelse af kravet om stillerunderskrifter blev overvejet af et valglovsudvalg i 1980 (Betænkning nr. 903/1980 om en revision af Lov om kommunale valg og Lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentsvalget, Delbetænkning fra indenrigsministeriets valg-

lovsudvalg, s. 71-72) og af et andet valglovsudvalg i 1988 (Betænkning nr. 1138/1988 (delbetænkning 2) fra Indenrigsministeriets valglovsudvalg af 1983 om ny kommunal valglov og ny Europa-Parlamentsvalglov, s. 65-67). Begge valglovsudvalg nåede frem til at anbefale en bibeholdelse af kravet om stillerunderskrifter også for allerede repræsenterede lister i kommunalbestyrelsen, navnlig ud fra hensynet til vanskelighederne ved entydigt at afgrænse partiet/listen lokalt. Valglovsudvalget af 1983 udtalte således, at en afskaffelse af stillerkravet for de kandidatlistes, der ved foregående kommunale valg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen, og fortsat var repræsenteret, ville støde på den vanskelighed, at det kunne være svært at afgøre, hvem der tegnede listen. En eventuel afskaffelse af stillerkravet måtte derfor yderligere gøres betinget af, at den pågældende liste skulle være opstillet i tilslutning til et af de landsdækkende partier, hvilket kunne opfattes som en (ubegrundet) favorisering af kandidatlistes for de etablerede partier i forhold til andre lister.

Beslutningsforslag om afskaffelse af krav om stillerunderskrifter for allerede repræsenterede lister er stillet flere gange af Dansk Folkeparti, senest i foråret 2013. Se Folketingstidende 2012-13, A, B 76 om afskaffelse af stillerlister i forbindelse med kommunale og regionale valg. Ved behandlingen af forslaget var både Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance for Dansk Folkepartis forslag om afskaffelse af stillerlister. Regeringen (der på daværende tidspunkt bestod af Socialdemokraterne, Radikale Venstre og SF) og Enhedslisten anerkendte, at der er positive elementer i forslaget, men var under henvisning til ulemperne samlet set imod forslaget på daværende tidspunkt (se Folketingets Kommunaludvalgs betænkning til beslutningsforslag B 76, jf. Folketingstidende 2012-13, B, B 76).

2.2.2.2.2. Ministeriets overvejelser

Hensynet bag kravet om stillerunderskrifter er at understøtte en formodning for, at den pågældende listes politiske mål m.v. har en vis udbredelse blandt kommunens/regionens vælgere. En sådan formodning kan for de allerede repræsenterede listers vedkommende dog godtgøres på anden måde, idet de pågældende lister knap 4 år tidligere via deres opnåelse af valg har dokumenteret den nødvendige opbakning blandt vælgerne. Det synes derfor nærliggende at antage, at disse lister forud for valget fortsat har en sådan opbakning. Indsamlingen af stillerunderskrifter for disse lister kan derfor forekomme noget formalistisk.

På denne baggrund finder ministeriet det hensigtsmæssigt, at kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere afskaffes for allerede repræsenterede kandidatlistes, såfremt der for valgbestyrelsen foreligger den fornødne identitet mellem den kandidatliste, der blev indvalgt ved det foregående valg og den liste, der nu stiller op til det forestående valg.

Det vil ifølge forslaget være op til valgbestyrelsen for den pågældende kommune eller region, som modtager og godkender kandidatlisterne, at afgøre, hvorvidt der er den til fritagelse for stillerkravet fornødne identitet mellem den kandidatliste, der blev valgt ind i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet ved sidste valg, og som fortsat er repræsenteret i det pågældende organ på skæringsdagen for indlevering af kandidatlisten, og den liste, der nu stiller op til det forestående kommunal- eller regionalvalg.

Der er i bemærkningerne til bestemmelsen opstillet en række kriterier, som valgbestyrelsen skal lægge vægt på ved afgørelsen af, om der er den fornødne identitet, og om en kandidatliste dermed kan fritages for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere. Der henvises til de tilhørende bemærkninger til lovforslagets § 3, nr. 10.

Hvis valgbestyrelsen ikke finder det godtgjort, at der er identitet, kan valgbestyrelsen ikke fritage den pågældende kandidatliste for at indhente underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere. Kandidatlisten vil således være henvist til at indsamle det mindsteantal stillere, der er fastsat i loven, inden for den i loven fastsatte almindelige frist, for at kunne stille op til det kommende valg.

Endelig bemærkes, at en konsekvens af forslaget endvidere vil være, at kandidater, der opstiller for lister, der fritages for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, fremover vil skulle godkendes af en repræsentant for listen, som listens ledelse udpeger til at udøve kandidatlistens beføjelser, jf. nærmere afsnit 2.2.4. samt lovforslagets § 3, nr. 21 (lovens § 25, stk. 4), med tilhørende bemærkninger.

2.2.2.3. Lovforslagets indhold

2.2.2.3.1. Fritagelse for stillerkrav

Det foreslås, at kandidatlisters, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet og tirsdagen 9 uger før valgdagen er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, efter anmodning til valgbestyrelsen kan fritages for kravet om, at kandidatlisten til det forestående valg skal være underskrevet af et vist mindsteantal stillere. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 10, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at kandidatlisters, der ønsker sig fritaget for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, skal være indleveret til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen, og tidligst kan indleveres tirsdagen 11 uger før valgdagen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endelig, at valgbestyrelsen efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlisters, der ønsker sig fritaget

for stillerkravet, senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen skal meddele kandidatlisten, om valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 24, med tilhørende bemærkninger.

Som en konsekvens heraf foreslås det, at kandidatlisters, som valgbestyrelsen har fritaget for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, ikke skal indeholde underskrifter fra stillere. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 19, med tilhørende bemærkninger.

Formålet med disse forslag er som nævnt at give valgbestyrelserne i kommunerne/regionerne en væsentlig administrativ lettelse. Samtidig indebærer forslaget en betydelig administrativ lettelse for de partier/lokallister, der allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet.

En betingelse for fritagelse for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere vil efter forslaget være, at det pågældende parti/liste, der blev valgt ind i kommunalbestyrelsen/regionsrådet ved sidste valg, fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet den dag, fristen for indlevering af kandidatlisters udløber, og at der er identitet mellem den liste, der blev valgt ind ved sidste valg og nu genopstiller, samt at listen som udgangspunkt genopstiller under samme navn.

2.2.2.3.2. Godkendelse af kandidater skal ske af kandidatens repræsentant

Det foreslås endvidere, at en kandidatliste, der fritages for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, i givet fald skal udpege en person, der er berettiget til at repræsentere kandidatlisten, og som over for valgbestyrelsen skal godkende de nu opstillede kandidater for kandidatlisten. Forslaget får også andre afledte konsekvenser for den rolle, som stillere i dag spiller efter loven. Se nærmere herom under afsnit 2.2.4. om overgang af visse beføjelser til kandidatlistens repræsentant til at træffe dispositioner på kandidatlistens vegne ved kommunale og regionale valg og lovforslagets § 3, nr. 21 (forslag til den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 4).

2.2.2.3.3. Fastsættelse af en tidligere frist for indgivelse af kandidatlisters uden stillere

Det foreslås endvidere, at den almindelige frist for at indlevere kandidatlisters for de kandidatlisters, der fortsat skal indsamle det påkrævede mindsteantal stillere, samtidig rykkes til senest kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen, og det tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlisters for kandidatlisters, der ikke er fritaget for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, foreslås rykket til tirsdagen 9 uger før valgdagen, se nærmere afsnit 2.1.2. samt lovforslagets § 3, nr. 13 og 14, med tilhørende bemærkninger. Endvidere foreslås, at valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen skal meddele kandidatlisten, om valgbe-

styrelsen fritager kandidatlisten fra kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere, jf. lovforslagets § 3, nr. 24, med tilhørende bemærkninger.

Herved får kandidatlistere, der indleverer en kandidatliste uden stillere i den tro, at identitetskravet er opfyldt, den fornødne tid til at indsamle det fornødne antal stillere i yderligere en uge i tilfælde af, at valgbestyrelsen ikke finder det godtgjort, at identitetskravet er opfyldt.

2.2.2.3.4. Fastlæggelse af stillerkrav ved lov

Da forslaget giver de allerede indvalgte og fortsat repræsenterede kandidatlistere i kommunalbestyrelsen og regionsrådet mulighed for fritagelse for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere til forskel fra de kandidatlistere, der ikke er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet ved sidste valg eller ikke længere er repræsenteret i disse organer, og som ønsker at opstille til det kommende valg, foreslås endelig, at lovens bestemmelser om mindsteantal stillere ændres, så antallet lægges fast i loven og dermed ikke som i dag kan forhøjes efter beslutning af kommunalbestyrelsen/regionsrådet. Herved undgås, at partier/lister i den siddende kommunalbestyrelse eller det siddende regionsråd kan stille krav om et (højere) antal stillere, som ikke kommer til at gælde for dem selv, men kun for de listere, der ikke er fritaget for kravet om underskrifter fra det fornødne mindsteantal stillere (og som ikke er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet). Det foreslås således, at lovens nuværende mindsteantal stillere fastholdes på det nuværende laveste niveau på mindst 25 stillere for alle kommuner undtagen Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, hvor mindsteantallet foreslås forhøjet til 50, og Københavns Kommune, hvor mindsteantallet foreslås forhøjet til 150. Endvidere foreslås mindsteantallet af stillere til opstilling til regionsrådsvalg fastsat til 50 for alle regioner. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 8 og 9, med tilhørende bemærkninger.

2.2.3. Afvisning af kandidatlistere til kommunale og regionale valg, der åbenbart ikke opfylder de formelle krav

2.2.3.1. Gældende regler

Kandidatlistere skal være indleveret på en formular godkendt af social- og indenrigsministeren til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen, og kan tidligst indleveres tirsdagen 6 uger før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1. Den, der indleverer en kandidatliste, har ret til at få kvittering for indleveringen med angivelse af tids-punktet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 2.

Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt kandidats fulde navn, personnummer (eller fødselsdato for så vidt angår EU-diplomater m.fl.), statsborgerskab, stilling og bopæl samt det navn, hvormed kandidaten ønsker sig an-

ført på stemmesedlen, hvis kandidaten ikke ønsker sig anført med det fulde navn, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 1. Kandidatlisten skal være underskrevet af det fornødne antal vælgere som stillere, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, enten på kandidatlisten eller på genparter af denne, der i givet fald skal sammenhæftes med originalen, inden kandidatlisten indleveres, og endvidere indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, personnummer (eller fødselsdato for så vidt angår EU-diplomater m.fl.) og bopæl, jf. den kommunale og regionale valglovs § 25. Kandidaterne og stillerne skal opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis regi-onsrådet på de i loven nærmere angivne tidspunkter, jf. den kommunale og regionale valglovs § 3 henholdsvis § 20. Kandidatlisten skal være forsynet med en listebetegnelse inden for de lovmæssige rammer herfor, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24 a.

Efter udløbet af fristen for indlevering af kandidater skal valgbestyrelsen undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlistere er gyldige, dvs. bl.a. indeholder de ovenfor nævnte oplysninger om kandidater og det fornødne antal stillere, underskrifter fra det fornødne antal stillere og en lovmæssigt korrekt listebetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1. Hvis valgbestyrelsen finder, at en kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, skal valgbestyrelsen senest lørdagen 24 dage før valgdagen underrette kontaktpersonen herom. Kandidatlisten har herefter frist til senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til at foretage en afhjælpning af manglerne eller indlevering af en ny kandidatliste, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2.

Afhjælpningsadgangen udelukker efter de gældende regler, at en valgbestyrelse kan afvise helt at modtage en kandidatliste på grund af (også åbenlyse) formelle mangler. Valgbestyrelsen skal således i stedet give den pågældende kandidatliste adgang til at afhjælpe de formelle mangler i afhjælpningsperioden.

2.2.3.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

Den gældende bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1 og 2, om valgbestyrelsens undersøgelse af, om de rettidigt indleverede kandidatlistere er gyldige, og pligt til at tilbyde afhjælpning svarer i det væsentlige til bestemmelserne herom i den kommunale og regionale valglov af 1989, jf. lov nr. 140 af 8. marts 1989, § 27, stk. 1 og 2. Bestemmelserne svarer til de tidligere gældende bestemmelser ifølge bemærkningerne til lovforslaget bag valgloven af 1989, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, og tillæg A, spalte 2816.

De større kommuner oplever stigende problemer med lokal-listere, der indleverer en mangelfuld kandidatlisteformular. I praksis er det ifølge kommunerne først og fremmest et problem, at nogle lokallister afleverer en kandidatliste, hvor kun 1-2 stillere er anført vel vidende, at kravet til mindste-

antal stillere er væsentligt højere, samt at det vil tage tid at indhente de sidste stillernavne.

De pågældende kandidatlisters har således i visse tilfælde afleveret det resterende antal stillere drypvis i afhjælpningsperioden, således at valgbestyrelsens administration skal anvende unødigt mange ressourcer på modtagelse og tjek af de pågældende stillere og tilhørende oplysninger. Det er ikke alene uhensigtsmæssigt i relation til den administrative proces med at gennemgå og godkende kandidatlisters, men også imod hensigten med reglerne. Afhjælpningsmuligheden er først og fremmest tænkt som en ekstra mulighed for de kandidatlisters, der reelt forsøger at indgive en korrekt udformet kandidatliste, men hvor listen – efter en nærmere gennemgang – viser sig at være mangelfuld.

Der synes ikke at være et reelt hensyn at varetage til de lokallister, som indleverer stærkt mangelfulde kandidatlisters, da valgdatoen er fastsat i loven, og fristen for indlevering af kandidatlisters dermed er kendt på forhånd. Antallet af nødvendige stillere er også kendt på forhånd. Kandidatlisternes bør derfor kunne indrette sig herpå og bl.a. sørge for at indhente det nødvendige antal stillere i god tid før fristen for indlevering af kandidatlisters.

En del af de lokallister, der afleverer mangelfulde kandidatlisters, er endvidere gengangere, dvs. har også været opstillet ved et eller flere tidligere valg. Proceduren kan derfor ikke siges at være ukendt for de pågældende, og den mangelfulde kandidatliste får derved i nogle tilfælde mere karakter af manglende vilje til at overholde formelle krav end af praktisk nødvendighed eller ukendskab til de formelle krav.

Det er et indgribende skridt helt at afskære en kandidatliste fra mulighed for afhjælpning. Dette kan imidlertid være konsekvensen, hvis den stærkt mangelfulde kandidatliste er indgivet kort før fristens udløb og bliver afvist så tæt på fristen, at listen ikke kan nå at indgive en ny – og mindre mangelfuld – liste inden fristens udløb. I et sådant tilfælde vil kandidatlisten herefter være afskåret fra at stille op. Det er netop baggrunden for, at det foreslås, at valgbestyrelsen alene får beføjelse til at afvise en kandidatliste, der er forsynet med grove formelle mangler og åbenbart ikke er gyldig. Adgangen til at afvise at modtage en kandidatliste forudsættes således kun benyttet rent undtagelsesvis, og beslutning herom skal træffes i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen. Forslaget vil endvidere blot give valgbestyrelsen mulighed for, men forpligter ikke valgbestyrelsen til at afvise en kandidatliste med væsentligt mangelfulde oplysninger.

Endelig vil valgbestyrelsens beslutning om at afvise at modtage en kandidatliste ikke afskære kandidatlisten fra at indlevere en ny revideret liste, når blot dette sker inden fristens udløb.

2.2.3.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås, at der gives valgbestyrelsens formand adgang til at afvise at modtage kandidatlisters, der åbenbart ikke er gyldige, herunder særligt indeholder mindre end halvdelen af det fastsatte mindsteantal stillere med de oplysninger om stillerne, der er påkrævet efter loven. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 29, med tilhørende bemærkninger. I bemærkningerne til bestemmelsen er der givet nogle retningslinjer for, i hvilke særlige tilfælde den foreslåede afvisningsbeføjelse kan benyttes.

2.2.4. Overgang af visse beføjelser til kandidatlistens repræsentant til at træffe dispositioner på kandidatlistens vegne ved kommunale og regionale valg

2.2.4.1. Gældende regler

Efter de gældende regler skal kandidatlisten indeholde oplysning om kandidatlistens listebetegnelse samt hver enkelt kandidats fulde navn, personnummer, statsborgerskab, stilling og bopæl samt det navn, hvormed kandidaten ønsker sig anført på stemmesedlen, hvis kandidaten ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn. Kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, de ønskes anført på stemmesedlen, og kandidatlisten skal også indeholde oplysning om, hvorvidt kandidaterne er opstillet med partiliste eller sideordnet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 1 og 2.

En kandidatliste til kommunale eller regionale valg skal mindst og kan højst være underskrevet af et i loven nærmere angivet antal vælgere som stillere, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2 og 3, samt § 25, stk. 1. Efter indleveringen af kandidatlisten kan den kun tilbagekaldes af alle stillere i forening over for valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 26, 1. pkt.

Tilføjelser til eller sletninger fra kandidatlistens kandidater, ændringer i den rækkefølge, hvormed kandidaterne ønskes anført på stemmesedlen og ændringer i kandidatlistens opstillingsform skal tiltrædes af alle kandidatlistens stillere, der med deres underskrift godkender oplysningerne på kandidatlisten om kandidaterne og deres rækkefølge og kandidatlistens opstillingsform, jf. afsnit 2.2.4.2.

Anmeldelse om indgåede liste- og/eller valgforbund skal ske skriftligt og være underskrevet af samtlige stillere, der har underskrevet kandidatlisten (og listens kandidater), medmindre stillerne og kandidaterne skriftligt har bemyndiget én eller flere stillere eller kandidater til at give meddelelse om anmeldelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 1 og 2. Tilsvarende kan en kandidatliste som udgangspunkt kun trækkes tilbage fra et anmeldt liste- eller valgforbund, når alle stillere (og kandidater) skriver under herpå, medmindre stillerne (og kandidaterne) skriftligt har bemyndiget én eller flere stillere eller kandidater til at give meddelelse om tilbagetrækning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1 og 2.

2.2.4.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

I forbindelse med indleveringen af kandidatlisterne ved sidste kommunale og regionale valg modtog Økonomi- og Indenrigsministeriet, nu Social- og Indenrigsministeriet, et større antal henvendelser fra kommuner, hvor det blev problematiseret, at kandidatlisterne uden tvivl havde foretaget ændringer i kandidatlisteformularen, f.eks. slettet eller tilføjet kandidater, byttet om på kandidaternes rækkefølge m.v. Det var ikke i alle tilfælde klart, om ændringerne var sket før eller efter, at stillernes underskrifter var indhentet.

Uanset, at det ikke fremgår direkte af loven, er det i hidtidig praksis forudsat, at ændringer i kandidatlistens oplysninger om kandidater, deres rækkefølge, opstillingsform m.v., der ønskes foretaget efter, at stillerne har underskrevet formularen, skal godkendes af samtlige stillere. Synspunktet er således, at ændringer i kandidaternes opstilling kan ændre forudsætningen for stillernes oprindelige ønske om at støtte den pågældende liste og dens kandidater, jf. afsnit 2.2.4.1.

I praksis er det dog ofte vanskeligt at vurdere for de kommunale medarbejdere, der modtager kandidatlisterne, om foretagne ændringer er foretaget før eller efter, at alle stillerne har underskrevet kandidatlisten.

Det nuværende udgangspunkt – at stillerne skal godkende hver enkelt ændring i kandidatlisten, der foretages efter stillernes underskrift – kan synes som en noget omstændelig proces, som ikke blot giver anledning til udfordringer i praksis, men også rejser nogle mere principielle spørgsmål om kandidatlisternes autonomi.

Ministeriet har derfor foretaget en vurdering af, hvilke oplysninger en kandidatliste fremover skal have mulighed for at ændre, uden krav om at stillernes samtykke hertil skal indhentes. Det afgørende hensyn må være, at stillerne ved deres underskrift godkender listebetegnelsen samt de på listen opstillede kandidater, således at der ikke opstilles kandidater på den pågældende liste, som hver enkelt stiller ikke har godkendt.

Derimod forekommer det mindre tvingende, at hver enkelt stiller også skal godkende (evt. efterfølgende) dispositioner vedrørende (ændring af) rækkefølge på kandidater, opstillingsform, sletning af kandidater og indgåelse af og tilbagetrækning fra valg- og listeforbund samt tilbagekaldelse af kandidatlisten. Her må det af hensyn til kandidatlistens autonomi være tilstrækkeligt, at det foreskrives, at kandidatlistens ledelse bemyndiger en nærmere angivet repræsentant for listen til at foretage de pågældende dispositioner på listens vegne.

På denne baggrund ses der ikke at være demokratiske betænkkeligheder forbundet med at fratage kandidatlistens stillere disse beføjelser og overlade dem til en repræsentant, kandidatlistens ledelse har bemyndiget.

Henset hertil og til den ikke ubetydelige administrative mindredgift, der kan være forbundet med forslaget, foreslås det således, at stillerne fremover alene skal godkende listebetegnelsen og kandidaterne på listen, og at andre dispositioner alene skal godkendes af kandidatlistens repræsentant.

Det indgår også i forslaget, at visse lister fritages for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som stillerkravet), se afsnit 2.2.2. ovenfor. Disse lister opstilles således ikke længere af et antal stillere. For disse lister skal der derfor endvidere opstilles en ny procedure for godkendelse af de kandidater, der stiller op for listen, samt for udpegelse af den person, der kan tegne listen over for valgbestyrelsen. Det er i den forbindelse nærliggende at give den særligt udpegede repræsentant for listen, der fremover skal kunne foretage en udvidet række dispositioner for listen, jf. ovenfor, bemyndigelse til også på listens vegne med sin underskrift på kandidatlisten at godkende de kandidater, der fremgår af kandidatlisten.

Til Europa-Parlamentsvalg skal partierne senest samtidig med indlevering af kandidatlisten meddele social- og indenrigsministeren, hvilken myndighed inden for partiet der er legitimeret til at udøve partiets beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisters og anmeldelse af valgforbund, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 22.

På samme måde kan det organ, som i henhold til reglerne i listens interne organisation er denne organisations ledelse, senest samtidig med indleveringen af kandidatlisters til kommunale og regionale valg give valgbestyrelsen meddelelse om, hvem der har kompetence til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten, indgivelse og tilbagetrækning af anmeldelse om liste- og/eller valgforbund m.v. og at godkende de pågældende kandidater for listen i tilfælde, hvor listen er fritaget for stillerkravet. Listens ledelse vil således på samme måde, som ledelsen udpeger en kontaktperson for partiet ved opstilling til Europa-Parlamentsvalg, skulle udpege den person, der skal repræsentere listen ved opstilling til kommunale og regionale valg.

2.2.4.3. Lovforslagets indhold

Henset til ønsket om at give kandidatlisterne større autonomi til at foretage forskellige dispositioner i forbindelse med indlevering af kandidatlisten til kommunale og regionale valg samt det betydelige administrative ressourceforbrug, der kan være forbundet med den nuværende retstilstand, foreslås det, at stillerne fremover alene ved deres underskrift skal godkende listebetegnelsen og kandidaterne på listen med den konsekvens, at andre dispositioner i stedet alene skal godkendes af en nærmere angivet repræsentant for listen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 21, (forslag til den kommunale og regionale valgløvs § 25, stk. 3) med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at en kandidatliste fremover kan give en repræsentant udpeget af listens ledelse beføjelse til at

udøve en række dispositioner på listens vegne, som i dag kræver samtykke fra listens stillere. Kandidatlistens ledelse skal således senest samtidig med indlevering af kandidatlisten give formanden for valgbestyrelsen besked om, hvem der som repræsentant for listen er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten samt anmeldelse og tilbage-trækning fra liste- og valgforbund, og som valgbestyrelsen i øvrigt kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. Repræsentanten kan være stiller eller kandidat for listen, men kan også være et andet menigt medlem af eller funktionær ansat af listen eller en anden person, som listen ønsker sig repræsenteret af i den henseende. Endelig foreslås fastslået i loven, at den angivne repræsentant for listen anses for legitimeret over for valgbestyrelsen, indtil kandidatlistens ledelse måtte afgive meddelelse om en ny repræsentant til formanden for valgbestyrelsen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås derfor, at kandidatlistens repræsentant kan foretage senere ændringer i kandidaternes rækkefølge, ændre kandidatlistens opstillingsform og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten efterfølgende inden kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 21 (forslag til den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 5) med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at kandidatlistens repræsentant kan tilbagekalde en indleveret kandidatliste over for valgbestyrelsen. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 22, første led, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås desuden, at kandidatlistens repræsentant kan anmelde indgåelse af listeforbund og valgforbund og meddele kandidatlistens tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund og valgforbund. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 35 og 36 samt nr. 38 og 39, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås herudover, at kandidatlistens repræsentant kan anmode om tildeling af samme bogstavbetegnelse som andre kandidatlistes med samme listebetegnelse. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 33, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås, at kandidatlistens repræsentant kan anmelde, hvilken forening eller hvilke vælgere der på kandidatlistens vegne kan ansøge om og modtage partistøtte. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 41, med tilhørende bemærkninger.

Endvidere foreslås det, at den pågældende repræsentant for listen træder i stedet for den kontaktperson for listen, som valgbestyrelsen efter de gældende regler skal underrette i forskellige sammenhænge, når valgbestyrelsen har fundet fejl eller mangler i den indleverede kandidatliste, har truffet afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidater eller slettet overskydende kandidater fra listen m.v. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 26, andet led, (meddelelse om fejl eller mangler), nr. 28 (meddelelse om

valgbestyrelsens afgørelse) og nr. 32 (meddelelse om sletning af overskydende kandidater).

Kandidatlistens repræsentant skal derfor også underskrive kandidatlisten, og listen skal endvidere påføres oplysninger om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 18, med tilhørende bemærkninger.

Endelig foreslås, at en repræsentant for listen fremover ved sin underskrift på kandidatlisten skal kunne godkende de opstillede kandidater for en kandidatliste, som valgbestyrelsen efter listens anmodning har fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, fordi den pågældende liste blev indvalgt til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet ved sidste kommunale og regionale valg, og tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Repræsentantens godkendelsesbeføjelse træder i stedet for den godkendelse af kandidater, stillerne ved deres underskrift på kandidatlisten foretager. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 21, (forslag til den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 4) med tilhørende bemærkninger.

Om fritagelse for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere henvises nærmere til afsnit 2.2.2. ovenfor samt lovforslagets § 3, nr. 10, 15 og 19, med tilhørende bemærkninger.

2.3. Modernisering i øvrigt

2.3.1. Afskaffelse af borgerligt ombud ved opstilling som kandidat til kommunale og regionale valg

2.3.1.1. Gældende regler

Pligten til at lade sig opstille som kandidat til kommunale og regionale valg fremgår kun indirekte af den kommunale og regionale valglov ved bestemmelserne om fritagelse for opstilling i lovens §§ 5 og 29.

Den, der på valgdagen er fyldt 60 år eller har været medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller et regionsråd i 2 hele sammenhængende valgperioder eller ikke har dansk indfødsret, har således ikke pligt til at lade sig opstille som kandidat, jf. den kommunale og regionale valglovs § 5.

En kandidat, der ikke har pligt til at lade sig opstille som kandidat, skal slettes af kandidatlisten, hvis den pågældende senest kl. 12 fredag 25 dage før valgdagen indgiver skriftlig anmodning herom til valgbestyrelsens formand, jf. den kommunale og regionale valglovs § 29.

Endvidere skal kandidaten i dag ved sin underskrift på kandidatlisten alene tiltræde kandidatlistens listebetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 3, 2. pkt., og kandidatlistens indgåelse af og tilbagetrækning fra listeforbund og valgforbund, jf. den kommunale og regionale

valglovs § 40, stk. 1, og § 41, stk. 1. Kandidaten skal ikke samtykke i selve opstillingen.

Modsat findes udtrykkelige bestemmelser i både folketingsvalgloven og Europa-Parlamentsvalgloven, hvorefter ingen kan opstilles til valg uden selv at have anmeldt sig som kandidat til valget (folketingsvalg) eller givet samtykke hertil (Europa-Parlamentsvalg), jf. folketingsvalglovens § 5 og Europa-Parlamentsvalglovens § 7.

Som konsekvens af, at en kandidat i princippet uden sit samtykke kan opstilles for forskellige kandidatlistes, skal valgbestyrelsen snarest spørge en kandidat, der er opført som kandidat på mere end én kandidatliste, hvilken kandidatliste den pågældende kandidat ønsker sig opført på, jf. den kommunale og regionale valglovs § 30. Såfremt kandidaten ikke straks oplyser dette, foretager valgbestyrelsen lodtrækning mellem kandidatlisterne, medmindre der for valgbestyrelsen er sikre holdepunkter for, hvilken kandidatliste kandidaten foretrækker. I så fald godkendes den pågældende som kandidat for denne kandidatliste og slettes af den eller de øvrige kandidatlistes.

2.3.1.2. Baggrund og ministeriets overvejelser

2.3.1.2.1. Baggrund

Der har siden oprettelsen af de kommunale råd været en tradition for, at medlemskab af disse er et borgerligt ombud, dvs. at enhver valgbar person har pligt til at lade sig vælge til og at varetage hvervet som medlem af kommunalbestyrelser og tidligere også amtsråd, nu regionsråd.

Begrundelsen herfor har i første række været et ønske om at sikre, at hvervene kunne besættes med tilstrækkeligt kvalificerede personer, som endvidere afspejler de forskellige synspunkter blandt vælgerne inden for kommunerne og senere også amter/regioner. Der henvises til betænkning nr. 903/1980 om en revision af Lov om kommunale valg og Lov om valg af danske repræsentanter til Europa-Parlamentet – Delbetænkning fra indenrigsministeriets valglovsudvalg, side 39.

I delbetænkning 2 fandt valglovsudvalget, at udvalget måtte afstå fra at stille forslag om direkte ophævelse af opstillingspligten ud fra en samlet afvejning af de lovtekniske fordele ved en formel direkte afskaffelse af opstillingspligten og af den principielle betydning for kommunestyret, som opretholdelsen af opstillingspligten samt pligten til at modtage og varetage hvervet måtte tillægges, jf. betænkning nr. 1138/1988 om en ny kommunal valglov og en ny Europa-Parlamentsvalglov, side 56-57.

I lov nr. 140 af 8. marts 1989 om kommunale valg (lovforslag nr. 107 som fremsat, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2767, 2806) blev reglerne om opstillingspligt således videreført som §§ 5 og 29.

2.3.1.2.2. Ministeriets overvejelser

Reglen om opstillingspligt for kommunale og regionale kandidater er uden praktisk betydning, da det efter loven er en gyldighedsbetingelse for kandidatlisten, at alle kandidater med deres underskrift har tiltrådt listebetegnelsen samt indgåelsen af evt. liste- og/eller valgforbund. Modvillige kandidater kan således ved at undlade at undertegne kandidatlisteformularen slippe for at blive opstillet, idet de i så fald vil blive taget af kandidatlisten af valgbestyrelsen, der påser listernes overholdelse af de formelle krav. Ifølge ministeriets vejledninger om afholdelse af kommunale og regionale valg, senest Vejledning nr. 9458 af 29. august 2013 om afholdelse af kommunale og regionale valg, afsnit 6.3.2., nr. 6), skal valgbestyrelsen således slette en kandidat af listen, hvis den pågældende ikke ønsker at underskrive/tiltræde listebetegnelsen.

På denne baggrund og under hensyn til, at opstillingspligtens oprindelige formål (at sikre, at hvervene kan besættes med tilstrækkeligt kvalificerede personer, der samtidig er repræsentative for de forskellige holdninger i kommuner og amter/regioner) ikke længere gør sig gældende, foreslås pligten til at lade sig opstille som kandidat til kommunale og regionale valg afskaffet. Det er i dag en forudsætning for kandidatlisternes politiske virke i kommunalbestyrelser og regionsråd, at de rekrutterer kandidater, der frivilligt ønsker at stille op for den pågældende liste.

En afskaffelse af pligten til at lade sig opstille som kandidat må således indebære en samtidig ændring af loven, således at kandidaten fremover ved sin underskrift på kandidatanmeldelsen skal give samtykke til at stille op som kandidat for den pågældende liste.

Som en konsekvens heraf må reglerne om, at en kandidat i tilfælde af, at kandidaten står opført på mere end én kandidatliste, skal spørges af valgbestyrelsen, hvilken kandidatliste den pågældende kandidat ønsker sig opført på, ændres. Der bør således ske en harmonisering med de tilsvarende regler for opstilling som kandidat til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg, hvorefter opstilling som kandidat for mere end ét parti indebærer, at kandidaten ikke kan anses for kandidat for nogen af partierne.

Reglerne om fritagelse for opstilling til valg for visse persongrupper (over 60 år, tidligere repræsenteret i to på hinanden følgende perioder, eller statsborger i et andet land end Danmark) hænger sammen med reglerne for fritagelse for at modtage valg henholdsvis for medlemskabet af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Disse regler er også en følge af, at hvervet som kommunalbestyrelses- eller regionsrådsmedlem er et borgerligt ombud. Efter disse regler har enhver, der er valgbar, pligt til at modtage valg og enhver, der har modtaget valget, pligt til at varetage hvervet i kommunalbestyrelsens eller regionsrådets funktionsperiode, medmindre medlemmet har rimelig grund til at blive fritaget herfra. Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet skal således efter den kommunale og regionale valglovs § 92 ef-

ter anmodning fra den valgte meddele fritagelse for valget, såfremt den valgte på grund af sin helbredstilstand, varetage af andet offentligt hverv, forretninger eller lignende har rimelig grund til at ønske sig fritaget for valget. Tilsvarende skal kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet efter den kommunale og regionale valglovs § 103 efter anmodning fra et medlem ud fra tilsvarende grunde fritage et medlem for sit medlemskab i løbet af kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets funktionsperiode.

Social- og Indenrigsministeriet har overvejet, om det fortsat bør kræve en særlig grund at blive fritaget for at modtage valget som medlem af/efterfølgende blive fritaget for sit medlemskab af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Hensynet til kontinuiteten i organets arbejde taler efter ministeriets opfattelse imidlertid med væsentlig styrke for at bibeholde reglerne på dette punkt. Pligten til som udgangspunkt at modtage valg og til som udgangspunkt fortsat at varetage hvervet som medlem af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet foreslås således bibeholdt.

2.3.1.3. Lovforslagets indhold

Det foreslås at afskaffe pligten til at lade sig opstille til kommunale og regionale valg (borgerligt ombud). Formålet hermed er dels at modernisere den kommunale og regionale valglov, dels at forenkle opstillingsreglerne ved en ophævelse af den formelle opstillingspligt, som er uden praktisk betydning i dag for selve opstillingen, og hvis oprindelige formål (at sikre, at hvervene kan besættes med tilstrækkeligt kvalificerede personer, der samtidig er repræsentative for de forskellige holdninger i kommuner og amter/regioner) ikke længere gør sig gældende. Ingen vil herefter være forpligtet til at stille op som kandidat til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 2, med tilhørende bemærkninger.

Som konsekvens af denne ændring foreslås samtidig, at reglerne for, hvilken konsekvens det skal have, hvis en kandidat stiller op for mere end én kandidatliste til det samme valg, harmoniseres med de tilsvarende regler for opstilling som kandidat til folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg. Herefter vil opstilling som kandidat for mere end én kandidatliste til samme valg (kommunalvalg eller regionalvalg) indebære, at kandidaten ikke kan anses for kandidat for nogen af kandidatlisterne. Den samme kandidat kan dog fortsat stille op både for en liste til kommunalvalget og en (anden) liste til regionalvalget. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 31, med tilhørende bemærkninger.

Endelig foreslås, at kandidaten fremover ved sin underskrift på kandidatanmeldelsen skal give samtykke til at stille op som kandidat for den pågældende liste. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 17, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås også, at kandidaten fremover indtil kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen får ret til at trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, mens kandidaten ikke efter kandidatlistens indlevering har ret hertil. Der hen-

vises til lovforslagets § 3, nr. 23, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endelig, at der indsættes en bestemmelse om, at en kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som kandidat, skal slettes af kandidatlisten. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 30, med tilhørende bemærkninger.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ikke i sig selv økonomiske og administrative konsekvenser for staten.

Forslaget om fremrykning af åbningstiden til kl. 8 for valg handlinger, der afholdes på en arbejdsdag, jf. afsnit 2.1.1., vil påføre kommunerne merudgifter navnlig til aflønning for over- og merarbejde til det kommunalt ansatte personale, som medvirker til forberedelsen og afviklingen af valg handlingen, herunder pedeller, IT-medarbejdere m.v., som for en dels vedkommende vil skulle møde tidligere på arbejde. Merudgifterne for kommunerne under ét er beregnet til at udgøre ca. 5,9 mio. kr. per valg handling, som vil blive kompenseret via Det Udvidede Totalbalanceprincip (DUT). Herfra vil dog skulle fratregkes besparelser for kommunerne som følge af de øvrige forslag, der gør administrationen lettere for kommunerne, og således udløser negativ DUT, se nærmere nedenfor.

Forslaget om, at kommunerne fremover skal holde åbent for stemmeafgivning på afstemningsstederne fra kl. 8 om morgenen, vil endvidere påføre kommunerne nogle negative administrative konsekvenser i forhold til, at medarbejdere, der medvirker ved valg handlingen, vil skulle møde tidligere på arbejde på valgdagen. Endvidere kan der være nogle tidsmæssige udfordringer med instruktionen af valg styre og tilfornordnede vælgere inden valg handlingen går i gang.

En forkortelse af perioden for brevstemmeafgivning her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. afsnit 2.1.2. og 2.1.3, vil sammen med forslaget om fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet, jf. afsnit 2.2.1., have nogle positive økonomiske konsekvenser for kommunerne (negativ DUT). Uanset, om der ved fremtidige valg og folkeafstemninger bliver afgivet det samme antal brevstemmer som hidtil, er det forventningen, at kommunerne vil kunne mindske deres beredskab og ekstra bemanding i forbindelse med modtagelse af brevstemmer på borgerservicecentre m.v., når perioden for brevstemmeafgivning forkortes med op til 6-7 uger. Hertil kommer, at kommunerne ikke længere vil skulle holde ekstraordinært åbent for brevstemmeafgivning i de tilfælde, hvor den sidste frist for brevstemmeafgivning efter de hidtil gældende regler er faldet på en lørdag, hvilket er tilfældet for kommunale og regionale valg, som altid falder på en tirsdag. Det er også tilfældet for de folketingsvalg, som afholdes på en tirsdag. I disse tilfælde vil sidste frist for brev-

stemmeafgivning efter forslaget fremover være fredagen før valget – og dermed på en dag, hvor borgerservicecentre normalt holder åbent.

Forslaget om fritagelse for kravet om indhentelse af underskrifter fra et mindsteantal stillere for kandidatlistor, der opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet (stillerkravet), jf. afsnit 2.2.2., vil have positive økonomiske konsekvenser for kommunerne og regionerne (negativ DUT), der således ikke længere skal foretage den manuelle kontrol af oplysninger om personnummer, statsborgerskab, navn, bopæl og valgret for mellem 25-150 stillere pr. kommune pr. liste, der fremover fritages for stillerkravet, og 50-100 stillere pr. region pr. liste, der fremover fritages for stillerkravet. Dette svarer efter Social- og Indenrigsministeriets vurdering til, at kommunerne sparer i alt ca. 21.000 opslag, hvilket vil indebære en økonomisk lettelse for kommunerne, som skønnes at beløbe sig til ca. 150.000 kr. pr. kommunal- og regionalvalg.

Forslaget om mulighed for afvisning af kandidatlistor med åbenbare formelle fejl, jf. afsnit 2.2.3., vil ligeledes medføre nogle positive konsekvenser for kommunerne, idet de vil blive sparet for arbejdet med at gennemgå kandidatlistor, der er åbenbart mangelfulde, og herunder på ny gennemgå disse i afhjælpningsperioden.

Forslaget om overgang af visse beføjelser til en repræsentant for listen, jf. afsnit 2.2.4., vil ligeledes medføre nogle positive konsekvenser for kommunernes behandling af tvivls spørgsmål i forhold til, om der er rettet i kandidatlisten på en måde, der strider mod stillernes vilje, idet repræsentanten for kandidatlisten tillægges en række beføjelser, som tidligere tilkom stillerne.

Der er opnået enighed med KL om, at kommunerne under ét kompenseres for et beløb på 5,7 mio. kr. pr. valg/afstemning, som udmøntes i 3,0 mio. kr. årligt i DUT-kompensation.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Fremrykningen af tidspunktet for åbningen af afstemningsstederne til kl. 8 om morgenen, når valgdagen falder på en arbejdsdag, jf. afsnit 2.1.1., vil have en positiv virkning for de borgere, der ønsker at kunne afgive deres stemme, inden de møder på arbejde. Ved fremrykningen af åbningstidspunktet vil flere borgere kunne nå at afgive deres stemme på valgdagen, inden arbejdstidens begyndelse, og kan dermed undgå at skulle stemme efter arbejdstids ophør, hvor der er

faringsvis er mange, der møder op for at stemme i tidsrummet 16-18, hvilket fører til kødannelse på nogle af afstemningsstederne. Når vælgerne således får mulighed for at fordele sig lidt mere på henholdsvis morgen- og aftenafstemning, vil det kunne medføre, at presset også lettes på afstemningsstederne om aftenen med mindre kødannelse til følge.

For de borgere, der ønsker at stille op som kandidater til de kommunale og regionale valg, vil fremrykning af tidspunktet for indlevering af kandidatlistor, jf. afsnit 2.1.2., betyde, at kandidatlistor skal være klar til indlevering til valgbestyrelsen på et tidligere tidspunkt, nemlig 3 uger tidligere end i dag. Da valgdatoen er fastsat i loven og dermed kendt på forhånd, vurderes ændringen dog at have meget begrænsede konsekvenser for de borgere, der ønsker at stille op som kandidater til de kommunale og regionale valg.

For vælgerne vil udskydelsen af tidspunktet for brevstemmeafgivningens begyndelse til de kommunale og regionale valg, Europa-Parlamentsvalg og folkeafstemninger betyde, at perioden, hvor det er muligt at brevstemme, forkortes med 6-7 uger, jf. afsnit 2.1.2 og 2.1.3. Endvidere får vælgerne ved alle valgtyper én dag mindre at brevstemme i ved, at sidste frist for brevstemmeafgivning rykkes fra 2 til 3 søgnedage før valgdagen, jf. afsnit 2.2.1. Det kan medføre, at nogle vælgere, der først på 2. søgnedag før valgdagen bliver forhindret i at møde frem på valgdagen på grund af sygdom, udlandsrejse eller lignende, ikke længere vil have mulighed for at afgive deres stemme til valget. Til gengæld vil vælgerne på det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen begynder, have det fulde overblik over alle opstillede kandidatlistor og kandidater fra såvel landsdækkende partier som lokallister. Dermed ved vælgerne med sikkerhed, hvem de kan stemme på allerede fra første dag. Endvidere er der allerede i dag nogle vælgere, der bliver forhindret efter fristen for brevstemmeafgivning er udløbet, men før valgdagen, og som derfor ikke kan stemme til valget, ligesom brevstemmer, der afgives meget sent, i nogle tilfælde på grund af forsinkelser i postbesørgelsen allerede i dag ikke når rettidigt frem til trods for, at de er afgivet inden for fristen. Antallet af vælgere, der ikke får stemt, fordi de sent i forhold til valgdagen bliver forhindret i at møde op og stemme på valgdagen, vurderes således at være meget begrænset.

Endvidere kan vælgere fremover være stillere for en kandidatliste (som stadig er omfattet af kravet om stillere), uden at dette i almindelighed indebærer en risiko for, at oplysning herom bliver offentligt kendt, idet bestemmelsen om offentlig tilgængelighed til sådanne oplysninger ophæves.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 23. december 2014 til den 29. januar 2015 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademikerne, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Ældreråd, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Regioner, Danske Seniorer, Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF), Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, DESA Dansk Erhvervssammenslutning, Det Centrale Handicapråd, Domstolsstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk,

Foreningen af Statsforvaltningsjurister, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Institut for Menneskerettigheder, KL, Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kommunernes Lønningsnævn, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Landsorganisationen i Danmark (LO), Netværket af Ungdomsråd (NAU), Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN), Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), Vestre Landsret, Østre Landsret, Ældre Sagen.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	<p>Forslaget om, at brevstemmeafgivningsperioden forkortes med op til 6-7 uger, vil medføre nogle besparelser for kommunerne (negativ DUT).</p> <p>Forslaget om, at valgbestyrelserne kan fritage visse kandidatlisters fra stillerkravet, vil indebære, at kommunerne og regionerne ikke længere manuelt skal tjekke stillere for størsteparten af de kandidatlisters, der stiller op til kommunal- og regionalvalg, hvilket vil indebære en økonomisk lettelse for kommunerne, som skønnes at beløbe sig til ca. 150.000 kr. pr. kommunal- og regionalvalg.</p> <p>Andre tiltag, som vil indebære en besparelse for kommunerne i form af færre udgifter til administration, vil være forslaget om mulighed for afvisning af kandidatlisters med åbenbare formelle fejl og overgang af visse beføjelser til en repræsentant for listen.</p>	<p>Forslaget om, at kommunerne fremover skal holde åbent for stemmeafgivning på afstemningsstederne fra kl. 8 om morgenen, vil påføre kommunerne under ét udgifter på ca. 5,9 mio. kr. pr. valghandling, som vil blive DUT-kompenseret, jf. nærmere afsnit 3.</p>
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	<p>Forslaget om, at brevstemmeafgivningsperioden forkortes med op til 6-7 uger, vil medføre nogle positive administrative konsekvenser for kommunerne, der således væsentligt vil få forkortet det tidsrum, hvor de skal have åbent for brevstemmeafgivning på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme.</p> <p>Kommuner og regioner vil som følge af forslaget om afskaffelse af stillerkravet for listers, der blev valgt ind ved sidste kommunal- og regionalvalg, og som 9 uger før valget stadig er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, spare nogle administrative ressourcer til opslag i CPR og gennemgang af navne og oplysninger for henved 21.000 stillere.</p> <p>Andre tiltag, som vil indebære positive administrative konsekvenser for kommunerne, er navnlig forslaget om mulighed for afvisning af kandidatlisters med åbenbare formelle fejl, overgang af visse beføjelser til en repræsentant</p>	<p>Forslaget om, at kommunerne fremover skal holde åbent for stemmeafgivning på afstemningsstederne fra kl. 8 om morgenen, vil påføre kommunerne nogle negative administrative konsekvenser i forhold til, at medarbejdere, der medvirker ved valghandlingen, vil skulle møde tidligere på arbejde på valgdagen. Endvidere kan der være nogle tidsmæssige udfordringer med instruktionen af valgstyrrere og tilfornordede vælgere inden valghandlingen går i gang.</p>

	for listen, samt ændring af tidspunktet for offentlig tilgængelighed ved alle valg af oplysninger om kandidatanmeldelser og kandidatlister.	
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Borgerne vil kunne stemme tidligere på valgdagen og dermed i nogle tilfælde kunne nå at stemme, før de møder på arbejde. Herved kan evt. kødannelse ved afstemningsstederne om eftermiddagen/aftenen mindskes. Borgerne vil kende kandidaterne til kommunale og regionale valg allerede fra det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, kan begynde. Vælgere kan fremover være stillere for en kandidatliste, uden at oplysning herom i almindelighed bliver offentligt tilgængelig.	Borgerne vil få forkortet den periode, hvor de kan afgive en brevstemme, med op til 6-7 uger og vil ikke længere kunne stemme på 2. søgnedag før valget. Borgere, der ønsker at stille op til kommunale og regionale valg, vil skulle indlevere deres kandidatlistor 3 uger tidligere end i dag.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede indsættelse af et nyt stk. 6 i folketingsvalglovens § 29 slås det fast, at det er valgstyreformandens ansvar, at der til enhver tid er det nødvendige antal valgstyrelere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Endvidere fastslås det, at der altid skal være et flertal af de udpegede valgstyrelere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og under den efterfølgende stemmeoptælling. Det tydeliggøres endvidere med bestemmelsen, at valgstyrelere skal rette sig efter valgstyreformandens anvisninger. Endelig fastslår bestemmelsen, at alle valgstyrelere skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen.

Med bestemmelsens 1. pkt. indføres der mulighed for at aflaste valgstyrelere ved, at valgstyreformanden kan beslutte, at valgstyrelere på skift kan forlade afstemningsstederne både umiddelbart inden og under valghandlingen samt den efterfølgende stemmeoptælling for at holde pause(r), når det ellers er foreneligt med afviklingen af de forskellige opgaver før, under og efter valghandlingen. Det kan f.eks. være på

tidspunkter i løbet af dagen, hvor der erfaringsmæssigt ikke møder så mange vælgere op for at stemme.

Valgstyrelere må fortsat ikke forlade afstemningsstedet umiddelbart inden og under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling uden at have anmodet om og fået tilladelse hertil af valgstyreformanden. Valgstyreformanden er således ansvarlig for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrelere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen, jf. 1. pkt. Om nødvendigt må valgstyrelere kunne kaldes tilbage med kort varsel, hvis der pludselig opstår uforudset travlhed eller andre forhold på afstemningsstedet tilsiger, at bemandingen af valgstyrelere igen må sættes op før forudset. Den foreslåede bestemmelse giver ikke mulighed for, at valgstyreformanden selv forlader afstemningsstedet umiddelbart inden og under valghandlingen eller ved den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyreformanden skal således som hidtil opholde sig på afstemningsstedet i hele den angivne periode.

Med udtrykket »umiddelbart inden valghandlingen« sigtes til den forberedelse af valghandlingen, der finder sted samme dag som valghandlingen.

Valgstyrrerformanden må endvidere ikke lade flere valgstyrrere forlade afstemningsstedet samtidig, end at der til enhver tid er et flertal, dvs. over halvdelen, af de udpegede valgstyrrere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling, jf. 2. pkt. Valgstyrrerformanden er imidlertid berettiget og efter omstændighederne forpligtet til at beslutte, at flere end halvdelen, efter omstændighederne alle, af valgstyrrerne skal være til stede på afstemningsstedet.

Det tydeliggøres endvidere i 3. pkt., at valgstyrrerne skal rette sig efter valgstyrrerformandens anvisninger. Det gælder også med hensyn til at få tilladelse til at forlade afstemningsstedet før og under valghandlingen samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, fastlæggelsen af det aftalte tidspunkt for tilbagevenden til afstemningsstedet samt hvis det bliver nødvendigt for valgstyrrerformanden at pålægge valgstyrrerne at vende tilbage til afstemningsstedet før det aftalte tidspunkt.

Uanset, om nogle eller alle valgstyrrere i løbet af dagen har været borte fra afstemningsstedet i en vis tidsperiode efter aftale med valgstyrrerformanden, skal alle valgstyrrere fortsat efter 4. pkt. være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, som endvidere fortsat skal underskrives af alle valgstyrrere.

Ændringen gælder også ved grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelserne til folketingsvalglovens regler om bl.a. valg af valgstyrrere og tilforordnede vælgere og deres opgaver, jf. folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 5.

Der henvises til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1.

Til nr. 2

Det tydeliggøres med det nye 2. pkt. i folketingsvalglovens § 31, stk. 1, at valgstyrrere og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og ligeledes pligt til at give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den nødvendige instruktion. At valgstyrrere og tilforordnede vælgere har pligt til at give fremmøde på selve afstemningsdagen og for de tilforordnede vælgers vedkommende tillige ved fintællingen, såfremt valgbestyrelsen måtte have truffet beslutning herom, følger af, at valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere har pligt til at udføre de hverv, der påhviler dem, medmindre de har forfald, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 2, 1. pkt., sammenholdt med folketingsvalglovens § 29, stk. 1, hvorefter valgstyrrere vælges til at forestå afstemningen og stemmeoptællingen på afstemningsstedet, og § 30, stk. 1, 1. pkt., hvorefter de tilforordnede vælgere vælges til at bistå ved valget.

Bestemmelsen er indsat navnlig for at give kommunalbestyrelsen mulighed for efter behov at give valgstyrrere og/eller tilforordnede vælgere den nødvendige instruktion vedrørende valghandlingens afvikling, stemmeoptællingen m.v. før valgdagen, såfremt det som følge af den fremrykkede åbningstid for valghandlingen til kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag, jf. forslaget § 1, nr. 6, skønnes svært at nå det på valgdagen samme morgen, inden valghandlingen starter. Valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere vil have pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv. Det forudsættes, at der alene er pligt til fremmøde i dags- og aftentimerne. Det bemærkes, at såfremt en valgstyrrer eller en tilforordnet vælger har forfald, udpeger den gruppe i kommunalbestyrelsen, der har udpeget den pågældende, en ny valgstyrrer eller tilforordnet vælger, jf. folketingsvalglovens § 31, stk. 2, 3. pkt. Såfremt en valgstyrrer eller tilforordnet vælger har forfald til en instruktion, som finder sted før valgdagen, kan der som alternativ til udpegning af en ny valgstyrrer eller tilforordnet vælger ske instruktion på et andet tidspunkt, såfremt dette er muligt.

Instruktionen kan evt. ske på anden vis end ved at indkalde de pågældende valgstyrrere og tilforordnede vælgere til et møde. Der kan således benyttes f.eks. videoinstruktion eller e-learningværktøjer, evt. i kombination med en (kortere) instruktion på valgdagen inden afstemningen påbegyndes. Valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med den instruktion, som kommunalbestyrelsen vælger at give dem. Kommunalbestyrelsen har et vist råderum for at bestemme, hvor mange dage før valgdagen valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere skal modtage instruktion og eventuelt give fremmøde, jf. udtrykket »før valgdagen«. I hvert fald vil dagen for udløbet af fristen for brevstemmeafgivning her i landet, som med dette lovforslag foreslås fremrykket til tredjesidste søgnedag før valgdagen, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, og senere dage op til valgdagen være omfattet af bestemmelsen.

Der er ikke i bestemmelsen nogen tidsmæssig grænse for, hvor lang tid før valgdagen kommunalbestyrelsen kan indkalde de pågældende valgstyrrere og tilforordnede vælgere til instruktion. Der forudsættes, at kommunalbestyrelsen indkalder valgstyrrerne og de tilforordnede vælgere på et tidspunkt forud for valgdagen, hvor det giver mening at give instruktion.

Ændringen af folketingsvalgloven gælder også ved grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelserne, jf. folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 6.

Der henvises til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1.

Til nr. 3

Den foreslåede tilføjelse til folketingsvalglovens § 31, stk. 3, 1. pkt., understreger, at der også som udgangspunkt skal

ydes diæter efter reglerne i lov om kommunernes styrelse til valgstyrelse og tilforordnede vælgere for deltagelse i et eller flere møder før valgdagen, hvis de indkaldes af kommunalbestyrelsen til at modtage instruktion om deres opgaver på valgdagen i henhold til den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 2. Også deltagelse i andre former for instruktion før valgdagen, f.eks. videoinstruktion eller e-learning, kan udløse diæter til valgstyrelse og tilforordnede vælgere.

Kommunalbestyrelsen har fortsat efter lovens § 31, stk. 3, 3. og 4. pkt., mulighed for på et møde at beslutte, at der ikke ydes diæter for denne opgave, eller at de diæter, der ydes, udgør et andet beløb, end der følger af reglerne i lov om kommunernes styrelse. Diætsatsen for deltagelse i et møde før valgdagen kan således f.eks. fastsættes til et andet beløb, end kommunalbestyrelsen vil yde valgstyrelse og/eller tilforordnede vælgere for varetagelsen af deres opgaver på valgdagen m.v.

Ændringen af folketingsvalgloven gælder også ved grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelserne, jf. folketingsvalglovens § 97, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 16, stk. 1. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 7.

Der henvises til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1.

Til nr. 4

Ved den foreslåede bestemmelse ophæves bestemmelsen i folketingsvalglovens § 33 a, stk. 4, 3. pkt., om, at oplysning om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige. Til folketingsvalg er det alene kandidater uden for partierne, der skal indlevere et vist mindsteantal underskrifter fra stillere for at blive opstillet til valget. Spørgsmål om offentlighedens adgang til disse oplysninger må herefter afgøres efter offentlighedslovens almindelige regler.

En oplysning om, at en enkeltperson er stiller for en kandidat, vil efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse være en oplysning, der vedrører denne persons politiske overbevisning. Oplysningen om en stillers navn og adresse vil derfor efter ministeriets opfattelse som udgangspunkt være at anse som en oplysning om private forhold og således ikke omfattet af adgang til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1.

I det omfang oplysningerne om en stillers politiske tilhørsforhold, herunder til den pågældende kandidat, imidlertid allerede på anden vis er offentligt tilgængelige, og således allerede er kommet til offentlighedens kendskab, kan oplysningerne almindeligvis ikke anses for omfattet af offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1, og vil dermed ikke være undtaget fra aktindsigt. Dette vil efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse eksempelvis være tilfældet, hvis der er tale om oplysninger om navn og adresse på personer, der er eller i en årrække har været medlemmer af Folketinget, kommunalbestyrelser eller regionsråd, eller som har været

opstillet som kandidater for partier eller kandidatlistor, der har været opstillet til de pågældende organer, og hvis politiske tilhørsforhold således bl.a. som følge heraf er offentligt kendt.

Den foreslåede ændring gælder kun for folketingsvalg. En tilsvarende ændring foreslås for stillere for kandidatlistor til kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 20.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.5. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Med ændringen foreslås indsat en ny bestemmelse i folketingsvalglovens § 42, stk. 4, hvorefter det fastsættes, at en række dokumenter, anmeldelsesmyndigheden modtager om kandidaternes og partiernes opstilling til folketingsvalg, ikke må undergives aktindsigt, før de bliver offentliggjort af anmeldelsesmyndigheden, dvs. statsforvaltningen, og – for opstillingskredse beliggende i Bornholms Storkreds – formanden for valgbestyrelsen i Bornholms Kommune, jf. folketingsvalglovens § 33, stk. 2.

Alene de dokumenter, der er nævnt i bestemmelsen, er omfattet af undtagelsen fra aktindsigt. Det drejer sig om dokumenter vedrørende kandidatanmeldelserne, jf. folketingsvalglovens § 33 a, partiernes meddelelse om godkendelse af kandidater, jf. folketingsvalglovens § 37, og partiernes anmeldelse om opstillingsform, jf. folketingsvalglovens § 41. Andre dokumenter, anmeldelsesmyndigheden modtager, og som ikke indeholder oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af bestemmelsens undtagelse til aktindsigt. Det kan f.eks. være meddelelse om tilbagekaldelse af kandidatanmeldelse eller om tilbagekaldelse af godkendelse af en kandidat. Indeholder dokumentet både oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, og om forhold, der ikke er omfattet af bestemmelsen, vil der ikke kunne gives aktindsigt i dokumentet, men der kan efter offentlighedslovens regler være pligt til at ekstrahere de oplysninger, som ikke er omfattet af bestemmelsen.

Der vil således ikke kunne gives aktindsigt i de pågældende dokumenter før det tidspunkt, hvor anmeldelsesmyndigheden har udsendt en fortegnelse over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, til de myndigheder, som Social- og Indenrigsministeriet har givet anmeldelsesmyndigheden meddelelse om skal have tilsendt fortegnelserne, jf. folketingsvalglovens § 42, stk. 3. Det er det tidspunkt på dagen, hvor fortegnelsen udsendes, der er afgørende.

Bestemmelsen skal forstås således, at anmeldelsesmyndigheden er afskåret fra at meddele aktindsigt i eller udlevere de pågældende dokumenter eller de heri indeholdte oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen, før det tidspunkt, hvor disse er sendt til enten mindst én af de relevante valgbestyrelser, jf. § 42, stk. 2, eller mindst én af de myndigheder, som dokumentet i medfør af § 42, stk. 3, skal sendes til.

Når dette tidspunkt er indtruffet, vil der kunne meddeles aktindsigt i dokumenterne efter offentlighedslovens almindelige bestemmelser. Dette gælder, uanset om indholdet af det dokument, anmeldelsesmyndigheden oprindeligt har modtaget, afviger fra den fortegnelse over opstillede kandidater, anmeldelsesmyndigheden efterfølgende har udsendt.

Indgives en anmodning om aktindsigt i dokumenter eller oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen, finder offentlighedslovens almindelige regler om behandling af aktindsigtsanmodninger anvendelse uanset, på hvilket tidspunkt anmodningen indgives. Aktindsigtsanmodningen skal således behandles – og et evt. afslag meddeles – inden for det tidsrum, der følger af offentlighedsloven.

Den foreslåede ændring berører i øvrigt ikke partiernes eller kandidater uden for partiernes egen offentliggørelse af, at de opstiller til det pågældende folketingsvalg, herunder hvilke kandidater, der opstiller for det respektive parti til det pågældende folketingsvalg.

Den foreslåede ændring gælder kun for folketingsvalg. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1, for så vidt angår Europa-Parlamentsvalg, og lovforslagets § 3, nr. 40, for så vidt angår kommunale og regionale valg.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.4. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Ved den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 46, stk. 1, foreslås åbningstiden for afstemningsstederne fremrykket til kl. 8, når et folketingsvalg finder sted på en arbejdsdag. Dog indføres samtidig mulighed for, at kommunalbestyrelsen i kommuner, hvortil en række mindre øer, som er opregnet i den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 46, stk. 2, henhører, kan beslutte, at afstemningen her først skal begynde kl. 9. Se lovforslagets § 1, nr. 7, med tilhørende bemærkninger.

Med den foreslåede ændring af § 46, stk. 1, skal valgbehandlingen således, når et folketingsvalg afholdes på en arbejdsdag, kunne finde sted i tidsrummet kl. 8 til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemninger, der finder sted på lørdage, søndage og andre helligdage, begynder derimod først kl. 9 og fortsætter indtil kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme.

Ved en »arbejdsdag« forstås en dag, som ikke er en lørdag, søndag eller helligdag. Dage, hvor der efter en udbredt tradition på mange arbejdspladser holdes fri, f.eks. 1. maj, fredagen efter Kr. Himmelfartsdag m.v., regnes fortsat som en »arbejdsdag«.

Den tidligere åbningstid indebærer blandt andet, at brevstemmerne fremover skal være gennemgået på afstemningsstederne inden kl. 8 på valgdagen, når folketingsvalget af-

holdes på en arbejdsdag, jf. også den foreslåede præcisering i lovforslagets § 1, nr. 11. Efter folketingsvalglovens § 67, stk. 3, kommer brevstemmer, der modtages af valgstyrene efter afstemningens begyndelse, ikke i betragtning.

Ligeledes skal instruktion af valgstyrene og tilforordnede vælgere være tilendebragt, før valgbehandlingen går i gang kl. 8, og må om nødvendigt foretages før valgdagen/afstemningsdagen, enten ved at indkalde de pågældende til møde eller ved benyttelse af andre midler som f.eks. videoinstruktion eller e-learningværktøjer, jf. herom bemærkningerne til § 1, nr. 2 og 3.

Den foreslåede ændring af folketingsvalgloven og de deraf afledte konsekvenser for gennemgangen af brevstemmer m.v. gælder også for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelserne, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1. Afstemningen til folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, der måtte afholdes på en arbejdsdag, vil således også skulle påbegyndes kl. 8 på afstemningsdagen. Tilsvarende foreslås for kommunale og regionale valg – der altid afholdes på en tirsdag – at åbningstiden for afstemningsstederne fremrykkes til kl. 8, jf. lovforslagets § 3, nr. 43.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1.

Til nr. 7.

Med den foreslåede indsættelse af et nyt stk. 2 i folketingsvalglovens § 46 indføres en adgang for kommunalbestyrelsen i de kommuner, hvorunder øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø henhører, til på et møde at beslutte, at afstemningen på valgdagen til folketingsvalg på de respektive øer først skal begynde kl. 9, uanset om afstemningen finder sted på en arbejdsdag. Forslaget hænger sammen med den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 6, hvorefter åbningstiden for afstemningsstederne til folketingsvalg generelt foreslås fremrykket til kl. 8, hvis afstemningen finder sted på en arbejdsdag. Formålet med ændringen af åbningstidspunktet for afstemningen er at afhjælpe problemet med kødannelser om aftenen og yde en bedre service til de vælgere, der foretrækker at stemme, inden de skal møde på arbejde. Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 6, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.1.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Formålet med den foreslåede bestemmelse i § 46, stk. 2, er således at give kommunalbestyrelsen mulighed for at afbøde eventuelle større praktiske vanskeligheder ved at skulle åbne afstemningsstederne kl. 8, som måtte følge af, at afstemningsstedet er beliggende på en mindre ø uden broforbindelse eller anden fast forbindelse til fastlandet. Kommunalbestyrelsen kan alene træffe beslutning om at fritage en af de i det foreslåede stk. 2 opregnede øer for kravet om, at afstem-

ningsstederne skal åbne kl. 8, når afstemningen finder sted på en arbejdsdag.

I opregningen i det foreslåede stk. 2 medtages de 27 beboede mindre øer, som ikke er landfaste med fastlandet, og som Sammenslutningen af Danske Småøer har ønsket omfattet, jf. afsnit 2.1.1.2.2. ovenfor, uanset at nogle af øerne ikke i dag har et selvstændigt afstemningssted. Det er ikke en betingelse for at opnå dispensation for kravet om åbning af afstemningsstedet kl. 8, at øen (fortsat) er medlem af Sammenslutningen af Danske Småøer.

Det er en betingelse for, at kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning om at fritage en ø, der er omfattet af opregningen i det foreslåede stk. 2, for kravet om, at afstemningsstederne skal åbne kl. 8, når afstemningen finder sted på en arbejdsdag, at der på øen ligger et afstemningssted. Det er ingen betingelse, at afstemningsområdet alene dækker øen. Kommunalbestyrelsen kan træffe beslutning som nævnt i det foreslåede stk. 2, uanset om afstemningsområdet måtte dække andre områder end den pågældende ø.

Kommunalbestyrelsen kan ved beslutningen om at fritage en ø, der er omfattet af opregningen i det foreslåede stk. 2 for kravet om, at afstemningsstederne skal åbne kl. 8, når afstemningen finder sted på en arbejdsdag, frit vurdere, om en sådan fritagelse er hensigtsmæssig.

Beslutningen om at fritage øen for det fremtidige generelle krav om, at afstemningsstederne skal åbne kl. 8, når afstemningen finder sted på en arbejdsdag, skal træffes på et møde i kommunalbestyrelsen senest 15 dage før valgdagen af hensyn til den almindelige frist for optagelse på valglisten, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 2, 1. pkt., jf. stk. 1. Hvis 15. -dagen før valgdagen er en lørdag, søndag eller anden helligdag, fremrykkes fristen for kommunalbestyrelsens afgørelse i lighed med fristen for optagelse på valglisten, jf. folketingsvalglovens § 18, stk. 7, til den umiddelbart foregående søgnedag, som ikke er en lørdag, jf. forslaget til § 46, stk. 2, 2. pkt. Fristen er en gyldighedsforskrift. Er kommunalbestyrelsens beslutning truffet efter fristens udløb, har beslutningen ikke retsvirkning for det førstkommende valg. Beslutningen træffes ved stemmeflertal i henhold til de almindelige regler i den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 3. Beslutningen kan ikke delegeres til udvalg eller kommunens forvaltning.

Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen foretager de fornødne foranstaltninger til at sikre, at valgkortet til afstemningsområdets vælgere indeholder oplysning om, at afstemningsstedet først åbner kl. 9. Efter folketingsvalglovens § 20, 3. pkt., skal valgkortet bl.a. indeholde oplysning om dag og tid for afstemningen.

De foreslåede ændringer af folketingsvalgloven gælder også ved grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg i kraft af henvisningsbestemmelserne, jf. folketingsvalglovens § 99, stk. 1, og Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1. Også for disse typer afstemninger kan

kommunalbestyrelsen træffe beslutning om at rykke afstemningens begyndelse til kl. 9. Der er intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen træffer en generel beslutning om at rykke afstemningstidspunktet til kl. 9 for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg, og at kommunalbestyrelsen træffer denne beslutning for sådanne valg, der måtte ligge efter kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Med den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 56 fremrykkes sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet til folketingsvalg fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen. Ved en »søgnedag« forstås en dag, som ikke er en søndag eller helligdag. Dermed bliver sidste dag for at afgive brevstemme her i landet tre hverdage inkl. lørdag før valgdagen i stedet for som i dag to hverdage inkl. lørdag før valgdagen.

Med fremrykningen af fristen med én dag kan brevstemmer, som er afgivet i en anden kommune, end der hvor vælgeren bor og således er optaget på valglisten, nå frem til bopælskommunen én dag tidligere. Herved kan kommunerne aflastes i forhold til opgaven med at gennemgå sent modtagne brevstemmer på valgdagen, inden valghandlingen begynder. Fremrykning af fristen for at brevstemme med én dag kan endvidere bevirke, at et antal brevstemmer, der i dag på grund af forsinkelser i postbesørgelsen først modtages i kommunerne efter afstemningens påbegyndelse, vil kunne nå frem rettidigt og blive taget i betragtning.

Konsekvensen af ændringen vil være, at brevstemmer, der her i landet er afgivet senere end tredjesidste hverdag før valgdagen, ikke kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 6.

Den foreslåede fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet finder, med undtagelse af brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, og som er særskilt reguleret, anvendelse for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1.

Der foreslås en tilsvarende fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning til folketingsvalg på danske havanlæg på dansk område, jf. lovforslagets § 1, nr. 10, samt for brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. lovforslagets § 1, nr. 14, andet led, og § 2, nr. 3, andet led, og for brevstemmeafgivning her i landet og på danske havanlæg på dansk

område til kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 45 og 48.

Det bemærkes, at folketingsvalgloven ikke indeholder bestemmelser om sidste frist for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område. Sådanne brevstemmer skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen inden afstemningen på valgdagen begynder. Dette ændres ikke med den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 56.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i folketingsvalglovens § 56, stk. 2, som indebærer, at der fastsættes krav til mindste åbningstid den sidste dag, hvor der kan brevstemmes til folketingsvalg. Med den foreslåede ændring stilles der således krav om, at kommunalbestyrelsen på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. folketingsvalglovens § 53, skal holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Efter de gældende regler er det ikke udtrykkeligt reguleret i loven, hvornår kommunerne skal holde åbent for brevstemmeafgivning på de steder, hvor enhver vælger kan brevstemme, den sidste dag, hvor det efter loven er muligt at brevstemme her i landet. Med den foreslåede ændring vil mindstekravet til åbningstiden blive fastlagt i loven. Herved sikres, at der på den sidste dag for brevstemmeafgivning her i landet kan afgives brevstemme mindst inden for det fastsatte tidsrum i enhver kommune. Det bemærkes, at der ikke er noget til hinder for, at man i den enkelte kommune træffer beslutning om en åbningstid med et tidligere begyndelsestidspunkt og/eller et senere sluttidspunkt, end den der med den foreslåede ændring fastsættes i loven.

Det forudsættes, at kommunerne, f.eks. på deres hjemmeside, informerer vælgerne om, på hvilket eller hvilke sted(er) i kommunen, der kan brevstemmes i det pågældende tidsrum samt om en evt. længere åbningstid.

Med bestemmelsen ændres ikke gældende ret for så vidt angår åbningstiden den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, på de øvrige steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, og for så vidt angår åbningstiden de øvrige dage, hvor der kan brevstemmes, på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.1.1.2.

Den foreslåede ændring gælder også for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen Europa-Parlamentsval-

glovens § 26, stk. 1. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 47. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det foreslås, at folketingsvalglovens § 58, stk. 4, ændres således, at sidste dag for brevstemmeafgivning på danske havanlæg på dansk område til folketingsvalg fremrykkes i overensstemmelse med den foreslåede fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet, jf. lovforslagets § 1, nr. 8. Sidste frist for at brevstemme på danske havanlæg på dansk område til folketingsvalg fremrykkes dermed fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen.

Konsekvensen af ændringen vil være, at brevstemmer, der er afgivet på danske havanlæg på dansk område til folketingsvalg senere end tredjesidste hverdag før valgdagen, ikke kan komme i betragtning, jf. folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 6.

Den foreslåede ændring vil også gælde for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 48.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 11

Som konsekvens af den foreslåede ændring af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet i lovforslagets § 1, nr. 8 og 10, fra næstsidste søgnedag til tredjesidste søgnedag før valgdagen, foreslås tidsrummet for gennemgangen af brevstemmerne, inden valghandlingen går i gang på valgdagen, ændret fra om nødvendigt dagen før til om nødvendigt en eller to dage før valgdagen. Herefter vil kommunerne have en ekstra dag til at gennemgå brevstemmerne i forhold til i dag. Det giver for det første den fordel, at bopælskommunen alt andet lige vil modtage de fleste af de sidste brevstemmer en dag tidligere og dermed blive aflastet i forhold til opgaven med at gennemgå sent modtagne brevstemmer på valgdagen, inden valghandlingen begynder. Forslaget hænger derved sammen med den udvidelse af åbningstiden på valgdagen fra kl. 9 til kl. 8 om morgenen, som samtidig foreslås indført, når valgdagen falder på en arbejdsdag, jf. afsnit 2.1.1. og lovforslagets § 1, nr. 6, og § 3, nr. 43, og som vil forstærke behovet for at nedbringe antallet af brevstemmer, der først modtages på afstemningsdagen inden afstemningens påbegyndelse. For det andet vil forslaget give de (især store) kommuner, der erfaringsvis modtager en stor mængde

brevstemmer, en ekstra dag til at åbne og gennemgå brevstemmerne.

Den foreslåede ændring giver kommunalbestyrelsen mulighed for, men ikke pligt til, at påbegynde gennemgangen af brevstemmerne en dag tidligere end hidtil. De kommuner, der ikke modtager så mange brevstemmer og derfor uden problemer kan nå at gennemgå de fleste brevstemmer dagen før valgdagen (eller på selve valgdagen, hvis det skønnes hensigtsmæssigt på de enkelte afstemningssteder og det kan nås under hensyntagen til den fremrykkede åbningstid kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag), kan fortsat beslutte at gøre dette. Udvidelsen af tidsperioden for gennemgangen af brevstemmer er blot en mulighed, som kommunalbestyrelsen kan benytte sig af, hvis den ønsker det.

Med udtrykket »en eller to dage før valgdagen« sigtes til dagen før eller to dage før valgdagen, uanset om dagen har karakter af en arbejdsdag eller er en lørdag eller en søndag eller anden helligdag.

Med den foreslåede ændring sker der ingen ændringer i de gældende regler for indholdet af og fremgangsmåden ved gennemgangen af brevstemmerne.

Med den foreslåede ændring indsættes endvidere en specifik angivelse af, at gennemgangen af brevstemmerne skal være afsluttet, inden valghandlingen går i gang på valgdagen, dvs. enten kl. 8, når valgdagen falder på en arbejdsdag, eller kl. 9, når valgdagen falder på en lørdag, søndag eller anden helligdag, jf. folketingsvalglovens nye bestemmelse i § 46, stk. 1, 1. pkt. Den foreslåede ændring medfører ingen ændring i retstilstanden i forhold til, hvordan reglerne fortolkes i dag. Denne retsopfattelse har ministeriet tilkendegivet i sine vejledninger til kommunerne om afholdelse af folketingsvalg. Ministeriet har dog fundet anledning til at præcisere retstilstanden i loven.

Den foreslåede ændring vil også gælde for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og for Europa-Parlamentsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 6. En tilsvarende ændring foreslås for kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 49.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1.3.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Som konsekvens af den foreslåede indsættelse af stk. 2 i folketingsvalglovens § 56, jf. lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås henvisningen i folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 6, præciseret. I stedet for en henvisning til alene § 56 foreslås det, at der henvises til § 56, stk. 1, da henvisningen i § 65, stk. 2, nr. 6, vedrører de frister for brevstemmeafgivningen, som efter de foreslåede ændringer vil fremgå af § 56, stk. 1.

Til nr. 13

Der er tale om en teknisk ændring i reglerne om afholdelse af de landsdækkende folkeafstemninger, der afholdes efter reglerne i folketingsvalglovens kapitel 12. Efter folketingsvalglovens § 99, stk. 1, finder afstemningen på afstemningsdagen, med en række nærmere anførte undtagelser, sted i overensstemmelse med reglerne i folketingsvalglovens kapitel 7 om afstemningen på valgdagen til et folketingsvalg. Ved ændringen af folketingsvalglovens § 99, stk. 1, præciseres, at forberedelsen til afstemningen på afstemningsdagen ved de nævnte folkeafstemninger finder sted i overensstemmelse med folketingsvalglovens § 44. Efter folketingsvalglovens § 44 sørger valgbestyrelsen for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse. Et tilsvarende princip gælder for de nævnte folkeafstemninger. Denne retsopfattelse har ministeriet tilkendegivet i sine vejledninger til kommunerne om afholdelse af de forskellige folkeafstemninger. Ved ændringen skrives dette nu udtrykkeligt ind i selve loven.

Til nr. 14

Det foreslås i ændringsforslagets første led, at bestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 4, ændres, således at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, ændres fra 3 måneder før afstemningsdagen til 6 uger før afstemningsdagen.

Den foreslåede ændring er begrundet i hensynet til harmonisering mellem de forskellige valglove, således at tidspunktet for brevstemmeafgivningens begyndelse her i landet er det samme, for så vidt angår grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg samt kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 2, nr. 3, første led, og § 3, nr. 46.

Efter de gældende regler kan der tidligst afgives brevstemme ved folkeafstemninger på et tidspunkt, hvor der er den fornødne klarhed over, hvilken lov eller hvilket lovforslag der skal afholdes afstemning om, og i øvrigt inden for de i loven fastsatte tidsfrister. Den foreslåede bestemmelse indebærer ingen ændring heri.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at anvise et eller flere steder i kommunen (borgerservicecentre m.v.), hvor brevstemmeafgivningen fra den dag, brevstemmeafgivningen påbegyndes, kan ske inden for det pågældende steds almindelige åbningstid.

Den foreslåede 6-ugers regel gælder ikke ved den brevstemmeafgivning her i landet, der finder sted på andre steder end de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Ved brevstemmeafgivning disse steder fastholdes den gældende 3-ugers frist, jf. folketingsvalglovens § 56.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. og 2.1.3. i de almindelige bemærkninger.

Der foreslås ved ændringsforslagets andet led endvidere en ændring af folketingsvalglovens § 100, stk. 4, hvorved sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger fremrykkes fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen. Ændringen er i overensstemmelse med den foreslåede fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet til folketingsvalg, Europa-Parlamentsvalg samt kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 1, nr. 8 og 10, § 2, nr. 3, andet led, og § 3, nr. 45 og 48.

Sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet uden for de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger fremrykkes tilsvarende fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen som en konsekvens af den tilsvarende ændring for folketingsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og ændringen af folketingsvalglovens § 56 i lovforslagets § 1, nr. 8. Sidste frist for brevstemmeafgivning på danske havanlæg på dansk område til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger fremrykkes tilsvarende fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen som en konsekvens af den tilsvarende ændring for folketingsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i folketingsvalglovens § 100, stk. 1, og ændringen af folketingsvalglovens § 58, stk. 4 i lovforslagets § 1, nr. 10.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Til § 2

Til nr. 1

Med ændringen foreslås indsat en ny bestemmelse i Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2, hvorefter det fastsættes, at en række dokumenter, Social- og Indenrigsministeriet modtager om kandidatlisternes opstilling til Europa-Parlamentsvalg, ikke må undergives aktindsigt, før Social- og Indenrigsministeriet har bekendtgjort i Statstidende, hvilke kandidatlistes der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisternes der har indgået valgforbund.

Alene de dokumenter, der er nævnt i bestemmelsen, er omfattet af undtagelsen fra aktindsigt. Det drejer sig om de modtagne kandidatlistes, herunder oplysningerne i kandidatlisten om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 19, samt om kandidatlisternes anmeldelse af valgforbund, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 21. Andre dokumenter, Social- og In-

denrigsministeriet modtager, og som ikke indeholder oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af bestemmelsens undtagelse til aktindsigt. Indeholder dokumentet både oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, og om forhold, der ikke er omfattet af bestemmelsen, vil der ikke kunne gives aktindsigt i dokumentet, men der kan efter offentlighedslovens regler være pligt til at ekstrahere de oplysninger, som ikke er omfattet af bestemmelsen.

Der vil således ikke kunne gives aktindsigt i de pågældende dokumenter før det tidspunkt, hvor Social- og Indenrigsministeriet har bekendtgjort i Statstidende, hvilke kandidatlistes der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisternes der har indgået valgforbund, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 1. Det er den dag, hvor bekendtgørelsen sker i Statstidende, der er afgørende.

Social- og Indenrigsministeriet vil fra bekendtgørelsen i Statstidende skulle give aktindsigt efter offentlighedslovens regler, uanset om ministeriet endnu ikke har udsendt til valgbestyrelserne meddelelse om de godkendte kandidatlistes, om de tildelte bogstavbetegnelser, om anmeldte valgforbund samt om, hvorledes og i hvilken rækkefølge kandidaternes navne skal anføres på stemmesedlerne, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2.

Har Social- og Indenrigsministeriet inden bekendtgørelsen i Statstidende udsendt meddelelse om de godkendte kandidatlistes m.v. til valgbestyrelserne, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 24, stk. 2, forudsættes det, at undtagelsen fra aktindsigt alene gælder indtil dette tidspunkt.

Bestemmelsen skal forstås således, at Social- og Indenrigsministeriet indtil det ovennævnte tidspunkt er afskåret fra at meddele aktindsigt i eller udlevere de pågældende dokumenter eller de heri indeholdte oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen.

Når dette tidspunkt er indtruffet, vil der kunne meddeles aktindsigt i dokumenterne efter offentlighedslovens almindelige bestemmelser. Dette gælder, uanset om indholdet af det dokument, Social- og Indenrigsministeriet oprindeligt har modtaget, afviger fra den fortegnelse over godkendte kandidatlistes m.v., Social- og Indenrigsministeriet efterfølgende har bekendtgjort i Statstidende.

Indgives en anmodning om aktindsigt i dokumenter eller oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen, finder offentlighedslovens almindelige regler om behandling af aktindsigtsanmodninger anvendelse uanset, på hvilket tidspunkt anmodningen indgives. Aktindsigtsanmodningen skal således behandles – og et evt. afslag meddeles – inden for det tidsrum, der følger af offentlighedsloven.

Den foreslåede ændring berører ikke kandidatlisternes egen offentliggørelse af, at de opstiller til det pågældende Europa-Parlamentsvalg, samt hvilke kandidater, der opstiller for

den respektive kandidatliste til det pågældende Europa-Parlamentsvalg.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 5, for så vidt angår folketingsvalg og lovforslagets § 3, nr. 40, for så vidt angår kommunale og regionale valg.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.4. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Der er tale om en teknisk ændring i reglerne om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg. Efter Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, finder afstemningen på afstemningsdagen, med en række nærmere anførte undtagelser, sted i overensstemmelse med reglerne i folketingsvalglovens kapitel 7 om afstemningen på valgdagen til et folketingsvalg. Ved ændringen af Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, præciseres, at forberedelsen til afstemningen på valgdagen ved Europa-Parlamentsvalg finder sted efter folketingsvalglovens § 44. Efter folketingsvalglovens § 44 sørger valgbestyrelsen for, at det nødvendige antal stemmesedler og opslag er afleveret til kommunalbestyrelsen i god tid inden afstemningens begyndelse. Et tilsvarende princip gælder for Europa-Parlamentsvalg. Denne retsopfattelse har ministeriet tilkendegivet i sine vejledninger til kommunerne om afholdelse af de forskellige Europa-Parlamentsvalg. Ved ændringen skrives dette nu udtrykkeligt ind i selve loven.

Til nr. 3

Det foreslås i ændringsforslagets første led, at bestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt., ændres, således at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen til Europa-Parlamentsvalg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, ændres fra 3 måneder før valgdagen til 6 uger før valgdagen.

Ændringen er i overensstemmelse med de foreslåede ændringer af begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivningen til grundlovsumiddelbare folkeafstemninger samt kommunale og regionale valg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. lovforslagets § 1, nr. 14, første led, og § 3, nr. 46, og er begrundet i hensynet til harmonisering mellem de forskellige valgløve.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at anvise et eller flere steder i kommunen (borgerservicecentre m.v.), hvor brevstemmeafgivningen fra den dag, brevstemmeafgivningen påbegyndes, kan ske inden for det pågældende steds almindelige åbningstid.

Den foreslåede 6-ugers regel gælder ikke ved den brevstemmeafgivning her i landet, der finder sted på andre steder end de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Ved brevstemmeafgivning disse steder fastholdes den gældende 3-ugers frist, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 56.

Den foreslåede 6-ugers frist gælder heller ikke ved den brevstemmeafgivning, der finder sted på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg uden for dansk område. Ved brevstemmeafgivning disse steder fastholdes den gældende 3-måneders frist, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. og 2.1.3. i de almindelige bemærkninger.

Der foreslås med ændringsforslagets andet led en ændring af Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 1. pkt., hvorved der sker en fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til Europa-Parlamentsvalg. Ændringen er i overensstemmelse med den foreslåede fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning ved folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger samt kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, 10 og 14, andet led, og § 3, nr. 45 og 48. Sidste dag, der på de nævnte steder kan brevstemmes her i landet til Europa-Parlamentsvalg, bliver dermed fremrykket fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen, dvs. fra to hverdage inkl. lørdag før valgdagen til tre hverdage inkl. lørdag før valgdagen.

Sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet uden for de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, til Europa-Parlamentsvalg fremrykkes tilsvarende fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen som en konsekvens af den tilsvarende ændring for folketingsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, og ændringen af folketingsvalglovens § 56 i lovforslagets § 1, nr. 8. Sidste frist for brevstemmeafgivning på danske havanlæg på dansk område til Europa-Parlamentsvalg fremrykkes tilsvarende fra næstsidste søgnedag før valgdagen til tredjesidste søgnedag før valgdagen som en konsekvens af den tilsvarende ændring for folketingsvalg, jf. henvisningsbestemmelsen i Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 1, og ændringen af folketingsvalglovens § 58, stk. 4, i lovforslagets § 1, nr. 10.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Til § 3

Til nr. 1

De foreslåede ændringer i den kommunale og regionale valglovs § 3 indebærer, at tidspunktet for, hvornår valgrets-betingelserne skal være opfyldt for en kandidat, der opstiller til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, fremrykkes fra fredagen 25 dage før valgdagen til fredagen 46 dage før valgdagen, mens seneste tidspunkt for, hvornår valgrets-betingelserne skal være opfyldt, fremrykkes fra kl. 12

mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen.

De foreslåede ændringer af tidspunkterne for, hvornår en kandidat for at være valgbar skal opfylde valgretsbetingelserne i den kommunale og regionale valglovs § 3, er en konsekvens af, at tidspunktet for valgbestyrelsens undersøgelse af gyldigheden af de indleverede kandidatlisters fremrykkes, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt. Fremrykningen af dette undersøgelsestidspunkt hænger sammen med fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlisters, jf. ændringen af den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, i lovforslagets § 3, nr. 13. Der henvises til afsnit 2.1.2. for nærmere om fremrykning af fristen for indlevering og godkendelse af kandidatlisters.

Som konsekvens af fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlisters og dermed tidspunktet for valgbestyrelsens undersøgelse af gyldigheden af de indleverede kandidatlisters fremrykkes ligeledes tidspunktet for, hvornår valgbestyrelsen skal underrette en kandidatliste om, at listen på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller om at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs §§ 28-30. Tilsvarende fremrykkes tidspunktet for, hvornår der senest kan foretages afhjælpning af manglerne eller indleveres en ny kandidatliste. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 26 og 27, som ændrer den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. og 2. pkt.

Af den kommunale og regionale valglovs § 28 følger det, at en kandidat, der ikke opfylder de valgbarhedsbetingelser, der er angivet i § 3, skal slettes af kandidatlisten. I § 3 fastsættes tidspunkter for, hvornår valgretsbetingelserne skal være opfyldt, for at en kandidat gyldigt kan optræde som kandidat på en kandidatliste. For at valgbestyrelsen i forbindelse med godkendelse af en indleveret kandidatliste kan konstatere, om en kandidat opfylder valgbarhedsbetingelserne, foreslås de i § 3 angivne tidspunkter for, hvornår betingelserne skal være opfyldt, fremrykket tilsvarende, således at tidspunktet for, hvornår en kandidat skal opfylde valgretsbetingelserne, er sammenfaldende med det tidspunkt, hvor valgbestyrelsen skal gennemgå kandidatlisters med henblik på at konstatere, om disse kan godkendes.

De to forskellige tidspunkter i den kommunale og regionale valglovs § 3 for, hvornår en kandidat skal opfylde valgretsbetingelserne for at være valgbar, er begrundet i, at der gives mulighed for afhjælpning, hvis en kandidat ikke opfylder valgretsbetingelserne på det først angivne tidspunkt i bestemmelsen.

Konstaterer valgbestyrelsen ved undersøgelse af, om en kandidatliste er gyldig, herunder om kandidaterne kan godkendes, at en kandidat ikke opfylder valgretsbetingelserne fredagen 46 dage før valgdagen, jf. ovenfor, skal kandidatlisten underrettes herom, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. pkt. Manglen kan således afhjælpes ved, at kandidaten opfylder valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen

43 dage før valgdagen, jf. ovenfor. Dette tidspunkt er sammenfaldende med den almindelige frist for afhjælpning af mangler, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 2. pkt., sammenholdt med lovforslagets § 3, nr. 27. Opfylder en kandidat heller ikke på dette tidspunkt valgretsbetingelserne, skal kandidaten slettes af kandidatlisten, jf. § 28 i den kommunale og regionale valglov.

Det bemærkes, at det er tilstrækkeligt, hvis kandidaten opfylder valgretsbetingelserne fredagen 46 dage før valgdagen. Såfremt valgretsbetingelserne er opfyldt på dette tidspunkt, skal en kandidat ikke slettes af kandidatlisten, selvom den pågældende på et senere tidspunkt end fredagen 46 dage før valgdagen ikke længere opfylder betingelserne. Bestemmelsen indebærer således, at kandidater, der på 46. -dagen før valget opfylder valgretsbetingelserne, men ikke gør det på 43. -dagen før valget, ikke kan slettes af kandidatlisten. Vælger kandidatlisten derimod at indlevere en helt ny kandidatliste i stedet for at afhjælpe den allerede indleverede kandidatliste, skal alle kandidater på den nye kandidatliste opfylde valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen 43 dage før valget.

Det vil i øvrigt ikke være tilstrækkeligt, at valgretsbetingelserne har været opfyldt på et tidspunkt forud for 46. -dagen før valgdagen, hvis de ikke tillige er opfyldt denne dag. Valgbestyrelsen er således forpligtet til at undersøge, om en kandidat opfylder de af bestemmelsen omfattede valgretsbetingelser på 46. -dagen, eksempelvis ved opslag i CPR. I tilfælde, hvor vedkommende kandidat ikke opfylder de af bestemmelsen omfattede valgretsbetingelser på 46. -dagen, vil det ikke uden videre være tilstrækkeligt, at betingelserne er opfyldt på 45. - eller 44. -dagen før valgdagen, hvis de ikke tillige er opfyldt kl. 12 på 43. -dagen. Hvis det kan konstateres, at valgretsbetingelserne er opfyldt på 45. - eller 44. -dagen før valgdagen, må valgbestyrelsen dog normalt uden fornyet efterprøvelse kunne lægge til grund, at betingelserne også er opfyldt kl. 12 på 43. -dagen.

Opfylder en kandidat fredagen 46 dage før valgdagen nogle, men ikke alle valgretsbetingelser, der er omfattet af bestemmelsen, skal kandidaten mandagen 43 dage før valgdagen kl. 12 opfylde alle de valgretsbetingelser, der er omfattet af bestemmelsen. Hvis eksempelvis en kandidat, der har dansk indfødsret, opfylder betingelsen vedrørende fast bopæl på 46. -dagen, men ikke betingelsen om ikke at være frataget den retlige handleevne, skal både bopælsbetingelsen og betingelsen om ikke at være frataget den retlige handleevne være opfyldt på 43. -dagen før valgdagen.

Der er ikke knyttet et klokkeslæt til bestemmelsens første led, hvorfor det må være tilstrækkeligt, at valgretsbetingelserne er opfyldt ved almindelig kontortids ophør. Den sidste frist for opfyldelse af valgretsbetingelserne er knyttet til et klokkeslæt i overensstemmelse med afhjælpningsreglerne.

Det bemærkes i øvrigt, at en kandidat, som opfylder valgretsbetingelserne på tidspunktet for indlevering af kandidatlisten m.v., men ikke længere opfylder valgretsbetingelserne

på valgdagen, ikke kan vælges som medlem af eller stedfortræder til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, selvom vedkommende har været stillet op og fremgået på stemmesedlerne, jf. den kommunale og regionale valglovs § 3, jf. § 1.

Til nr. 2

Med den foreslåede nyaffattelse af den kommunale og regionale valglovs § 5 afskaffes pligten til at stille op som kandidat til kommunale og regionale valg. Den gældende bestemmelse om, at den, der på valgdagen er fyldt 60 år eller har været medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller et regionsråd i 2 hele sammenhængende valgperioder eller ikke har dansk indfødsret, ikke har pligt til at lade sig opstille som kandidat, og som dermed er den eneste undtagelse til reglen om, at man som vælger har pligt til at lade sig opstille til kommunale og regionale valg, ophæves. I stedet indsættes en ny bestemmelse, hvor det fastslås, at ingen kan opstilles til valg uden at have givet sit samtykke hertil. Tilsvarende bestemmelser findes i folketingsvalglovens § 5 og Europa-Parlamentsvalglovens § 7.

For en nærmere gennemgang af, hvorledes dette samtykke skal udmøntes, henvises til lovforslagets § 3, nr. 17, med tilhørende bemærkninger. Ved lovforslagets § 3, nr. 17, foreslås, at kandidaten fremover ved sin underskrift på kandidatmeldelsen skal give samtykke til at stille op som kandidat for den pågældende liste.

Bestemmelsen har afledte konsekvenser for den nuværende adgang efter den kommunale og regionale valglovs § 29 for den nævnte persongruppe til at fremsætte skriftlig anmodning senest kl. 12 fredagen 25 dage før valgdagen om at blive slettet af kandidatlisten. Denne adgang ophæves, jf. lovforslagets § 3, nr. 30, med tilhørende bemærkninger.

Det er alene opstilling til valg, som kun kan ske med den opstilledes samtykke. Pligten til som udgangspunkt at modtage valg, jf. den kommunale og regionale valglovs § 92, og til som udgangspunkt fortsat at varetage hvervet som medlem af kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 103, bibeholdes således med bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 6 a, 2. pkt., medfører, at en ændring af styrelsesvedtægten, som ændrer kommunalbestyrelsens medlemstal, skal være vedtaget af kommunalbestyrelsen senest den 1. august i valgåret. Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af fristen for kommunalbestyrelsens bekendtgørelse i de stedlige dagblade eller lokalaviser af antallet af dem, der skal vælges, jf. lovforslagets § 3, nr. 12, før-

ste led. Med fremrykningen af fristen i § 6 a, 2. pkt., sikres det således, at kommunalbestyrelsens medlemstal for den kommende valgperiode er fastsat i god tid inden antallet af dem, der skal vælges, skal bekendtgøres.

Fristen for kommunalbestyrelsens vedtagelse af kommunalbestyrelsens medlemstal vil som hidtil være en gyldighedsbetingelse for, at vedtagelsen kan gælde for den kommende valgperiode.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 12, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 4

Det foreslås, at fristen i den kommunale og regionale valglovs § 13, stk. 1, for, hvornår der for hver kommune og hver region senest skal vælges en valgbestyrelse, fremrykkes fra tirsdagen 8 uger før valgdagen til tirsdagen 13 uger før valgdagen. Den foreslåede ændring er en konsekvens af de foreslåede ændringer af fristerne for indlevering og godkendelse af kandidatlisterne, herunder at kandidatlistere i tilfælde, hvor listen ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af stillerunderskrifter, kan indlevere kandidatlisten til formanden for valgbestyrelsen allerede fra tirsdagen 11 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 15. Fristen for valg af valgbestyrelser foreslås derfor fremrykket, så valgbestyrelserne ligesom efter de gældende regler vælges senest 2 uger før tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlistere.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. og 2.2.2. i de almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 3, nr. 13-15, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 5

Med indsættelsen af et nyt stk. 6 i den kommunale og regionale valglovs § 16 indføres der mulighed for at aflaste valgstyrrerne ved, at valgstyrrerformanden kan beslutte, at valgstyrrerne på skift kan forlade afstemningsstederne efter valgstyrrerformandens anvisning både umiddelbart inden og under valghandlingen samt den efterfølgende stemmeoptælling for at holde pause(r), når det ellers er foreneligt med afviklingen af de forskellige opgaver før og under valghandlingen samt ved den efterfølgende stemmeoptælling.

Bestemmelsen svarer til det foreslåede nye stykke i folketingsvalglovens § 29, stk. 6, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1. og til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

Til nr. 6

Det tydeliggøres med det nye 2. pkt. i den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 1, at valgstyrrer og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og ligeledes har pligt til at give fremmøde (også før

valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den nødvendige instruktion.

Bestemmelsen er indsat navnlig for at give kommunalbestyrelsen mulighed for efter behov at give valgstyrelse og/eller tilfornordnede vælgere den nødvendige instruktion vedrørende valghandlingens afvikling, stemmeoptællingen m.v. før valgdagen, såfremt det som følge af den fremrykkede åbningstid for valghandlingen til kl. 8, jf. forslaget § 3, nr. 43, skønnes svært at nå det på valgdagen samme morgen, inden valghandlingen starter. Valgstyrelserne og de tilfornordnede vælgere vil have pligt til at møde op til denne instruktion som led i deres hverv.

Bestemmelsen gælder også for det tilfælde, at regionsrådet måtte indkalde tilfornordnede vælgere til at bistå ved fornyet fintælling, jf. den kommunale og regionale valglovs § 17, stk. 2.

Bestemmelsen svarer til det foreslåede nye 2. pkt. i folketingsvalglovens § 31, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 2.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1. og til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

Til nr. 7

Den foreslåede tilføjelse til den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 3, 1. pkt., understreger, at der også som udgangspunkt ydes diæter til valgstyrelse og tilfornordnede vælgere for deltagelse i et eller flere møder før valgdagen, hvis de indkaldes af kommunalbestyrelsen til at modtage instruktion om deres opgaver på valgdagen i henhold til den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 6.

Bestemmelsen svarer til den foreslåede tilføjelse til folketingsvalglovens § 31, stk. 3, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 3, idet det bemærkes, at hjemlen til at fastsætte differentierede diætsatser – eller undlade at udbetale diæter – findes i den kommunale og regionale valglovs § 18, stk. 3, 3. og 4. pkt.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger i afsnit 2.1.1.

Til nr. 8

Forslaget til en ændret affattelse af den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2, 2.-4. pkt., indebærer, at den hidtidige adgang for kommunalbestyrelsen til at forhøje mindsteantallet af stillere, der skal have underskrevet en kandidatliste, for at denne kan stille op til valg til kommunalbestyrelsen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2, afskaffes. Herefter vil mindsteantallet af stillere være fastlagt i loven til det hidtidige mindsteantal på 25 stillere for alle kommuner, jf. den kommunale og regionale valglovs

§ 19, stk. 2, 1. pkt., undtagen Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, hvor mindsteantallet som noget nyt fastsættes til 50, og Københavns Kommune, hvor mindsteantallet som hidtil fastsættes til 150.

Forslaget om en afskaffelse af adgangen for kommunalbestyrelsen til at forhøje mindsteantallet af stillere skal ses i sammenhæng med forslaget om fritagelse for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere for kandidatlistene, der ved sidste kommunalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, med tilhørende bemærkninger. Som følge af forslaget om fritagelse af de nævnte kandidatlistene for stillerkravet vil forslaget om en fastlæggelse af mindsteantallet af stillere ved lov kun få virkning for de kandidatlistene, der fremover ikke vil være fritaget for stillerkravet, dvs. enten ved sidste kommunalvalg ikke opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen, eller som tirsdagen 9 uger før valgdagen ikke længere er repræsenteret i kommunalbestyrelsen. Kravet om, at kandidatlistene højst må være underskrevet af et antal stillere, der svarer til det dobbelte af mindsteantallet af stillere i kommunen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2, 5. pkt., der med lovforslaget bliver 3. pkt., er i øvrigt uændret. Det højeste antal stillere, en kandidatliste fremover må underskrives af, bliver herefter som en konsekvens af lovændringen 50 for alle kommuner undtagen Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner, hvor det højeste antal stillere således bliver 100, og Københavns Kommune, hvor det højeste antal stillere således bliver 300.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Forslaget til en ændret affattelse af den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 3, indebærer, at den hidtidige adgang for regionsrådet til at forhøje mindsteantallet af stillere, der skal have underskrevet en kandidatliste, for at denne kan stille op til valg til regionsrådet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 3, afskaffes. Herefter vil mindsteantallet af stillere være fastlagt i loven til det hidtidige mindsteantal på 50 stillere for alle regioner.

Forslaget er en konsekvens af forslaget om fritagelse for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere for kandidatlistene, der ved sidste regionalvalg opnåede repræsentation i regionsrådet og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i regionsrådet, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, med tilhørende bemærkninger.

Kravet om, at kandidatlistene højst må være underskrevet af et antal stillere, der svarer til halvdelen mere end mindsteantallet af stillere i regionen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 3, 4. pkt., der med lovforslaget bliver 2. pkt., er i øvrigt uændret. Det højeste antal stillere, en

kandidatliste til regionsrådsvalg fremover må underskrives af, bliver herefter som en konsekvens af lovændringen 75.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Med forslaget til indsættelse af en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 4, skal valgbestyrelsen efter anmodning fritage kandidatlistere, der ved sidste kommunal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som »stillerkravet«), jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2 og 3, således som disse bestemmelser foreslås affattet ved lovforslaget. En forudsætning for at blive fritaget for stillerkravet er dog, at der er identitet mellem den kandidatliste, der ved sidste valg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, den kandidatliste, som fortsat 9 uger før valgdagen er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og den kandidatliste, som nu ønsker at stille op til valget til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet i den forbindelse ønsker sig fritaget fra stillerkravet.

Er bestemmelsens betingelser for at fritage en kandidatliste fra stillerkravet opfyldt, er valgbestyrelsen forpligtet til at fritage den kandidatliste, der anmoder om fritagelse fra stillerkravet. Det vil imidlertid inden for vide rammer være op til valgbestyrelsen for den pågældende kommune/region, som modtager og godkender kandidatlisterne, at afgøre, hvorvidt det nævnte identitetskrav er opfyldt. Valgbestyrelsens afgørelse kan efter den gældende valglovgivning ikke inden valgets afholdelse indbringes for nogen anden myndighed, heller ikke Social- og Indenrigsministeriet, men enhver vælger i kommunen henholdsvis regionen vil kunne indgive en klage over valget til den afgående kommunalbestyrelse henholdsvis det afgående regionsråd og herefter for Social- og Indenrigsministeriet, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 93 og 94.

Kandidatlisten, som stiller op til kommunal- eller regionalvalg, vil fremover senest den dag, hvor den særlige tidlige frist for indlevering af kandidatlisten, der ønsker sig fritaget fra stillerkravet, udløber (senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger), skulle godtgøre over for valgbestyrelsen, at dette identitetskrav er opfyldt. Det er ikke tilstrækkeligt, at kandidatlisten blot hævder at repræsentere den oprindelige liste. Dokumentation for, at identitetskravet er opfyldt, kan f.eks. ske ved en erklæring fra listens/partiets ledelse og fremlæggelse af dokumentation for, at de pågældende personer tegner listen udadtil eller er bemyndiget hertil afhængigt af den pågældende listes/det pågældende partis organisation. Valgbestyrelsen kan bede kandidatlisten om at indsende

yderligere oplysninger og må i tilfælde af, at kandidatlisten ikke har mulighed herfor eller ikke ønsker dette, træffe afgørelsen på det foreliggende grundlag. I langt de fleste tilfælde forventes identitetskravet ikke at give anledning til nogen afgrænsningsproblemer.

Der kan således opstilles følgende typetilfælde, hvor der som udgangspunkt vil være den fornødne identitet:

- a) Ingen af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere (men kan godt evt. være erstattet af stedfortræder(e) fra listen som følge af udtræden af kommunalbestyrelsen/regionsrådet), og listen har bevaret sin listebetegnelse.
- b) Et eller flere af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere, men disse medlemmer udgør under halvdelen af listens medlemmer af kommunalbestyrelsen/regionsrådet, listen har ikke skiftet listebetegnelse, og der er ikke i øvrigt forhold, som giver anledning til tvivl hos valgbestyrelsen om, at der er identitet.

Der vil i de under pkt. a) og b) nævnte situationer i almindelighed være identitet, uanset om der er sket flere udmeldelser af bestyrelsen for kandidatlistens organisation.

Der kan endvidere opstilles følgende typetilfælde, hvor der som udgangspunkt ikke vil være den fornødne identitet:

- a) Listen har skiftet listebetegnelse. Dette gælder uanset, om alle de oprindeligt indvalgte medlemmer – eller evt. alene det oprindeligt indvalgte medlem – fortsat stiller op for listen med den nye listebetegnelse. Undtaget er dog mindre ændringer af listens navn, hvor det er åbenbart, at der fortsat er identitet (f.eks. hvis moderpartiet, som listen stiller op for lokalt, har ændret partinavnet i løbet af valgperioden).
- b) Et eller flere af listens medlemmer, som er indvalgt i kommunalbestyrelsen/regionsrådet, har i valgperioden skiftet liste eller er blevet løsgængere, og disse medlemmer udgør mindst halvdelen af listens medlemmer af kommunalbestyrelsen/regionsrådet.
- c) Der er sket en sprængning af en kandidatliste, hvor hver fraktion herefter hævder at repræsentere den oprindelige kandidatliste. Det bemærkes dog herved, at det ikke skal være muligt for f.eks. et enkelt kommunalbestyrelsesmedlem, som træder ud af en liste, alene ved at gøre krav på listebetegnelsen at »sabotere« den retmæssige listes mulighed for at stille op uden indsamling af stillere i tilfælde, hvor det ikke i øvrigt giver valgbestyrelsen anledning til tvivl, at det udtrådte medlem ikke repræsenterer listen. Valgbestyrelsen skal altså foretage en vurdering af, om der reelt er sket en sprængning af listen. Valgbestyrelsen kan i den situation lægge vægt på, om der er sket en sprængning af bestyrelsen for kandidatlistens organisation. Det understreges, at hvis

der reelt er tvivl, kan der ikke for nogen af parterne fastslås identitet, og så vil kravet om indsamling af stillere gælde for alle parter.

Såfremt det giver valgbestyrelsen anledning til tvivl om, hvorvidt der vil være den ovenfor beskrevne identitet, vil valgbestyrelsen være berettiget til at afslå at fritage kandidatlisten for stillerkravet.

Betingelsen om, at kandidatlisten opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg, vil være opfyldt, såfremt kandidatlisten ifølge valgbestyrelsens opgørelse af valget, jf. den kommunale og regionale valglovs kapitel 8, eller i tilfælde af valgklager ifølge den endelige afgørelse af valget, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 93 og 94, har opnået et eller flere mandater. Betingelsen er opfyldt, uanset om den eller de valgte umiddelbart efter modtagelsen af valget vælger at udtræde af kandidatlisten.

Betingelsen om, at kandidatlisten tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, vil være opfyldt, hvis et eller flere medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet på denne dag repræsenterer den kandidatliste, der opnåede repræsentation ved sidste valg. Det er forholdene på tirsdagen 9 uger før valgdagen, der er afgørende for vurderingen. Betingelsen vil i almindelighed være opfyldt, hvis et eller flere medlemmer af kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet har anmeldt at tilhøre den pågældende kandidatliste og ikke senest tirsdagen 9 uger før valgdagen har tilkendegivet at ville udtræde over for kommunalbestyrelsen eller offentligheden. At et medlem påtænker at udtræde af kandidatlisten, men ikke over for kommunalbestyrelsen eller offentligheden har tilkendegivet dette, har ikke betydning.

For kandidatlister, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, foreslås en særlig tidlig frist for indlevering, idet disse kandidatlister skal være indleveret tidligst 11 uger før og senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger. Endvidere foreslås et særligt tidligere tidspunkt for valgbestyrelsens afgørelse af, om de kandidatlister, der anmoder herom, skal fritages for stillerkravet, idet valgbestyrelsens afgørelse skal være truffet senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 24, med tilhørende bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

De foreslåede ændringer af den kommunale og regionale valglovs § 20, stk. 1, 2. pkt., indebærer, at tidspunktet for, hvornår en stiller skal opfylde valgretsbetingelserne, fremrykkes fra fredagen 25 dage før valgdagen til fredagen 46 dage før valgdagen, mens seneste tidspunkt for, hvornår

valgretsbetingelserne skal være opfyldt, fremrykkes fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen.

Den foreslåede ændring af tidspunkterne for, hvornår stillerne for en kandidatliste skal opfylde betingelserne for valgret, er en konsekvens af fremrykningen af tidspunktet for, hvornår valgbestyrelsen skal undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlister er gyldige, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt. Fremrykningen af dette undersøgelsestidspunkt hænger sammen med fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlister, jf. ændringen af den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, i lovforslagets § 3, nr. 13. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. for nærmere om fremrykning af fristen for indlevering og godkendelse af kandidatlister.

Som konsekvens af disse ændringer fremrykkes tidspunktet for, hvornår valgbestyrelsen skal underrette en kandidatliste om, at listen på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller om at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs §§ 28-30. Tilsvarende fremrykkes tidspunktet for, hvornår der senest kan foretages afhjælpning af manglerne eller indleveres en ny kandidatliste. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 26 og 27, med tilhørende bemærkninger, som ændrer den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. og 2. pkt.

For at være gyldig skal en kandidatliste formelt og indholdsmæssigt opfylde de betingelser, der er fastsat i den kommunale og regionale valglovs §§ 20 og 23-25, jf. § 27, stk. 1, 1. pkt. Af den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 1, følger det, at en kandidatliste skal være underskrevet af det fornødne antal stillere, mens lovens § 20, stk. 1, 1. pkt., fastslår, at en stiller skal opfylde betingelserne for valgret. Den kommunale og regionale valglovs § 20, stk. 1, 2. pkt., angiver tidspunkterne for, hvornår valgretsbetingelserne skal være opfyldt. Selvom den kommunale og regionale valglovs § 25 kun henviser til lovens § 19, antages det, at valgbestyrelsen også skal slette stillere af kandidatlisten, som, jf. lovens § 20, ikke opfylder valgretsbetingelserne på de i bestemmelsen angivne tidspunkter. Dette foreslås kodificeret, jf. lovforslagets § 3, nr. 25, andet led.

Som konsekvens af, at tidspunktet for valgbestyrelsens undersøgelse af gyldigheden af de indleverede kandidatlister fremrykkes, foreslås de angivne tidspunkter i § 20, stk. 1, 2. pkt., fremrykket tilsvarende, således at tidspunktet for, hvornår stillerne skal opfylde valgretsbetingelserne, er sammenfaldende med det tidspunkt, hvor valgbestyrelsen skal gennemgå kandidatlisterne med henblik på at konstatere, om disse kan godkendes.

De to forskellige tidspunkter i den kommunale og regionale valglovs § 20, stk. 1, for, hvornår en stiller skal opfylde valgretsbetingelserne, er begrundet i, at der gives mulighed for afhjælpning, hvis en stiller ikke opfylder valgretsbetingelserne på det først angivne tidspunkt i bestemmelsen.

Konstaterer valgbestyrelsen ved undersøgelse af, om en kandidatliste er gyldig, at en stiller ikke opfylder valgretsbetingelserne fredagen 46 dage før valgdagen, jf. ovenfor, skal kandidatlisten underrettes herom, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. pkt. Manglen kan således afhjælpes ved, at stilleren opfylder valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen, jf. ovenfor. Dette tidspunkt er sammenfaldende med den almindelige frist for afhjælpning af mangler, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 2. pkt., sammenholdt med lovforslagets § 3, nr. 27. Opfylder en stiller heller ikke på dette tidspunkt valgretsbetingelserne, skal stilleren slettes af kandidatlisten.

Det bemærkes, at det er tilstrækkeligt, hvis stilleren opfylder valgretsbetingelserne fredagen 46 dage før valgdagen. Såfremt valgretsbetingelserne er opfyldt på dette tidspunkt, skal en stiller ikke slettes af kandidatlisten, selvom den pågældende på et senere tidspunkt end fredagen 46 dage før valgdagen ikke længere opfylder betingelserne. Bestemmelsen indebærer således, at stillere, der på 46. -dagen før valget opfylder valgretsbetingelserne, men ikke gør det på 43. -dagen før valget, ikke kan slettes af kandidatlisten. Vælger kandidatlisten derimod at indlevere en helt ny kandidatliste i stedet for at afhjælpe den allerede indleverede kandidatliste, skal alle stillere på den nye kandidatliste opfylde valgretsbetingelserne kl. 12 mandagen 43 dage før valget.

Det vil i øvrigt ikke være tilstrækkeligt, at valgretsbetingelserne har været opfyldt på et tidspunkt forud for 46. -dagen før valgdagen, hvis de ikke tillige er opfyldt denne dag. I tilfælde, hvor vedkommende stiller ikke opfylder de valgretsbetingelser på 46. -dagen, der er omfattet af bestemmelsen, vil det ikke uden videre være tilstrækkeligt, at betingelserne er opfyldt på 45. - eller 44. -dagen før valgdagen, hvis de ikke tillige er opfyldt kl. 12 på 43. -dagen. Hvis det kan konstateres, at valgretsbetingelserne er opfyldt på 45. - eller 44. -dagen før valgdagen, må valgbestyrelsen dog normalt uden fornyet efterprøvelse kunne lægge til grund, at betingelserne også er opfyldt kl. 12 på 43. -dagen.

Til nr. 12

Fristen i den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, for kommunalbestyrelsens henholdsvis regionsrådets bekendtgørelse i de stedlige dagblade eller lokalaviser af antallet af dem, der skal vælges, antallet af stillere for en kandidatliste, fristen for indlevering af kandidatlistor samt dag og tid for afstemningen foreslås ændret. Ændringen er en konsekvens af de foreslåede ændringer af fristerne for indlevering og godkendelse af kandidatlistor, herunder at kandidatlistor i tilfælde, hvor listen ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af stillerunderskrifter, kan indlevere kandidatlisten til formanden for valgbestyrelsen allerede fra tirsdagen 11 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 15. Seneste frist for bekendtgørelse af de ovennævnte oplysninger i de stedlige dagblade eller lokalaviser foreslås således fremrykket til 13 uger før valgdagen, så kandidater til de kommunale og regionale valg er bekendt hermed mindst 2

uger før tidligste tidspunkt for indlevering af kandidatlistor, ligesom det er tilfældet efter de gældende regler.

Med forslaget andet led foreslås den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, nr. 3, ændret således, at der skal ske en bekendtgørelse af fristerne for indlevering af kandidatlistor fremfor alene en enkelt frist. Det præciseres i samme forbindelse, at der skal ske en bekendtgørelse af både tidligste og seneste frister herfor. Forslaget er en konsekvensændring af forslaget om fritagelse for kravet om indhentelse af underskrifter fra et mindsteantal stillere (stillerkravet) for visse kandidatlistor, jf. lovforslagets § 3, nr. 10 og 15, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Forslaget om afskaffelse af stillerkravet indebærer, at der indføres en tidligere seneste frist (kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen) for indlevering af kandidatlistor for de kandidatlistor, der ved sidste kommunal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som ønsker sig fritaget for stillerkravet, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger. Som konsekvens af denne ændring vil der ikke længere kun være én frist for seneste indlevering af kandidatlistor, men to frister, idet den almindelige seneste frist for indlevering af kandidatlistor for de kandidatlistor, der fortsat skal indlevere underskrifter fra et mindsteantal stillere, med lovforslaget i øvrigt ændres fra de nuværende fire til syv uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger. Tilsvarende indføres to frister for tidligste indlevering af kandidatlistor, der ligger to uger forud for de seneste frister, jf. lovforslagets § 3, nr. 14 og 15, med tilhørende bemærkninger.

Kommunalbestyrelsen og regionsrådet skal således efter den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, nr. 3, bekendtgøre fire frister for indlevering af kandidatlistor: Den tidligste og seneste frist for indlevering af kandidatlistor, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet. Og den tidligste og seneste frist for indlevering af kandidatlistor, der fortsat skal indlevere underskrifter fra et mindsteantal stillere.

Med ændringen af den kommunale og regionale valglovs § 22, stk. 1, nr. 3, foretages således en sproglig ændring af bestemmelsen, der afspejler, at der fremover er flere frister (to) for indlevering af kandidatlistor.

Til nr. 13

Den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 1. pkt., indebærer, at seneste frist for indlevering af kandidatlistor til formanden for valgbestyrelsen fremrykkes fra kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen til kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen. Som konsekvens af fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlistor fremrykkes tidspunktet for, hvornår valgbestyrelsen skal

undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlister er gyldige, tilsvarende, da det følger af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., at dette skal ske efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlister.

Der er ikke hjemmel i loven til at dispensere fra denne frist. Kandidatlister, der indleveres for sent, skal derfor afvises, uanset hvor undskyldelig en overskridelse af fristen måtte være. Fristen udløber på det præcise klokkeslæt, der er angivet i loven. Hvis en del af kandidatlisten er indkommet inden fristens udløb og en anden del efter, kan valgbestyrelsen alene tage stilling til, om den del af kandidatlisten, der er indgivet rettidigt, er gyldig og eventuelt skal afhjælpes.

Kandidatlister skal indleveres på en formular, der er godkendt af Social- og Indenrigsministeriet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 2. pkt. Den, der indleverer en kandidatliste, har ret til at få kvittering for indlevering med angivelse af tidspunktet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 2.

Kandidatlister, der modtages af formanden for valgbestyrelsen pr. e-post inden fristens udløb, betragtes efter sædvanlig praksis for rettidigt indgivet. Kandidatlisterne indeholder følsomme personoplysninger og skal derfor fremsendes med sikker (krypteret) e-post i overensstemmelse med bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 med senere ændringer om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles for den offentlige forvaltning, samt tilhørende vejledning nr. 37 af 2. april 2001.

Om baggrunden for ændringen henvises til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Som konsekvens af fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlister, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, ændres tidligste frist for indlevering af kandidatlister tilsvarende ved den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 2. pkt. I overensstemmelse med fremrykningen af seneste frist for indlevering af kandidatlister fra kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen til kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen foreslås det, at tidligste frist for indlevering ændres fra tirsdagen 6 uger før valgdagen til tirsdagen 9 uger før valgdagen.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger og lovforslagets § 3, nr. 13, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 15

Med forslaget til indsættelse af en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 3. pkt., fastsættes den seneste frist for indlevering af kandidatlister, der allerede er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, til senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen. Der er tale om de kandidatlister, der ved sidste kommu-

nal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som anmoder om at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2 og 3. Endvidere fastsættes, at disse kandidatlister tidligst kan indleveres tirsdagen 11 uger før valgdagen.

Der er ikke hjemmel i loven til at dispensere fra denne frist. Kandidatlister, der ønsker sig fritaget for stillerkravet og indleveres senere end denne frist, kan derfor ikke fritages for stillerkravet, uanset hvor undskyldelig en overskridelse af fristen måtte være. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 14.

Med forslaget indføres således en differentiering mellem fristerne for indlevering af kandidatlister, således at kandidatlister, der anmoder om at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som »stillerkravet«), skal indlevere kandidatlisten (samt anmodning om fritagelse for stillerkravet) to uger tidligere end den almindelige frist for indlevering af kandidatlister. Om den samtidige ændring af den almindelige seneste frist for indlevering af kandidatlister fra de nuværende 4 uger til 7 uger før valgdagen samt den tidligste frist fra de nuværende 6 uger til 9 uger før valgdagen henvises til lovforslagets § 3, nr. 13 og 14, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Den differentierede frist indføres for at tage højde for den situation, at en liste, der har søgt om og fået afslag fra valgbestyrelsen på fritagelse fra stillerkravet, vil være nødt til alligevel at indsamle stillere for at blive opstillingsberettiget. Det drejer sig om det tilfælde, hvor valgbestyrelsen ikke finder, at betingelserne for fritagelse fra stillerkravet er opfyldt, herunder hvor valgbestyrelsen ikke finder, at der er den nødvendige identitet mellem den nu opstillede kandidatliste, den kandidatliste, der blev valgt ind ved sidste valg, og den kandidatliste, som er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet ved udløbet af fristen for indlevering af anmodning om fritagelse for stillerkravet tirsdagen 9 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 10 og 24, med tilhørende bemærkninger.

Det forudsættes, at den kandidatliste, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, samtidig med indleveringen af kandidatlisten fremsætter sit ønske om at blive fritaget for stillerkravet og indsender den fornødne dokumentation herfor.

Også kandidatlister, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, skal indleveres på en formular, der er godkendt af social- og indenrigsministeren, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 3. pkt., der med lovforslaget bliver 4. pkt. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 17 og 24.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse som § 23 a i den kommunale og regionale valglov, hvorefter en kandidatlistens ledelse fremover senest samtidig med indlevering af kandidatlisten skal meddele formanden for valgbestyrelsen, hvilken repræsentant for listen der er legitimeret til at udøve en række dispositioner på listens vegne, og som valgbestyrelsen i øvrigt kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. Der er tale om dispositioner, som efter de gældende regler kræver samtykke fra listens stillere. Om baggrunden for den foreslåede bestemmelse henvises til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger.

Efter den foreslåede bestemmelses 1. pkt., første led, er den repræsentant for kandidatlisten, kandidatlistens ledelse giver meddelelse om til valgbestyrelsens formand, legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten samt anmeldelse af og tilbagetrækning af kandidatlisten fra liste- og valgforbund. Repræsentanten er legitimeret til at udøve disse beføjelser uden forinden at skulle indhente samtykke fra kandidatlistens kandidater eller stillere og, uanset om enkelte eller flere eller eventuelt et flertal af kandidatlistens kandidater eller stillere måtte tilkendegive andre ønsker. Kandidatlistens ledelse kan ikke over for valgbestyrelsen protestere imod repræsentantens dispositioner, men kandidatlistens ledelse kan udpege en ny repræsentant og give valgbestyrelsens formand meddelelse herom, jf. bestemmelses 3. pkt. Det er alene repræsentanten og ikke andre, der er legitimeret til at udøve disse beføjelser.

Kandidatlistens repræsentant vil således, også efter at stillernes underskrifter er indhentet, kunne foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge eller listens opstillingsform og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten. Repræsentanten vil ikke kunne tilføje kandidater eller ændre i kandidatlistens listebetegnelse, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten. Der henvises i den forbindelse til lovforslagets § 3, nr. 21 (den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 5).

Endvidere vil kandidatlistens repræsentant have beføjelse til at tilbagekalde en indleveret kandidatanmeldelse, hvilket efter de gældende regler skal ske af alle stillere i forening. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 22, første led.

Desuden kan repræsentanten anmelde listeforbund eller valgforbund eller tilbagetrække kandidatlisten fra anmeldte liste- og valgforbund, ligesom repræsentanten kan anmode om tildeling af samme bogstavbetegnelse som andre kandidatlistes med samme listebetegnelse, hvilket efter de gældende regler kræver alle stilleres og kandidaters underskrift. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3, nr. 35 og 38 samt for så vidt angår tildeling af bogstavbetegnelse lovforslagets § 3, nr. 33.

Det følger endvidere af den foreslåede bestemmelses 1. pkt., andet led, at den repræsentant for kandidatlisten, kandidatli-

stens ledelse giver meddelelse om til valgbestyrelsens formand, er den, som valgbestyrelsen i øvrigt med bindende virkning kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. At det følger af funktionen som repræsentant, at repræsentanten er den person, som valgbestyrelsen kan give meddelelse til, er for visse meddelelser vedkommende udtrykkeligt fastsat i den kommunale og regionale valglov, jf. lovforslagets § 3, nr. 26, andet led, (meddelelse om fejl eller mangler), nr. 28 (meddelelse om valgbestyrelsens afgørelse) og nr. 32 (meddelelse om sletning af overskydende kandidater), men gælder også for andre meddelelser fra valgbestyrelsen.

Det fastslås i bestemmelses 2. pkt., at det ikke er et krav, at repræsentanten er stiller for eller kandidat på listen. Det kan være tilfældet, men det kan også være et andet menigt medlem af listen, en funktionær ansat af listen eller en helt tredje person. Det er således op til kandidatlistens ledelse at afgøre, hvem man ønsker sig repræsenteret af i den henseende. Dette er således nyt i forhold til de gældende regler, hvor det af § 25, stk. 3, følger, at kandidatlisten skal indeholde oplysning om, hvilken stiller eller kandidat, der er listens kontaktperson. Som følge af den foreslåede indsættelse af § 23 a ophæves § 25, stk. 3, jf. lovforslagets § 3, nr. 21.

Af den foreslåede bestemmelses 3. pkt. følger det i øvrigt, at når kandidatlistens ledelse har givet meddelelse til formanden for valgbestyrelsen om, hvem der er listens repræsentant, anses denne person for legitimeret over for valgbestyrelsen, indtil kandidatlistens ledelse afgiver meddelelse om en ny repræsentant. Meddelelsen om en ny repræsentant skal også afgives til valgbestyrelsens formand. Meddelelse fra kandidatlistens ledelse om en ny repræsentant for listen skal efter den foreslåede bestemmelses 4. pkt. indeholde oplysninger om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger. Det bemærkes, at såfremt kandidatlistens ledelse giver meddelelse om en ny repræsentant for listen, vil dette alene have virkning fremadrettet. Handlinger foretaget på et tidligere tidspunkt af den på daværende tidspunkt legitimerede repræsentant for listen vil således fortsat være gyldige, medmindre den nye repræsentant tilbagekalder disse handlinger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Som konsekvens af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 2, om, at ingen fremover kan opstilles til kommunale og regionale valg uden at have givet sit samtykke hertil, skal kandidaterne fremover ved deres underskrift på kandidatlisten tiltræde deres opstilling, jf. den foreslåede tilføjelse til den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 1, 1. pkt. Tilsvarende bestemmelser findes i folketingsvalglovens § 33 a, stk. 2, 1. pkt., og Europa-Parlamentsvalglovens § 19, stk. 3, 1. pkt. Formularen til indlevering af kandidatlistes, som kandidatlistes skal benytte, og som skal være god-

kendt af social- og indenrigsministeren, jf. den kommunale og regionale valglovs § 23, stk. 1, 3. pkt., der med lovforslaget bliver § 23, stk. 1, 4. pkt., vil blive tilrettet herefter, så det tydeligt fremgår, at kandidaterne fremover ved deres underskrift på kandidatlisteformularen tiltræder deres opstilling til valget.

Kandidatens underskrift på kandidatlisten vil være en betingelse for, at kandidaten kan opstille for den pågældende kandidatliste. Mangler en eller flere af kandidaternes underskrifter, kan sådanne mangler afhjælpes ved, at de pågældende kandidater underskriver kandidatlisten eller på anden måde skriftligt (eventuelt pr. telefax eller e-post) tiltræder sin opstilling. Foreligger kandidatens underskrift ikke på den kandidatliste, der er indleveret til valgbestyrelsen, og foreligger kandidatens underskrift ikke på kandidatlisten trods valgbestyrelsens tilbud om afhjælpning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, og kan den mangelfulde underskrift ikke afhjælpes ved særskilt tiltrædelse af kandidatens opstilling, må kandidaten slettes af kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 30. En kandidat, der har givet sin underskrift på kandidatlisten, kan ikke trække sit tilsagn som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen, jf. lovforslagets § 3, nr. 23.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Der foreslås indsat en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 4, hvorefter kandidatlisten skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant, ligesom kandidatlisten skal indeholde oplysning om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger. En kontaktoplysning kan f.eks. være repræsentantens e-postadresse eller digitale postkasse.

Det foreslåede krav om underskrift fra kandidatlistens repræsentant samt oplysninger om vedkommendes navn, bopæl og kontaktoplysninger er begrundet i, at repræsentanten bliver den, som valgbestyrelsen med bindende virkning kan rette henvendelse til vedrørende kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, og således træder i stedet for den kontaktperson, som valgbestyrelsen efter de gældende regler skal underrette i forskellige sammenhænge, når valgbestyrelsen har fundet fejl eller mangler i den indleverede kandidatliste, har truffet afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidater eller har slettet overskydende kandidater fra listen m.v.

Det er kandidatlistens repræsentant på tidspunktet for indlevering af kandidatlisten, der skal underskrive kandidatlisten. Indgiver kandidatlistens ledelse således meddelelse til valgbestyrelsens formand om en ny repræsentant for kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, efter indlevering af kandidatlisten, skal den nye repræsentant ikke underskrive kandidatlisten, eftersom denne allerede er indleveret til valgbestyrelsen. Gives en sådan meddelelse imidlertid inden indleve-

ring af kandidatlisten, vil det være den nye repræsentant, der skal underskrive listen.

En underskrift på kandidatlisten fra den repræsentant, kandidatlistens ledelse har givet meddelelse om over for valgbestyrelsens formand, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, vil være en gyldighedsbetingelse. Foreligger repræsentantens underskrift ikke, trods valgbestyrelsens tilbud om afhjælpning efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, må kandidatlisten erklæres ugyldig af valgbestyrelsen.

Kan repræsentanten ikke underskrive kandidatlisten i sin nuværende form, fordi repræsentanten ikke kan godkende enkelte af de opstillede kandidater, må repræsentanten udøve sin beføjelse til at slette kandidater fra kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 21 (§ 25, stk. 5).

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 19

Med forslaget til en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 1, 4. pkt., fastsættes det, at kandidatlisten, der ved sidste kommunal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, ikke skal indeholde underskrifter fra stillere, såfremt valgbestyrelsen har fritaget kandidatlisten fra kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som »stillerkravet«). En forudsætning herfor er, at kandidatlisten rettidigt har indleveret en anmodning til formanden for valgbestyrelsen om at blive fritaget for stillerkravet, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger. Endvidere er det en forudsætning, at valgbestyrelsen har fundet, at der var den nødvendige identitet mellem den nu opstillede kandidatliste og den kandidatliste, der blev valgt ind ved sidste valg, og som fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen/regionsrådet ved udløbet af fristen for indlevering af anmodning om fritagelse for stillerkravet, jf. lovforslagets § 3, nr. 10 og 15, med tilhørende bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 20

Ved den foreslåede bestemmelse ophæves bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 2, 3. pkt., om, at oplysning om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige. Spørgsmål om offentlighedens adgang til disse oplysninger må herefter afgøres efter offentlighedslovens almindelige regler.

En oplysning om, at en enkeltperson er stiller for en kandidat, vil efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse være

en oplysning, der vedrører denne persons politiske overbevisning. Oplysningen om en stillers navn og adresse vil derfor efter ministeriets opfattelse som udgangspunkt være at anse som en oplysning om private forhold og således ikke omfattet af adgang til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1.

I det omfang oplysningerne om en stillers politiske tilhørsforhold imidlertid allerede på anden vis er offentligt tilgængelige, og således allerede er kommet til offentlighedens kendskab, kan oplysningerne almindeligvis ikke anses for omfattet af offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1, og vil dermed ikke være undtaget fra aktindsigt. Dette vil efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse eksempelvis være tilfældet, hvis der er tale om oplysninger om navn og adresse på personer, der er eller i en årrække har været medlemmer af Folketinget, kommunalbestyrelser eller regionsråd, eller som har været opstillet som kandidater for partier eller kandidatlistes, der har været opstillet til de pågældende organer, og hvis politiske tilhørsforhold således bl.a. som følge heraf er offentligt kendt.

En tilsvarende ændring foreslås for stillere for kandidater uden for partierne til folketingsvalg, jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.5. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 21

Med ændringen foreslås det, at § 25, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov ophæves, og at der i stedet indsættes nye bestemmelser i § 25, stk. 3-5.

Den foreslåede ophævelse af den gældende bestemmelse i § 25, stk. 3, om angivelse af kandidatlistens kontaktperson er en følge af den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 16, hvorefter kandidatlistens ledelse skal udpege en repræsentant, som valgbestyrelsen skal kunne rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. Den eksisterende bestemmelse om, at kandidatlisten skal indeholde oplysning om, hvilken stiller eller kandidat der er kandidatlistens kontaktperson, ophæves derfor. Der henvises i øvrigt til § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere, at der i stedet indsættes et § 25, stk. 3, hvoraf det fremgår, at stillerne ved deres underskrift skal godkende, at den pågældende kandidatliste stiller op til kommunalvalget henholdsvis regionalvalget med de på underskriftstidspunktet anførte kandidater og den anførte listebetegnelse. Hermed slås det fast, at stillerne for en kandidatliste fremover kun skal godkende kandidatlistens kandidater og listebetegnelse. Det fremgår af bestemmelsen, at stillerne tiltræder de på underskriftstidspunktet anførte kandidater, hvilket er begrundet i, at kandidatlistens repræsentant, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, efterfølgende kan slette kandidater fra kandidatlisten. Efter hidtidig praksis har det været forudsat, at ændringer i kandidatlistens oplysninger om kandida-

ter, deres rækkefølge, opstillingsform m.v., der ønskes foretaget efter, at stillerne har underskrevet kandidatlisten, skal godkendes af samtlige stillere, hvilket med den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 3 samt stk. 5, jf. nedenfor, ikke længere vil være tilfældet. Det bemærkes dog, at kandidatlistens repræsentant ikke kan tilføje kandidater eller ændre kandidatlistens listebetegnelse, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten. Sådanne ændringer kræver således, at stillernes underskrifter indhentes på ny.

Med den foreslåede indsættelse af § 25, stk. 4, i den kommunale og regionale valglov, følger det, at i de tilfælde, hvor en kandidatliste efter anmodning er blevet fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, skal listens repræsentant ved sin underskrift godkende de kandidater, der er anført på kandidatlisten. I tilfælde, hvor en kandidatliste er fritaget for stillerkravet, vil der i sagens natur ikke være stillere til at godkende de opstillede kandidater, hvorfor der er behov for en ny procedure for godkendelse af de kandidater, der stiller op for listen. Det foreslås derfor fastsat i § 25, stk. 4, at det i disse tilfælde i stedet er den repræsentant, som er udpeget af kandidatlistens ledelse, der med sin underskrift godkender de opstillede kandidater.

Betingelsen vil være opfyldt, hvis den repræsentant, som er udpeget af kandidatlistens ledelse, har underskrevet kandidatlisten. Det bemærkes, at repræsentanten – enten i forbindelse med sin underskrift eller efterfølgende inden kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen – kan slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten, jf. den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 5.

I den foreslåede bestemmelse i § 25, stk. 5, slås det fast, at kandidatlistens repræsentant – uanset om der er tale om en kandidatliste, som skal indsamle stillere eller ej – kan foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge, ændre i kandidatlistens opstillingsform, jf. § 24, stk. 2, og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten, men inden listen indleveres til formanden for valgbestyrelsen. At repræsentanten kan ændre i kandidatlistens opstillingsform, betyder, at repræsentanten kan ændre oplysningen om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), jf. den kommunale og regionale valglovs § 85, eller hvorvidt kandidaterne er sideordnet opstillet, jf. den kommunale og regionale valglovs § 86. Disse ændringer kan foretages, uanset at nogle af eller alle de påkrævede stillerunderskrifter er indsamlet for så vidt angår de kandidatlistes, der skal indsamle stillere. Disse ændringer kan foretages enten i forbindelse med repræsentantens underskrift eller efterfølgende inden kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen. Dette er en ændring i forhold til hidtidig praksis, hvorefter sådanne ændringer forudsattes godkendt af alle stillere, jf. ovenfor. Det bemærkes dog, at kandidatlistens repræsentant ikke kan tilføje kandidater eller ændre kandidatlistens listebetegnelse, efter at stillerne har underskrevet kandidatlisten. Sådanne ændringer kræver således, at stillernes underskrifter indhentes på ny.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Som konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås det i ændringsforslagets første led, at § 26, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov ændres således, at det fremgår, at tilbagekaldelse af en indleveret kandidatliste ikke længere skal ske af alle stillere i forening, men kan tilbagekaldes af den repræsentant, som af kandidatlistens ledelse er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås endvidere i ændringsforslagets andet led, at den kommunale og regionale valglovs § 26, 1. pkt., ændres således, at seneste frist for at tilbagekalde en indleveret kandidatliste over for valgbestyrelsens formand ændres fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Der er tale om en ændring som konsekvens af de ændrede frister for indlevering og godkendelse af kandidatlisterne. Seneste frist for tilbagekaldelse af en kandidatliste bliver dermed som i dag sammenfaldende med seneste frist for afhjælpning af mangler ved en kandidatliste eller indlevering af en ny kandidatliste samt seneste frist for at anmelde liste- eller valgforbund og tilbagetrække kandidatlisten fra anmeldte liste- eller valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 27, 34 og 37. Umiddelbart efter dette tidspunkt kan valgbestyrelsen foretage den endelige godkendelse af kandidatlisterne, hvorefter de godkendte kandidatlistere, herunder kandidaternes navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og valgforbund kan bekendtgøres af kommunalbestyrelsen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, 1. og 2. pkt.

Om betydningen af, at der gælder en seneste frist for tilbagekaldelse, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 13.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 13, 27, 34 og 37, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 23

Som konsekvens af, at ingen længere vil have pligt til at opstille som kandidat til kommunale og regionale valg, jf. den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 2, giver det foreslåede nye stk. 2 i den kommunale og regionale valglovs § 26 enhver kandidat ret til at trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage indtil kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen. Kandidaten kan således efter bestemmelsen ikke trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen. Det

gælder uanset, om kandidatlisten måtte være indleveret, før fristen for indlevering af kandidatlisten er udløbet, og uanset om der på valgbestyrelsens foranledning foretages en afhjælpning af manglerne, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2. Når først kandidatlisten er indleveret, er det således i kraft af en samtidig ændring af den kommunale og regionale valglovs § 26, 1. pkt., jf. lovforslagets § 3, nr. 22, og tilhørende bemærkninger samt afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger, alene kandidatlistens repræsentant, der kan tilbagekalde hele kandidatlisten senest på tidspunktet for udløbet af fristen for indlevering af kandidatlisten.

Vælger kandidatlisten derimod i stedet for afhjælpning af manglerne ved kandidatlisten at indlevere en ny kandidatliste, hvortil kandidatens underskrift er påkrævet, jf. lovforslagets § 3, nr. 17, kan kandidaten frit afgøre, om vedkommende vil stille op på ny for kandidatlisten. I modsat fald kan kandidaten blot afslå at underskrive den nye kandidatliste.

Om den samtidige ændring af fristerne for indlevering af kandidatlistere til kommunale og regionale valg henvises til lovforslagets § 3, nr. 13, 14 og 15, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Med forslaget til en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 26 a fastsættes det, at valgbestyrelsen efter en kandidatlistes ansøgning om at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som »stillerkravet«), jf. lovforslagets § 3, nr. 10, senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen skal tage stilling til spørgsmålet om identitet og meddele kandidatlisten, om anmodningen kan imødekommes.

Bestemmelsen hænger sammen med forslaget om, at kandidatlistere, der ønsker at blive fritaget for stillerkravet, skal indleveres senest kl. 12 tirsdagen 9 uger inden valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 15.

En kandidatliste, der mener sig berettiget til at blive fritaget for stillerkravet, men som afvises af valgbestyrelsen på grund af manglende identitet, og som derfor alligevel må samle det fastsatte mindsteantal stillere, vil dermed stadig have mindst en uge til at indsamle det påkrævede mindsteantal stillere i henhold til den almindelige frist for indlevering af kandidatlistere, der med lovforslaget fastsættes til senest kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 14, med tilhørende bemærkninger.

Social- og Indenrigsministeriet vil få udformet kandidatlisteformularen på en måde, der muliggør, at listere, der anmoder om fritagelse for stillerkravet, men hvis anmodning afvises af valgbestyrelsen pga. manglende identitet, således at de

pågældende lister skal ud og indsamle stillerunderskrifter for at kunne opstille til valget, kan genbruge de allerede udfyldte oplysninger om de opstillede kandidater samt deres underskrifter m.v.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 25

Første led i forslaget til ændring af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., indebærer, at der henvises til fristerne for seneste indlevering af kandidatlisters fremfor alene en enkelt frist. Det præciseres samtidig, at der henvises til seneste frist. Forslaget er en konsekvensændring af forslaget om fritagelse for kravet om indhentelse af underskrifter fra et mindsteantal stillere (stillerkravet) for visse kandidatlisters, jf. lovforslagets § 3, nr. 10 og 15, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Forslaget om afskaffelse af stillerkravet indebærer, at der indføres en tidligere seneste frist (kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen) for indlevering af kandidatlisters for de kandidatlisters, der ved sidste kommunal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som ønsker sig fritaget for stillerkravet, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger. Som konsekvens af denne ændring vil der ikke længere kun være én frist for seneste indlevering af kandidatlisters, men to frister, idet den almindelige seneste frist for indlevering af kandidatlisters for de kandidatlisters, der fortsat skal indlevere underskrifter fra et mindsteantal stillere, med lovforslaget i øvrigt ændres fra de nuværende fire til syv uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Med ændringen af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., foretages således en sproglig ændring af bestemmelsen, der afspejler, at der fremover er flere frister (to) for indlevering af kandidatlisters.

Andet led i forslaget til ændring af den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., indebærer en ændring af henvisningen i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt., til lovens §§ 20 og 23-25 om genstanden for undersøgelsen af, om de rettidigt indleverede kandidatlisters er gyldige. Med ændringen indsættes en henvisning også til lovens § 19, idet det herved præciseres, at opgaven med undersøgelse af kandidatlisternes gyldighed også indebærer, at valgbestyrelsen skal undersøge, om kandidatlisten indeholder det nødvendige mindsteantal stillere i henhold til reglerne i lovens § 19. Som følge af lovens henvisning til lovens §§ 19, 20 og 23-25 vil også de foreslåede ændringer af disse bestemmelser, jf. lovforslagets § 3, nr. 8-11 og 13-21, være genstand for valgbestyrelsens undersøgelse.

Til nr. 26

Det foreslås i ændringsforslagets første led at ændre fristen i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 1. pkt., for, hvornår valgbestyrelsen senest skal underrette en kandidatliste om, at den indleverede kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller at en eller flere kandidater skal slettes af listen efter reglerne i den kommunale og regionale valglovs §§ 28-30. Den foreslåede ændring er en konsekvens af fremrykningen af fristerne for indlevering og valgbestyrelsens undersøgelse af kandidatlisters, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, sammenholdt med den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt. Det foreslås således at fremrykke fristen for underretning om væsentlige mangler eller sletning af kandidater fra lørdagen 24 dage før valgdagen til lørdagen 45 dage før valgdagen. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger og lovforslagets § 3, nr. 13, med tilhørende bemærkninger.

Det foreslås i ændringsforslagets andet led at ændre § 27, stk. 2, 1. pkt., i den kommunale og regionale valglov, således at det præciseres, at det er kandidatlistens repræsentant (og ikke som hidtil kandidatlistens kontaktperson), som valgbestyrelsen skal underrette om, at kandidatlisten på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten. Ændringen er en konsekvens af, at en kandidatlistes ledelse fremover skal udpege en repræsentant for kandidatlisten, som ud over at være legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forskellige henseender er den person, som valgbestyrelsen kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 27

I forlængelse af ændringen af fristen for valgbestyrelsens underretning om væsentlige mangler eller om sletning af kandidater fra en kandidatliste, jf. lovforslagets § 3, nr. 26, foreslås det i ændringsforslagets første led at ændre seneste frist for afhjælpning af mangler eller indlevering af en ny kandidatliste i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, 2. pkt., tilsvarende. Denne ændring er ligeledes en konsekvens af fremrykningen af fristerne for indlevering og valgbestyrelsens undersøgelse af kandidatlisters, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, sammenholdt med den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt. Seneste frist for afhjælpning af mangler eller indlevering af en ny kandidatliste foreslås således fremrykket fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Denne frist bliver dermed som i dag sammenfaldende med seneste frist for tilbagekaldelse af en indleveret kandidatliste, seneste frist for at anmelde liste- eller valgforbund og sene-

ste frist for at tilbagetrække kandidatlisten fra anmeldte liste- eller valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 22, 34 og 37. Umiddelbart efter dette tidspunkt kan valgbestyrelsen foretage den endelige godkendelse af kandidatlisterne, hvorefter de godkendte kandidatlisters, herunder kandidaternes navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og valgforbund kan bekendtgøres af kommunalbestyrelsen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, 1. og 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger og lovforslagets § 3, nr. 13, 22, 34 og 37, med tilhørende bemærkninger.

Forslagets andet led, som indebærer, at der i § 27, stk. 2, 2. pkt., indsættes en henvisning til § 27, stk. 3, er en konsekvensændring som følge af den foreslåede indsættelse af en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 3, jf. lovforslagets § 3, nr. 29. Af den foreslåede bestemmelse i § 27, stk. 3, følger, at i tilfælde, hvor en kandidatliste åbenbart ikke er gyldig, dvs. åbenbart ikke opfylder de krav til kandidatlisterne, som er fastsat i den kommunale og regionale valglov, kan valgbestyrelsens formand afvise at modtage kandidatlisten. Såfremt valgbestyrelsens formand på denne baggrund har afvist at modtage en kandidatliste, vil der ikke være mulighed for afhjælpning af manglerne, da kandidatlisten ikke anses for indleveret.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3. i de almindelige bemærkninger og lovforslagets § 3, nr. 29, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 28

Det foreslås at ændre § 27, stk. 2, 4. pkt., i den kommunale og regionale valglov, således at det præciseres, at det er kandidatlistens repræsentant (og ikke som hidtil kandidatlistens kontaktperson), som valgbestyrelsen skal tilsende afgørelsen om kandidatlistens gyldighed og om godkendelse af kandidaterne. Ændringen er en konsekvens af, at en kandidatlistes ledelse fremover skal udpege en repræsentant for kandidatlisten, som ud over at være legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forskellige henseender er den person, som valgbestyrelsen kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 29

Med ændringen foreslås indsat en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 3, hvorefter formanden for valgbestyrelsen får adgang til at afvise at modtage kandidatlisters til kommunalvalg henholdsvis regionalvalg, der åbenbart ikke er gyldige, dvs. åbenbart ikke opfylder kravene til kandidatlisternes gyldighed i den kommunale og regionale valglovs §§ 19, 20 og 23-25.

De krav til kandidatlisters gyldighed, hvis åbenbare manglende opfyldelse kan begrunde en afvisning af modtagelse af kandidatlisten, vedrører således bl.a. mindsteantallet af stillere i henhold til den kommunale og regionale valglovs § 19. Om den samtidige ændring af mindsteantallet af stillere til kommunale og regionale valg henvises nærmere til lovforslagets § 3, nr. 8 og 9, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger. Om den samtidige indførelse af en adgang for en kandidatliste til at blive fritaget for kravet om indsamling af et mindsteantal stillere (i det følgende omtalt som »stillerkravet«) henvises nærmere til lovforslagets § 3, nr. 10, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger. En afvisningsgrund kan således være, hvis en kandidatliste, som ikke er fritaget for stillerkravet, har indleveret underskrifter fra væsentlig færre stillere end det påkrævede mindsteantal. Indeholder kandidatlisten således mindre end halvdelen af det påkrævede mindsteantal stillere, vil der som udgangspunkt foreligge en mulighed for at afvise modtagelse af kandidatlisten efter den foreslåede bestemmelse.

Også andre åbenbare formelle mangler kan efter omstændighederne give en sådan mulighed for afvisning, herunder:

- afgivelse af mangelfulde oplysninger om mere end halvdelen af kandidatlistens stillere, jf. den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 2, 1. og 2. pkt.,

- afgivelse af mangelfulde oplysninger om mere end halvdelen af kandidaterne på den pågældende kandidatliste, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 1,

- manglende underskrifter fra mere end halvdelen af kandidaterne på den pågældende kandidatliste, idet der med lovforslaget som følge af ophævelsen af det borgerlige ombud til at opstille til valg indføres et sådant underskriftskrav, se lovforslagets § 3, nr. 17, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger,

- manglende oplysning om kandidatlistens listebetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 24, stk. 3.

Er f.eks. stillernes personnumre eller de sidste fire cifre heri udeladt for mere end halvdelen af det påkrævede mindsteantal stillere, vil der som udgangspunkt ligeledes foreligge en afvisningsgrund. Er personnumre eller de sidste fire cifre heri udeladt for mere end halvdelen af kandidaternes vedkommende, vil der ligeledes foreligge en mulighed for afvisning.

Reglen giver formanden for valgbestyrelsen mulighed for, men forpligter ikke denne til at afvise en kandidatliste med væsentligt mangelfulde oplysninger. Formanden for valgbestyrelsen kan derfor fortsat vælge at modtage en kandidatliste, der ellers er behæftet med alvorlige mangler, hvis der efter formandens opfattelse er tale om en undskyldelig vildfarelse hos den pågældende liste, og lade listen forsøge at afhjælpe manglerne i henhold til lovens frister for afhjælpning.

Adgangen til helt at afvise at modtage en kandidatliste forudsættes endvidere kun benyttet undtagelsesvis, og kun når der er tale om åbenbare formelle mangler. Beslutning herom vil i øvrigt skulle træffes i overensstemmelse med de almindelige regler om saglighed og lighed i forvaltningen. Formanden for valgbestyrelsens beslutning om at afvise at modtage en kandidatliste afskærer i øvrigt ikke kandidatlisten fra at indlevere en ny revideret liste, når blot dette sker inden fristens udløb.

Såfremt en ny revideret liste ikke indleveres inden udløbet af den ordinære frist for indlevering af kandidatlistener, er konsekvensen af afvisningen, at listen ikke anses for indleveret. Der er således i sådanne tilfælde ikke mulighed for afhjælpning af manglerne ved den afviste kandidatliste efter reglerne herom i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2. Der er heller ikke mulighed for efter den ordinære frists udløb, men inden udløbet af den særlige frist for afhjælpning, at indlevere en ny kandidatliste efter reglerne herom i den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2.

En eventuel beslutning om afvisning af at modtage en kandidatliste på grund af åbenbare formelle mangler vil i øvrigt kunne indbringes som en valgklage til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet senest ugedagen efter valgdagen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 93.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.3. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 30

Med bestemmelsen ophæves den særskilte adgang i den kommunale og regionale valglovs § 29 for en kandidat, der på valgdagen er fyldt 60 år eller har været medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller et regionsråd i 2 hele sammenhængende valgperioder eller ikke har dansk indfødsret, til at fremsætte skriftlig anmodning senest kl. 12 fredagen 25 dage før valgdagen om at blive slettet af kandidatlisten. Ophævelsen af adgangen for den nævnte persongruppe til at anmode om at blive slettet af kandidatlisten er en konsekvens af den samtidige ophævelse af pligten til at stille op til kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 2, med tilhørende bemærkninger. Som en konsekvens heraf gives i stedet alle kandidater, der stiller op til kommunale og regionale valg, adgang til at trække deres tilsagn om at virke som kandidat tilbage indtil kandidatlistens indlevering til valgbestyrelsen, jf. lovforslagets § 3, nr. 23, med tilhørende bemærkninger. Om den samtidig ændring af fristerne for indlevering af kandidatlistener til kommunale og regionale valg henvises endvidere til lovforslagets § 3, nr. 13, 14 og 15, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

I stedet foreslås, at der indsættes en bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 29 om, at en kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som kandidat, skal slettes af kandidatlisten. Bestemmelsen er en konsekvens af det foreslåede krav om, at kandidatlisten fremover skal være underskrevet af de en-

kelte kandidater, jf. lovforslagets § 3, nr. 17. Foreligger kandidatens underskrift ikke på den kandidatliste, der er indleveret til valgbestyrelsen, og foreligger kandidatens underskrift ikke på kandidatlisten trods valgbestyrelsens tilbud om afhjælpning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 2, og kan den mangelfulde underskrift ikke afhjælpes ved særskilt tiltrædelse af kandidatens opstilling, må kandidaten slettes af kandidatlisten i henhold til den foreslåede bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 29. En kandidat, der har givet sin underskrift på kandidatlisten, kan ikke trække sit tilsagn som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen, jf. lovforslagets § 3, nr. 23.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 31

Med den foreslåede nyaffattelse af den kommunale og regionale valglovs § 30 ophæves adgangen for en kandidat, der er opført på mere end én kandidatliste, til at vælge, hvilken kandidatliste vedkommende i givet fald ønsker sig opført på. Endvidere ophæves udfyldningsreglerne vedrørende det tilfælde, at kandidaten ikke over for valgbestyrelsen straks måtte oplyse, hvilken kandidatliste kandidaten vil opføres på. Efter disse udfyldningsregler skal valgbestyrelsen foretage lodtrækning mellem kandidatlistenerne, med mindre der for valgbestyrelsen er sikre holdepunkter for, hvilken kandidatliste kandidaten foretrækker.

Som en konsekvens af den samtidige ophævelse af pligten til at stille op til kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 2, med tilhørende bemærkninger, indføres i stedet en bestemmelse, hvorefter ingen kan være kandidat for mere end én kandidatliste, og hvorefter en kandidat, der har underskrevet flere kandidatlistener, endvidere herefter ikke vil kunne anses for kandidat for nogen af kandidatlistenerne. Bestemmelsens første led, hvorefter ingen kan være kandidat for mere end én kandidatliste, er i overensstemmelse med bestemmelsen i den kommunale og regionale valglovs § 21, stk. 3. En tilsvarende bestemmelse findes i Europa-Parlamentsvalglovens § 20, stk. 1. Efter folketingsvalglovens § 32, stk. 2, 2. pkt., kan ingen være kandidat for mere end ét parti eller kandidat for et parti og samtidig kandidat uden for partierne. Valg af en kandidat, der har handlet i strid hermed, er ugyldigt.

Måtte valgbestyrelsen således under gennemgangen af de indleverede kandidatlistener konstatere, at en kandidat står opført på og har undertegnet to eller flere kandidatlistener, vil valgbestyrelsen skulle slette den pågældende kandidat af alle kandidatlistener, og underrette de respektive repræsentanter for de pågældende kandidatlistener herom senest kl. 12 lørdagen 45 dage før valgdagen, idet fristerne for indlevering af kandidatlistener og dermed for underretning om mulighed for afhjælpning af mangler ligeledes er ændret ved nærværende lovforslag, jf. lovforslagets § 3, nr. 26, med tilhørende be-

mærkninger. Der henvises endvidere til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger for nærmere oplysning om de foreslåede nye regler for kandidatlisternes udpegning af en repræsentant for listen, der er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering af listen m.v., og som valgbestyrelsen fremover skal rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten.

Såfremt der herefter skabes klarhed mellem listerne om, hvilken af listerne den pågældende kandidat ønsker at opstille for, kan den pågældende liste, som kandidaten måtte have besluttet sig for at opstille for som led i afhjælpningen og inden for fristen herfor indlevere en ny kandidatliste, hvor den pågældende kandidat er påført på ny. Den nye kandidatliste skal i så fald være indleveret til valgbestyrelsen senest kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen, jf. nærmere lovforslagets § 3, nr. 27, første led, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger om den nye afhjælpningsfrist. Såfremt der er tale om en kandidatliste, der fortsat skal indsamle underskrifter fra et mindsteantal stillere for at være opstillingsberettiget til kommunale eller regionale valg, jf. den kommunale og regionale valglovs § 19, stk. 2, og § 25, stk. 1, samt lovforslagets § 3, nr. 10, med tilhørende bemærkninger, hvorved visse kandidatlisters fritages fra kravet om stillere, er det ikke nødvendigt at indsamle underskrifter fra stillerne på ny, da stillerne allerede ved underskriften af den første kandidatliste har godkendt, at den pågældende kandidat stiller op for listen. Efter lovforslagets § 3, nr. 21 (den foreslåede affattelse af den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3), fastslås det, at stillerne ved deres underskrift tiltræder, at den pågældende kandidatliste stiller op til kommunalvalget henholdsvis regionalvalget med de på underskriftstidspunktet anførte kandidater.

Såfremt manglen ikke afhjælpes ved, at (kun) én af listerne indleverer en ny kandidatliste, hvorpå den pågældende kandidat er påført, anses kandidaten i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i lovforslagets § 3, nr. 31, ikke for at stille op for nogen af kandidatlisterne.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.3.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 32

Det foreslås at ændre § 31, stk. 4, i den kommunale og regionale valglov, således at det præciseres, at det er kandidatlistens repræsentant (og ikke som hidtil kandidatlistens kontaktperson), som valgbestyrelsen skal tilsende udskrift af valgbogen med angivelse af, hvilke kandidater der er slettet. Ændringen er en konsekvens af, at en kandidatlistes ledelse fremover skal udpege en repræsentant for kandidatlisten, som ud over at være legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forskellige henseender er den person, som valgbestyrelsen kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 33

Som konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås det at ændre § 34, stk. 3, i den kommunale og regionale valglov, således at en anmodning om tildeling af samme bogstavbetegnelse som andre kandidatlisters med samme listebetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 34, stk. 2, ikke længere skal være underskrevet af alle stillere og kandidater på kandidatlisten, men blot skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant. Dette er en følge af, at repræsentanten af kandidatlistens ledelse er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering af kandidatlisten, herunder at anmode om tildeling af samme bogstavbetegnelse som andre kandidatlisters med samme listebetegnelse. Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lovforslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 34

Fristen i den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 1, 1. pkt., for indlevering af anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund foreslås ændret som konsekvens af fremrykningen af fristerne for indlevering og valgbestyrelsens undersøgelse af kandidatlisters, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, sammenholdt med den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1, 1. pkt.

Valgbestyrelsen skal efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlisters undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlisters er gyldige, og om kandidaterne på hver enkelt kandidatliste kan godkendes, jf. den kommunale og regionale valglovs § 27, stk. 1. Efterfølgende skal kommunalbestyrelsen bekendtgøre de godkendte kandidatlisters, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og valgforbund, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, 1. pkt. Bekendtgørelse skal efter § 43, 2. pkt., ske, når fristen for anmeldelse af liste- og valgforbund er udløbet.

Det foreslås på den baggrund, at fristen for indlevering til valgbestyrelsens formand af anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund fremrykkes fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Fristen bliver dermed som i dag sammenfaldende med seneste frist for tilbagekaldelse af en indleveret kandidatliste, seneste frist for afhjælpning af mangler eller indlevering af en ny kandidatliste samt seneste frist for at tilbagetrække kandidatlisten fra anmeldte liste- eller valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 22, 27 og 37.

Om betydningen af, at der gælder en seneste frist for anmeldelse af liste- og valgforbund, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 13.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 13, 22, 27 og 37, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 35

Den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 1, 2. pkt., foreslås ændret, således at anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund ikke længere skal underskrives af alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten, og af alle kandidater på kandidatlisten, men fremover alene skal underskrives af kandidatlistens repræsentant. Dette er en konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 16, hvorefter kandidatlistens ledelse udpeger en repræsentant for listen, som bl.a. er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med anmeldelse af listeforbund og valgforbund. Kandidatlistens repræsentant vil således være legitimeret til at indgive anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund til valgbestyrelsens formand.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 36

Som følge af, at en kandidatlistes ledelse fremover skal udpege en repræsentant for listen, som er legitimeret til at udøve listens beføjelser i forbindelse med anmeldelse af listeforbund og valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås § 40, stk. 2, i den kommunale og regionale valglov ophævet.

Den for kandidatlisten udpegede repræsentant er således den, der er legitimeret til at udøve alle beføjelser i forbindelse med anmeldelse af listeforbund og valgforbund. Den eksisterende mulighed for at bemyndige en eller flere stillere eller kandidater til at anmelde listeforbund eller valgforbund, jf. den kommunale og regionale valglovs § 40, stk. 2, ophæves derfor.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 37

I overensstemmelse med den foreslåede ændring af fristen for anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 34, foreslås det, at fristen i den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1, 2. pkt., for tilbagetrækning af en kandidatliste fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund ændres tilsvarende.

Seneste frist for meddelelse til valgbestyrelsens formand om tilbagetrækning af kandidatlisten fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund foreslås således fremrykket fra kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen til kl. 12 mandagen 43 dage før valgdagen. Fristen for at tilbagetrække kandidatli-

sten fra anmeldte listeforbund eller valgforbund bliver således som i dag den samme som seneste frist for at tilbagekalde en indleveret kandidatliste, seneste frist for at afhjælpe mangler ved en kandidatliste eller indlevere en ny kandidatliste samt seneste frist for at anmelde listeforbund eller valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 22, 27 og 34.

Om betydningen af, at der gælder en seneste frist for tilbagetrækning fra liste- og valgforbund, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 13.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. samt lovforslagets § 3, nr. 13, 22, 27 og 34, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 38

Den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 1, 3. pkt., foreslås ændret, således at tilbagetrækning af en kandidatliste fra anmeldte listeforbund og valgforbund ikke længere skal underskrives af alle kandidatlistens stillere og kandidater, men fremover alene skal underskrives af kandidatlistens repræsentant. Dette er en konsekvens af lovforslagets § 3, nr. 16, hvorefter kandidatlistens ledelse udpeger en repræsentant for listen, som bl.a. er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med tilbagetrækning fra listeforbund og valgforbund. Kandidatlistens repræsentant vil således være legitimeret til at give meddelelse om tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund og valgforbund til valgbestyrelsens formand.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 39

Som følge af den foreslåede ændring, hvorefter en kandidatlistes ledelse fremover skal udpege en repræsentant for listen, som er legitimeret til at udøve listens beføjelser i forbindelse med tilbagetrækning fra listeforbund og valgforbund, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås § 41, stk. 2, i den kommunale og regionale valglov ophævet.

Den udpegede repræsentant for kandidatlisten er således den, der er legitimeret til at udøve alle beføjelser i forbindelse med tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund og valgforbund. Den eksisterende mulighed for at bemyndige en eller flere stillere eller kandidater til at give meddelelse om tilbagetrækning fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund, jf. den kommunale og regionale valglovs § 41, stk. 2, ophæves derfor.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 40

Med ændringen foreslås indsat en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 2, hvorefter det fastsættes, at en række dokumenter, valgbestyrelsen modtager om kandidatlisternes opstilling til kommunale og regionale valg ikke må undergives aktindsigt, før de godkendte kandidatlistener m.v. er bekendtgjort af kommunalbestyrelsen.

Alene de dokumenter, der er nævnt i bestemmelsen, er omfattet af undtagelsen fra aktindsigt. Det drejer sig om kandidatlistenerne, herunder oplysninger i kandidatlistenerne om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 23-25, deres anmodning om bogstavbetegnelse, jf. den kommunale og regionale valglovs § 34, og deres anmeldelse af liste- og valgforbund, jf. den kommunale og regionale valglovs §§ 37 og 38. Andre dokumenter, valgbestyrelsen modtager, og som ikke indeholder oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, er ikke omfattet af bestemmelsens undtagelse til aktindsigt. Indeholder dokumentet både oplysninger om forhold, der er omfattet af bestemmelsen, og om forhold, der ikke er omfattet af bestemmelsen, vil der ikke kunne gives aktindsigt i dokumentet, men der kan efter offentlighedslovens regler være pligt til at ekstrahere de oplysninger, som ikke er omfattet af bestemmelsen.

Der vil således ikke kunne gives aktindsigt i de pågældende oplysninger før det tidspunkt, hvor de godkendte kandidatlistener, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og valgforbund er bekendtgjort af kommunalbestyrelsen, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 1, 1. pkt. Bekendtgørelsen sker ved opslag de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 1, 2. pkt. Forbuddet mod offentliggørelse gælder, indtil bekendtgørelse er sket ved opslag på et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Det er det tidspunkt på dagen, hvor opslaget sker, der er afgørende.

Regionsvalgbestyrelsen skal underrette de pågældende kommunalbestyrelser om de godkendte kandidatlistener og anmeldte forbund til regionsrådsvalget, hvorefter kommunalbestyrelsen sørger for bekendtgørelse heraf ved opslag på et af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. den kommunale og regionale valglovs § 43, stk. 1. Også i forhold til regionsrådsvalg vil der ikke kunne gives aktindsigt i de pågældende oplysninger før det tidspunkt, hvor en af kommunalbestyrelserne har bekendtgjort de godkendte kandidatlistener og anmeldte forbund til regionsrådsvalget. Regionsrådet må dog ved behandlingen af en aktindsigtsanmodning normalt kunne gå ud fra, at kommunalbestyrelsen sørger for bekendtgørelse umiddelbart efter, at regionsrådet har underrettet kommunalbestyrelsen herom.

Bestemmelsen skal forstås således, at valgbestyrelsen og kommunalbestyrelsen, hvortil valgbestyrelsen har sendt fortegnelsen over de godkendte kandidatlistener m.v. med henblik på offentliggørelse, indtil det ovennævnte tidspunkt er afskåret fra at meddele aktindsigt i eller udlevere de pågæl-

dende dokumenter eller de heri indeholdte oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen.

Når dette tidspunkt er indtruffet, vil der kunne meddeles aktindsigt i dokumenterne efter offentlighedslovens almindelige bestemmelser. Dette gælder, uanset om indholdet af det dokument, valgbestyrelsen oprindeligt har modtaget, afviger fra den fortegnelse over godkendte kandidatlistener og anmeldte forbund, kommunalbestyrelsen efterfølgende bekendtgør.

Indgives en anmodning om aktindsigt i dokumenter eller oplysninger, der er omfattet af bestemmelsen, finder offentlighedslovens almindelige regler om behandling af aktindsigtsanmodninger anvendelse uanset, på hvilket tidspunkt anmodningen indgives. Aktindsigtsanmodningen skal således behandles – og et evt. afslag meddeles – inden for det tidsrum, der følger af offentlighedsloven.

En samtidig harmonisering af fristreglerne ved brevstemmeafgivning her i landet ved kommunale og regionale valg (se nærmere herom i lovforslagets § 3, nr. 46, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2.) vil indebære, at kandidatlistenerne er godkendt og offentliggjort samtidig med, at den indenlandske brevstemmeafgivning påbegyndes. Dette indebærer, at vælgerne ved brevstemmeafgivning her i landet ved kommunale og regionale valg fremover har mulighed for at gøre sig bekendt med navnene på de opstillede partier og kandidater allerede fra det tidspunkt, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes.

Den foreslåede ændring berører ikke kandidatlistenernes egen offentliggørelse af, at de opstiller til det pågældende kommunale og regionale valg, samt hvilke kandidater, der opstiller for den respektive kandidatliste til det pågældende valg.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 5, for så vidt angår folketingsvalg og lovforslagets § 2, nr. 1, for så vidt angår Europa-Parlamentsvalg.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.4. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 41

Med ændringen foreslås det, at § 44, stk. 1, 2. pkt., i den kommunale og regionale valglov ændres således, at den anmeldelse af, hvilken forening eller hvilke vælgere i kommunen henholdsvis regionen, der er berettiget til på en kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., og som skal indleveres samtidig med indlevering af kandidatlisten, skal underskrives af kandidatlistens repræsentant. Efter de gældende regler skal anmeldelsen være underskrevet af alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten. I overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse om, at kandidatlistens ledelse skal udpege en repræsentant, der bl.a. er legitimeret til at udøve listens beføjelser i forbindelse med indlevering af kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16, foreslås

det, at det ligeledes er re-præsenteren, der underskriver anmeldelsen om, hvem der er berettiget til at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteleven i stedet for kandidatlistens stillere.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.4. i de almindelige bemærkninger samt lov-forslagets § 3, nr. 16, med tilhørende bemærkninger.

Til nr. 42

Forslaget til ændring af den kommunale og regionale valglovs § 48, stk. 2, om fristen for indgivelse af valgbestyrelsens ansøgning til social- og indenrigsministeren om manglende angivelse af kandidaternes navne på stemmesedlen af hensyn til stemmesedlens størrelse indebærer, at en sådan ansøgning fremover skal indgives snarest muligt efter fristerne for seneste indlevering af kandidatlisters fremfor som hidtil snarest muligt efter fristen for indlevering af kandidatlisters. Der henvises således i bestemmelsen fremover til fristerne fremfor alene en enkelt frist for indlevering af kandidatlisters.

Forslaget er en konsekvensændring af forslaget om fritagelse for kravet om indhentelse af underskrifter fra et mindsteantal stillere (stillerkravet) for visse kandidatlisters, jf. lovforslagets § 3, nr. 10 og 15, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.2.2. i de almindelige bemærkninger.

Forslaget om afskaffelse af stillerkravet indebærer, at der indføres en tidligere seneste frist (kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen) for indlevering af kandidatlisters for de kandidatlisters, der ved sidste kommunal- og regionalvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som ønsker sig fritaget for stillerkravet, jf. lovforslagets § 3, nr. 15, med tilhørende bemærkninger. Med ændringen af den kommunale og regionale valglovs § 48, stk. 2, foretages således en sproglig ændring af bestemmelsen, der afspejler, at der fremover er flere frister (to) for seneste indlevering af kandidatlisters, idet den almindelige seneste frist for indlevering af kandidatlisters for de kandidatlisters, der fortsat skal indlevere underskrifter fra et mindsteantal stillere, med lovforslaget i øvrigt ændres fra de nuværende fire til syv uger før valgdagen, jf. lovforslagets § 3, nr. 13, med tilhørende bemærkninger, samt afsnit 2.1.2. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 43

Ved den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 1, 1. pkt., foreslås åbningstiden for afstemningsstederne fremrykket til kl. 8 for kommunale og regionale valg. Dog indføres samtidig mulighed for, at kommunalbestyrelsen i kommuner, hvortil en række mindre øer, som er opregnet i den foreslåede bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 52, stk. 2, henhører, kan beslut-

te, at afstemningen her først skal begynde kl. 9. Se lovforslagets § 3, nr. 44, med tilhørende bemærkninger.

Med den foreslåede ændring af § 52, stk. 1, 1. pkt., skal valghandlingen således finde sted i tidsrummet kl. 8 til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Bestemmelsen svarer til den foreslåede ændring af folketingsvalglovens § 46, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, for så vidt angår folketingsvalg, der afholdes på en arbejdsdag. Da kommunale og regionale valg altid afholdes 3. tirsdag i november måned i de år, hvor der afholdes kommunale og regionale valg, jf. den kommunale og regionale valglovs § 6, stk. 2, afholdes kommunale og regionale valg altid på en arbejdsdag.

Den tidligere åbningstid indebærer blandt andet, at brevstemmerne fremover skal være gennemgået på afstemningsstederne inden kl. 8 på valgdagen. Ligeledes skal instruktion af valgstyrelse og tilfornede vælgere være tilendebragt, før valghandlingen går i gang kl. 8, og må om nødvendigt foretages før valgdagen enten ved at indkalde de pågældende til møde eller ved benyttelse af andre midler som f.eks. videoinstruktion eller e-learningværktøjer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1. i de almindelige bemærkninger og til bemærkningerne til § 1, nr. 6.

Til nr. 44

Med den foreslåede indsættelse af et nyt stk. 2 i den kommunale og regionale valglovs § 52 indføres en adgang for kommunalbestyrelsen i de kommuner, hvorunder øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø henhører, til på et møde at beslutte, at afstemningen på valgdagen til kommunale og regionale valg på de respektive øer først skal begynde kl. 9. En betingelse herfor er dog, at der på den pågældende ø ligger et afstemningssted.

Forslaget hænger sammen med den foreslåede ændring i lovforslagets § 3, nr. 43, hvorefter åbningstiden for afstemningsstederne til kommunale og regionale valg generelt foreslås fremrykket til kl. 8. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 43, med tilhørende bemærkninger samt afsnit 2.1.1.3.1. i de almindelige bemærkninger. Om baggrunden for ændringsforslaget henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 7, ovenfor.

Formålet med ændringsforslaget er således at give kommunalbestyrelsen mulighed for at afbøde eventuelle større praktiske vanskeligheder ved at skulle åbne afstemningsstederne kl. 8, som måtte følge af, at afstemningsstedet er beliggende på en mindre ø uden broforbindelse til fastlandet. Kommunaltbestyrelsen kan alene træffe beslutning om at fritage en af de i det foreslåede stk. 2 opregnede øer for kravet om, at afstemningsstederne skal åbne kl. 8, når afstemningen finder sted på en arbejdsdag.

Beslutningen om at fritage øen for det fremtidige generelle krav om, at afstemningsstederne skal åbne kl. 8, skal træffes på et møde i kommunalbestyrelsen senest 15 dage før valgdagen af hensyn til den almindelige frist for optagelse på valglisten, jf. den kommunale og regionale valglovs § 8, stk. 2, jf. stk. 1. Beslutningen træffes ved stemmeflertal i henhold til de almindelige regler i den kommunale styrelseslovs § 11, stk. 3. Beslutningen kan ikke delegeres til udvalg eller kommunens forvaltning. Der er intet til hinder for, at kommunalbestyrelsen træffer en generel beslutning om at rykke afstemningstidspunktet til kl. 9 for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, Europa-Parlamentsvalg og kommunale og regionale valg, og at kommunalbestyrelsen træffer denne beslutning for sådanne valg, der måtte ligge efter kommunalbestyrelsens funktionsperiode. Om bestemmelsernes indhold henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 7, samt afsnit 2.1.1. i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 45

Den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 62, 1. pkt., medfører, at sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet til kommunale og regionale valg fremrykkes fra lørdagen før valgdagen til fredagen før valgdagen. Da kommunale og regionale valg efter loven skal afholdes en tirsdag, jf. den kommunale og regionale valglovs § 6, stk. 2, vil ændringen af fristen for sidste brevstemmeafgivning fra lørdagen før valgdagen til fredagen før valgdagen svare til den foreslåede ændring af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet til folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, hvor fristen fremrykkes fra næstsidste til tredjesidste søgnedag før valgdagen, jf. lovforslagets § 1, nr. 8, 10 og 14, andet led, samt § 2, nr. 3, andet led.

Konsekvensen af ændringen vil være, at brevstemmer, der her i landet er afgivet senere end fredagen før valgdagen, ikke kan komme i betragtning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 2, nr. 6.

Der foreslås en tilsvarende fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg på danske havanlæg på dansk område, jf. lovforslagets § 3, nr. 48.

Det bemærkes, at den kommunale og regionale valglov ikke indeholder bestemmelser om sidste frist for brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område. Sådanne brevstemmer skal imidlertid være afgivet i så god tid forud for valgdagen, at de kan være sendt hjem og modtaget i kommunen inden afstemningen på valgdagen begynder. Dette ændres ikke med den foreslåede ændring af den kommunale og regionale valglovs § 62, 1. pkt.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Til nr. 46

Det foreslås, at den kommunale og regionale valglovs § 62, 2. pkt., ændres således, at begyndelsestidspunktet for brevstemmeafgivning til kommunale og regionale valg på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, ændres fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret, dvs. 3 måneder før valgdagen, til tirsdagen 6 uger før valgdagen. Den foreslåede ændring er begrundet i hensynet til harmonisering mellem fristerne for seneste indlevering og godkendelse af kandidatlisterne, jf. lovforslagets § 3, nr. 10, nr. 23, første led, og nr. 24, første led, og fristen for det tidligste tidspunkt for brevstemmeafgivning.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at anvise et eller flere steder i kommunen (borgerservicecentre m.v.), hvor brevstemmeafgivningen fra den dag, brevstemmeafgivningen påbegyndes, kan ske inden for det pågældende steds almindelige åbningstid.

Den foreslåede 6-ugers regel gælder ikke ved den brevstemmeafgivning her i landet, der finder sted på andre steder end de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme. Ved brevstemmeafgivning disse steder fastholdes den gældende 3-ugers frist, jf. den kommunale og regionale valglovs § 62, 1. pkt.

Den foreslåede 6-ugers frist gælder heller ikke ved den brevstemmeafgivning, der finder sted på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og danske havanlæg uden for dansk område. Ved brevstemmeafgivning disse steder fastholdes den gældende 3-måneders frist, jf. den kommunale og regionale valglovs § 63, stk. 3, og § 64, stk. 2, sammenholdt med stk. 3.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 47

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 62, stk. 2, som indebærer, at der fastsættes krav til mindste åbningstid fra kl. 9-16 på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, den sidste dag, hvor der kan brevstemmes til kommunale og regionale valg. Ændringen er i overensstemmelse med den i lovforslagets § 1, nr. 9, foreslåede ændring, hvorefter der for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg fastsættes krav om mindste åbningstid fra kl. 9-16, på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.

Det forudsættes, at kommunen, f.eks. på sin hjemmeside, informerer vælgerne om, på hvilket eller hvilke sted(er) i kommunen, der kan brevstemmes i det pågældende tidsrum samt om en evt. længere åbningstid.

Med bestemmelsen ændres ikke gældende ret for så vidt angår åbningstiden den sidste dag, hvor der kan brevstemmes, på de øvrige steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, og for så vidt angår åbningstiden de øvrige dage, hvor der kan brevstemmes, på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme. Der henvises til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.1.1.2.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 9.

Til nr. 48

Det foreslås, at den kommunale og regionale valglovs § 64, stk. 3, ændres således, at sidste frist for brevstemmeafgivning på danske havanlæg på dansk område til kommunale og regionale valg fremrykkes i overensstemmelse med den foreslåede fremrykning af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet til kommunale og regionale valg, jf. lovforslagets § 3, nr. 45. Sidste dag for at afgive brevstemme på danske havanlæg på dansk område til kommunale og regionale valg fremrykkes dermed fra lørdagen før valgdagen til fredagen før valgdagen.

Konsekvensen af ændringen vil være, at brevstemmer, der er afgivet på danske havanlæg på dansk område til kommunale og regionale valg senere end fredagen før valgdagen, ikke kan komme i betragtning, jf. den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 2, nr. 6.

En tilsvarende ændring foreslås ved en ændring af folketingsvalgloven for folketingsvalg, grundlovsumiddelbare folkeafstemninger og Europa-Parlamentsvalg, jf. lovforslagets § 3, nr. 9.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1. i de almindelige bemærkninger samt til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 45.

Til nr. 49

Som konsekvens af den foreslåede ændring af sidste frist for brevstemmeafgivning her i landet i lovforslagets § 3, nr. 45 og 48, fra lørdagen til fredagen før valgdagen, foreslås tidsrummet for gennemgangen af brevstemmerne, inden valghandlingen går i gang på valgdagen, ændret fra om nødvendigt dagen før til om nødvendigt en eller to dage før valgdagen. Herefter vil kommunerne have en ekstra dag til at gennemgå brevstemmerne i forhold til i dag.

Med den foreslåede ændring indsættes endvidere en specifik angivelse af, at gennemgangen af brevstemmerne skal være afsluttet, inden valghandlingen går i gang på valgdagen kl. 8, jf. den samtidige ændring af åbningstiden på valgstederne i forslaget § 3, nr. 43, med tilhørende bemærkninger. Den foreslåede ændring medfører ingen ændring i retstilstanden i forhold til, hvordan reglerne fortolkes i dag. Ministeriet har dog fundet anledning til at præcisere retstilstanden i loven.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.2.1.3.2. i de almindelige bemærkninger, samt til bemærkningerne til den tilsvarende ændring af folketingsvalgloven i lovforslagets § 1, nr. 11.

Til nr. 50

Som konsekvens af den foreslåede indsættelse af stk. 2 i den kommunale og regionale valglovs § 62, jf. lovforslagets § 3, nr. 47, foreslås henvisningen i den kommunale og regionale valglovs § 71, stk. 2, nr. 6, præciseret. I stedet for en henvisning til alene § 62 foreslås det, at der henvises til § 62, stk. 1, da henvisningen i § 71, stk. 2, nr. 6, vedrører de frister for brevstemmeafgivningen, som efter de foreslåede ændringer vil fremgå af § 62, stk. 1.

Til § 4

Til nr. 1

Henvisningen til den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3, i partistøttelovens § 8, stk. 2, 4. pkt., foreslås ændret til en henvisning til den kommunale og regionale valglovs § 23 a. Ændringen er en konsekvens af den foreslåede ophævelse af den eksisterende bestemmelse om angivelse på kandidatlisten af kandidatlistens kontaktperson i den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3, jf. lovforslagets § 3, nr. 21, samt den foreslåede indsættelse af § 23 a, hvorefter kandidatlistens ledelse skal udpege en repræsentant for kandidatlisten, som ud over at være legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forskellige henseender skal være den person, som valgbestyrelsen kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten, jf. lovforslagets § 3, nr. 16. Den pågældende repræsentant for listen træder således i stedet for den kontaktperson for listen, som er omtalt i den eksisterende bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3, og skal dermed også være den person, som underskriver en ansøgning om partistøtte i den i partistøttelovens § 8, stk. 2, 4. pkt., angivne situation.

Til nr. 2

Henvisningen til den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3, i partistøttelovens § 11, stk. 2, 4. pkt., foreslås ændret til en henvisning til den kommunale og regionale valglovs § 23 a. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 4, nr. 1, idet det bemærkes, at repræsentanten for kandidatlisten, jf. den foreslåede bestemmelse i den kommunale og regionale valglovs § 23 a, tilsvarende skal være den person, som underskriver en ansøgning om partistøtte i den i partistøttelovens § 11, stk. 2, 4. pkt., angivne situation.

Til § 5

Ved den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse foreslås det, at loven træder i kraft den 1. april 2016.

Til § 6

Ved den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse foreslås det, at for så vidt angår de i § 1 foreslåede ændringer vedrørende folketingsvalg finder anvendelse på folketingsvalg, der udskrives fra og med lovens ikrafttræden den 1. april 2016. Udskrives et folketingsvalg forud for lovens ikrafttræden den 1. april 2016, vil folketingsvalget skulle afholdes efter de nugældende bestemmelser, uanset hvornår folketingsvalget afholdes, dvs. også hvis valget afholdes den 1. april 2016 eller senere. Udskrives et folketingsvalg den 1. april

2016 eller senere, finder de i § 1 foreslåede ændringer anvendelse ved afholdelsen af valget.

For så vidt angår de i § 1 foreslåede ændringer vedrørende grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, foreslås det, at loven finder anvendelse på folkeafstemninger, der afholdes fra og med den 1. juli 2016. De i § 1 foreslåede ændringer gælder således for grundlovsumiddelbare folkeafstemninger, der afholdes fra og med den 1. juli 2016, uanset hvornår sådanne folkeafstemninger måtte være udskrevet. Afholdes en grundlovsumiddelbar folkeafstemning før den 1. juli 2006, vil folkeafstemningen skulle afholdes efter de nugældende regler, herunder den gældende brevstemmeperiode på 3 måneder.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

§ 29. Senest når valg er udskrevet, vælger kommunalbestyrelsen for hvert afstemningsområde mindst 5 og højst 9 valgstyrelser til at forestå afstemningen og stemmeoptællingen på afstemningsstedet.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

Stk. 5. Valgstyrelserne fører en afstemningsbog, hvori indføres alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet samt resultatet heraf. Social- og indenrigsministeren fastsætter regler om afstemningsbogens indhold og udformning.

§ 31. Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrelser eller tilforordnet vælger.

Stk. 2. (Udelades)

Stk. 3. Der ydes diæter til valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere for deres virksomhed i forbindelse med valget. Diæterne ydes efter reglerne i lov om kommunernes styrelse. Kommunalbestyrelsen kan dog beslutte på et møde, at der ikke ydes diæter, eller at de diæter, der ydes, udgør et andet beløb, end der følger af reglerne i lov om kommunernes styrelse. Diæterne kan pr. dag højst udgøre det femdobbelte af det diæteløb, som i henhold til reglerne i lov om kommunernes styrelse er fastsat for møder af ikke over 4 timers varighed.

§ 33 a. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. Kandidater, der opstiller uden for partierne, skal angive dette i anmeldelsen. Anmeldelsen skal endvidere være underskrevet af kandidatens stillere og indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, personnummer og bopæl. Oplysningerne om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige.

Stk. 5. (udelades)

§ 42. For hver storkreds skal anmeldelsesmyndigheden snarest muligt efter udløbet af fristen i § 37, jf. § 41, udarbejde fortegnelser over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds.

I lov om valg til Folketinget, jf. lovbekendtgørelse nr. 369 af 10. april 2014, som ændret ved § 1 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Valgstyrelserformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valgbehandlingen, jf. § 46, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, jf. § 68, stk. 1, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrelser til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valgbehandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrelser til stede på afstemningsstedet under valgbehandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyrelserne skal rette sig efter valgstyrelserformandens anvisninger. Alle valgstyrelserne skal være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, jf. § 70, 1. pkt.«

2. I § 31, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

»Valgstyrelser og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v.«

3. I § 31, *stk. 3, 1. pkt.*, indsættes efter »virksomhed i forbindelse med valget«: », herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrelser og tilforordnede vælgere om deres opgaver, jf. *stk. 1, 2. pkt.*«

4. § 33 a, *stk. 4, 3. pkt.*, ophæves.

5. I § 42 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Kandidatanmeldelserne, jf. § 33 a, partiernes meddelelse om godkendelse af kandidater, jf. § 37, og anmeldelse om opstillingsform, jf. § 41, må ikke gøres offentligt til-

Stk. 2. For hver storkreds, bortset fra Bornholms Storkreds, skal anmeldelsesmyndigheden snarest muligt efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist sende fortegnelserne over de kandidater, der er opstillet i vedkommende storkreds, til valgbestyrelsen i hver opstillingskreds i storkredsen.

Stk. 3. Social- og indenrigsministeren giver forud for hvert valg anmeldelsesmyndigheden meddelelse om, hvilke fortegnelser over de opstillede kandidater, der skal udarbejdes, hvorledes de skal udformes, og hvilke oplysninger de skal indeholde. Social- og indenrigsministeren bestemmer i forbindelse hermed, hvilke myndigheder ud over dem, der er nævnt i stk. 2, der skal have tilsendt fortegnelserne.

§ 46. Afstemningen begynder kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemningen sluttet, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, uanset at der gives opfordring hertil.

Stk. 2. (udelades)

§ 56. Brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

§ 58. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. På danske havanlæg på dansk område kan brevstemmeafgivning finde sted de sidste 3 uger før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen.

§ 65. Valgstyrene gennemgår brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen, herunder ved undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, skal medvirke mindst 2 valgstyrelere.

gængelige, før anmeldelsesmyndigheden har udsendt fortegnelserne over de opstillede kandidater i vedkommende storkreds, jf. stk. 3.«

6. § 46, stk. 1, 1. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Afstemninger, der finder sted på arbejdsdage, begynder kl. 8, jf. dog stk. 2, og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemninger, der finder sted på lørdage, søndage og andre helligdage, begynder kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme.«

7. I § 46 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* For øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejlø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø kan kommunalbestyrelsen, såfremt der på den pågældende ø ligger et afstemningssted, på et møde senest 15 dage før valgdagen træffe afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9, uanset om afstemningen finder sted på en arbejdsdag. Hvis 15. -dagen før valgdagen er en lørdag eller en søndag eller anden helligdag, fremrykkes fristen for kommunalbestyrelsens afgørelse til den umiddelbart foregående søgnedag, som ikke er en lørdag.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

8. I § 56 ændres »næstsidste« til: »tredjesidste«.

9. I § 56 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 53, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.«

10. I § 58, stk. 4, ændres »næstsidste« til: »tredjesidste«.

11. I § 65, stk. 1, 1. pkt., ændres », om nødvendigt dagen før valgdagen« til: »inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt en eller to dage før valgdagen«.

12. I § 65, stk. 2, nr. 6, ændres »§ 56« til: »§ 56, stk. 1«.

Stk. 2. En brevstemme kan ikke komme i betragtning, såfremt

- 1) afsenderen ikke er opført på valglisten,
- 2) afsenderen er død inden valgdagen,
- 3) yderkuverten indeholder flere end ét følgebrev og én konvolut,
- 4) der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som social- og indenrigsministeren har tilvejebragt,
- 5) den foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt, eller
- 6) brevstemmen ikke er afgivet inden for de frister, der er nævnt i § 56, § 57, stk. 3, og § 58, stk. 2-4.

Stk. 3. (udelades)

§ 99. Afstemningen på afstemningsdagen finder sted i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 for folketingsvalg, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

§ 100. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. Ved folkeafstemninger kan brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 53, finde sted de sidste 3 måneder før afstemningsdagen, dog senest næstsidste søgnedag før afstemningsdagen.

§ 24. Social- og indenrigsministeren bekendtgør i Statstidende, hvilke kandidatlistes der er godkendt, hvilke bogstavbetegnelser de har fået tildelt, samt hvilke af kandidatlisternes der har indgået valgforbund.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

§ 25. Afstemning på valgdagen finder sted efter reglerne i kapitel 7 i lov om valg til Folketinget med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

§ 26. (udelades)

13. I § 99, *stk. 1*, indsættes efter »på afstemningsdagen«: »og forberedelsen hertil«, og efter »reglerne i« indsættes: »§ 44 og«.

14. I § 100, *stk. 4*, ændres »3 måneder« til: »6 uger«, og »næstsidste« ændres til: »tredjesidste«.

§ 2

I lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 368 af 10. april 2014, som ændret ved § 2 i lov nr. 312 af 29. marts 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 24 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Kandidatlisterne, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlisternes opstillingsform, jf. § 19, og deres anmeldelse af valgforbund, jf. § 21, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen i Statstidende, jf. stk. 1, har fundet sted.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

2. I § 25, *stk. 1*, indsættes efter »på valgdagen«: »og forberedelsen hertil«, og efter »reglerne i« indsættes: »§ 44 og«.

3. I § 26, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »3 måneder« til: »6 uger«, og »næstsidste« ændres til: »tredjesidste«.

Stk. 2. Her i landet kan brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i lov om valg til Folketinget kan brevstemme, finde sted de sidste 3 måneder før valgdagen, dog senest næstsidste søgnedag før valgdagen. På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område kan brevstemmeafgivning finde sted de sidste 3 måneder før valgdagen.

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

Stk. 5. (udelades)

Stk. 6. (udelades)

§ 3. Valgbar til kommunalbestyrelsen og regionsrådet er enhver, der har valget til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som fredagen 25 dage før valgdagen eller, hvis dette ikke er tilfældet, kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget, jf. dog § 4.

§ 5. Den, der på valgdagen er fyldt 60 år eller har været medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller et regionsråd i 2 hele sammenhængende valgperioder eller ikke har dansk indfødsret, har ikke pligt til at lade sig opstille som kandidat, jf. § 29.

§ 6 a. Kommunalbestyrelsens medlemstal fastsættes i styrelsesvedtægten, jf. § 5 i lov om kommunernes styrelse. Ændring i styrelsesvedtægten, hvorved kommunalbestyrelsens medlemstal ændres, skal være vedtaget af kommunalbestyrelsen, jf. § 2, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, senest den 1. september i valgåret for at få virkning fra førstkommande valgperiode.

§ 13. For hver kommune og hver region vælges en valgbestyrelse senest tirsdagen 8 uger før valgdagen.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

§ 16. Kommunalbestyrelsen vælger for hvert afstemningsområde, jf. § 51, mindst 5 og højst 9 valgstyrere til at forestå afstemningen og stemmeoptællingen på afstemningsstedet.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. (udelades)

Stk. 5. Valgstyrerne fører en afstemningsbog. I denne indføres alle væsentlige oplysninger om afstemningen i afstemningsområdet samt resultatet heraf. Der føres særskilte afstemningsbøger for kommunalbestyrelsesvalget og regions-

§ 3

I lov om kommunale og regionale valg, jf. lovbekendtgørelse nr. 363 af 2. april 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 ændres »25 dage« til: »46 dage«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

2. § 5 affattes således:

»§ 5. Ingen kan opstilles til valg uden at have givet sit samtykke hertil.«

3. I § 6 a, 2. pkt., ændres »1. september« til: »1. august«.

4. I § 13, stk. 1, ændres »8 uger« til: »13 uger«.

5. I § 16 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Valgstyrerformanden skal sørge for, at der umiddelbart inden og under valghandlingen, jf. § 52, samt ved den efterfølgende stemmeoptælling, jf. § 74, stk. 1, til enhver tid er et tilstrækkeligt antal valgstyrere til stede på afstemningsstedet til, at der kan sikres en hensigtsmæssig afvikling af valghandlingen og stemmeoptællingen. Der skal dog altid være et flertal af de udpegede valgstyrere til stede på afstemningsstedet under valghandlingen og den efterfølgende stemmeoptælling. Valgstyrerne skal rette sig efter valgstyrerformandens anvisninger. Alle valgstyrerne skal

rådsvalget. Social- og indenrigsministeren fastsætter regler om afstemningsbøgernes indhold og udformning.

§ 18. Enhver vælger har pligt til at påtage sig hvervet som valgstyrelse eller tilforordnet vælger.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. Der ydes diæter til valgbestyrelsens medlemmer, valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere for deres virksomhed i forbindelse med valget. Diæterne ydes efter reglerne i lov om kommunernes styrelse. Kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet kan dog beslutte på et møde, at der ikke ydes diæter, eller at de diæter, der ydes, udgør et andet beløb, end der følger af reglerne i lov om kommunernes styrelse. Diæterne kan pr. dag højst udgøre det femdobbelte af det diæteløb, som i henhold til reglerne i lov om kommunernes styrelse er fastsat for møder af ikke over 4 timers varighed.

§ 19. De, der opstilles til valg, opføres på kandidatlistene.

Stk. 2. En kandidatliste til kommunalbestyrelsesvalg skal være underskrevet af mindst 25 vælgere i kommunen som stillere. I kommuner med over 25.000 kommunale vælgere ved de sidst afholdte kommunale valg kan kommunalbestyrelsen beslutte at forhøje mindsteantallet af stillere, jf. stk. 4. Mindsteantallet kan dog ikke overstige 50. For Københavns Kommune kan mindsteantallet ikke overstige 150. Kandidatlistene må højst være underskrevet af et antal stillere, der svarer til det dobbelte af mindsteantallet af stillere i kommunen.

Stk. 3. En kandidatliste til regionsrådsvalg skal være underskrevet af mindst 50 vælgere i regionen som stillere. Regionsrådet kan beslutte at forhøje mindsteantallet af stillere, jf. stk. 4. Mindsteantallet kan dog ikke overstige 150. Kandidatlistene må højst være underskrevet af et antal stillere, der svarer til halvdelen mere end mindsteantallet af stillere i regionen.

Stk. 4. Beslutning om forhøjelse af stillerantallet eller om ændring af en tidligere beslutning herom skal træffes senest 1. juni i valgåret for at få virkning for førstkommende valg. Beslutningen skal snarest bekendtgøres i de stedlige dagblade eller lokalaviser.

§ 20. En stiller skal opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet. Valgrets-betingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget skal dog være opfyldt fredagen 25 dage før valgdagen eller, hvis dette ikke er tilfældet, kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen.

Stk. 2. (udelades)

§ 22. Senest tirsdagen 8 uger før valgdagen bekendtgør kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet i de stedlige dagblade eller lokalaviser

- 1) antallet af dem, der skal vælges,
- 2) antallet af stillere for en kandidatliste,

være til stede ved underskrivningen af afstemningsbogen, jf. § 76, stk. 1, 1. pkt.«

6. I § 18, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Valgstyrelse og tilforordnede vælgere har pligt til at gøre sig bekendt med deres opgaver og give fremmøde før valgdagen på kommunalbestyrelsens forlangende med henblik på at modtage den fornødne instruktion m.v.«

7. I § 18, stk. 3, 1. pkt., indsættes efter »virksomhed i forbindelse med valget«: », herunder for eventuel instruktion før valgdagen af valgstyrelse og tilforordnede vælgere om deres opgaver, jf. stk. 1, 2. pkt«

8. § 19, stk. 2, 2.-4. pkt., ophæves, og i stedet indsættes:

»Til kommunalbestyrelsesvalg i Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner er mindsteantallet af stillere dog 50, i Københavns Kommune dog 150.«

9. § 19, stk. 3, 2. og 3. pkt., ophæves.

10. § 19, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Valgbestyrelsen fritager efter anmodning de kandidatlistere, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 19, stk. 2 og 3.«

11. I § 20, stk. 1, 2. pkt., ændres »25 dage« til: »46 dage«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

12. I § 22, stk. 1, ændres »8 uger« til: »13 uger«, og i stk. 1, nr. 3, ændres »fristen for indlevering af kandidatlistere« til: »fristerne for tidligste og seneste indlevering af kandidatlistere, jf. § 23, stk. 1, 1.-3. pkt.,«.

- 3) fristen for indlevering af kandidatlistor og
4) dag og tid for afstemningen.

Stk. 2. (udelades)

§ 23. Senest kl. 12 tirsdagen 4 uger før valgdagen skal kandidatlistor være indleveret til formanden for valgbestyrelsen. En kandidatliste kan tidligst indleveres tirsdagen 6 uger før valgdagen. Kandidatlistor skal indleveres på en formular, der er godkendt af social- og indenrigsministeren.

Stk. 2. (udelades)

§ 24. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt kandidats fulde navn, personnummer, statsborgerskab, stilling og bopæl. For kandidater, der er valgbare, og som har valgt efter § 1, stk. 2, skal i stedet for personnummer opgives fødselsdato. Hvis kandidaten ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn, skal det angives, hvordan navnet ønskes anført. Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. Kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er registreret i Det Centrale Personregister (CPR), kan anføres på stemmesedlen. I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

§ 25. Kandidatlisten skal være underskrevet af det fornødne antal vælgere som stillere, jf. § 19, stk. 2 og 3. Stillerne skal underskrive enten på selve kandidatlisten eller på genparter af denne. Genparterne skal i givet fald sammenhæftes med originalen, inden kandidatlisten indleveres.

Stk. 2. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt stillers navn, personnummer og bopæl. For stillere, der har valgt efter § 1, stk. 2, skal i stedet for personnummer opgives fødselsdato. Oplysningerne om stillernes navne og bopæl er offentligt tilgængelige.

13. I § 23, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »4 uger« til: »7 uger«.

14. I § 23, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »6 uger« til: »9 uger«.

15. I § 23, *stk. 1*, indsættes efter 2. pkt.:

»Kandidatlistor, der i henhold til § 19, stk. 4, ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, skal dog være indleveret til formanden for valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 9 uger før valgdagen og tidligst tirsdagen 11 uger før valgdagen.«

16. Efter § 23 indsættes:

»§ 23 a. Kandidatlistens ledelse skal senest samtidig med indlevering af kandidatlisten meddele formanden for valgbestyrelsen, hvilken repræsentant for listen der er legitimeret til at udøve kandidatlistens beføjelser i forbindelse med indlevering og tilbagekaldelse af kandidatlisten samt anmeldelse af og tilbagetrækning fra liste- og valgforbund, og som valgbestyrelsen i øvrigt kan rette henvendelse til som kontaktperson vedrørende kandidatlisten. Repræsentanten kan være stiller for eller kandidat på listen eller ingen af delene. Den angivne repræsentant anses for legitimeret over for valgbestyrelsen, indtil kandidatlistens ledelse afgiver meddelelse om en ny repræsentant til valgbestyrelsens formand. Kandidatlistens ledelse skal i forbindelse med meddelelse om en ny repræsentant give oplysning om dennes navn, bopæl og kontaktoplysninger.«

17. I § 24, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »Kandidatlisten skal«: »være underskrevet af de enkelte kandidater og«.

18. I § 24 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Kandidatlisten skal være underskrevet af kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, og indeholde oplysning om repræsentantens navn, bopæl og kontaktoplysninger.«

19. I § 25, *stk. 1*, indsættes som 4. *pkt.*:

»Kandidatlistor, der i henhold til § 19, stk. 4, er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, skal dog ikke indeholde underskrifter fra stillere.«

20. § 25, *stk. 2, 3. pkt.*, ophæves.

21. § 25, *stk. 3*, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 3.* Stillerne tiltræder ved deres underskrift, at den pågældende kandidatliste stiller op til kommunalvalget henholdsvis regionalvalget med de på underskrifttidspunktet anførte kandidater og den anførte listebetegnelse, jf. § 24 a.

Stk. 3. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om, til hvilken stiller eller kandidat valgbestyrelsen kan rette henvendelse vedrørende kandidatlisten (kontaktperson).

§ 26. En indleveret kandidatliste kan af alle stillere i forening tilbagekaldes over for valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen. En vælger, der som stiller har underskrevet en kandidatliste, kan ikke særskilt kalde sin underskrift tilbage, når listen er indleveret til valgbestyrelsens formand.

§ 27. Efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlistener skal valgbestyrelsen undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlistener er gyldige, jf. §§ 20 og 23-25. Valgbestyrelsen skal endvidere undersøge om kandidaterne på hver enkelt kandidatliste kan godkendes, eller om nogen af kandidaterne skal slettes af kandidatlistene, jf. §§ 28-31.

Stk. 2. Hvis valgbestyrelsen finder, at en kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten efter reglerne i §§ 28-30, skal valgbestyrelsen senest lørdagen 24 dage før valgdagen underrette kontaktpersonen herom. Senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen kan der foretages en afhjælpning af manglerne eller indleveres en ny kandidatliste. Valgbestyrelsens formand træffer herefter afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidaterne. Afgørelsen indføres i valgbogen, og en udskrift heraf sendes til kontaktpersonen.

Stk. 3. (udelades)

§ 29. En kandidat, der efter § 5 ikke har pligt til at lade sig opstille som kandidat, skal slettes af kandidatlisten, såfremt den pågældende senest kl. 12 fredagen 25 dage før valgdagen indgiver skriftlig anmodning herom til valgbestyrelsens formand.

§ 30. En kandidat, der er opført som kandidat på mere end én kandidatliste, skal af valgbestyrelsen snarest spørges, hvilken kandidatliste den pågældende ønsker sig opført på.

Stk. 4. Kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, godkender ved sin underskrift de på kandidatlisten anførte kandidater, såfremt kandidatlisten er fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 19, stk. 4.

Stk. 5. Kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a, kan efterfølgende foretage ændringer i kandidaternes rækkefølge, ændre i kandidatlistens opstillingsform, jf. § 24, stk. 2, og slette en eller flere kandidater fra kandidatlisten, inden kandidatlisten indleveres til formanden for valgbestyrelsen.«

22. I § 26, 1. pkt., ændres »af alle stillere i forening« til: »af kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a,«, og »22 dage« ændres til: »43 dage«.

23. I § 26 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* En kandidat kan ikke trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til valgbestyrelsen.«

24. Efter § 26 indsættes efter overskriften før § 27:

»**§ 26 a.** Efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlistener, der i henhold til § 19, stk. 4, ønsker at blive fritaget for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere, jf. § 23, stk. 1, 3. pkt., skal valgbestyrelsen senest kl. 12 tirsdagen 8 uger før valgdagen meddele kandidatlisten, om valgbestyrelsen fritager kandidatlisten for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere.«

25. I § 27, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »fristen for indlevering af kandidatlistener« til: »fristerne for seneste indlevering af kandidatlistener, jf. § 23, stk. 1, 1. og 3. pkt.,«, og »§§ 20 og 23-25« ændres til: »§§ 19, 20 og 23-25«.

26. I § 27, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »24 dage« til: »45 dage«, og »kontaktpersonen« ændres til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a,«.

27. I § 27, *stk. 2, 2. pkt.*, ændres »22 dage« til: »43 dage«, og efter »ny kandidatliste« indsættes: », jf. dog stk. 3.«

28. I § 27, *stk. 2, 4. pkt.*, ændres »kontaktpersonen« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a.«

29. I § 27 indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Formanden for valgbestyrelsen kan afvise at modtage kandidatlistener, der åbenbart ikke er gyldige, jf. §§ 19, 20 og 23-25.«

Stk. 3 bliver herefter *stk. 4*.

30. § 29 affattes således:

»**§ 29.** En kandidat, der ikke ved sin underskrift på kandidatlisten har givet sit tilsagn om at virke som kandidat, skal slettes af kandidatlisten.«

31. § 30 affattes således:

Såfremt kandidaten ikke straks oplyser dette, foretager valgbestyrelsen lodtrækning mellem kandidatlisterne, medmindre der for valgbestyrelsen er sikre holdepunkter for, hvilken kandidatliste kandidaten foretrækker. I så fald godkendes den pågældende som kandidat for denne kandidatliste og slettes af den eller de øvrige kandidatlistener.

§ 31. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. (udelades)

Stk. 4. Det indføres i valgbogen, hvilke kandidater der er slettet efter reglerne i stk. 1-3, og en udskrift heraf sendes til kontaktpersonen.

§ 34. (udelades)

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. Skriftlig anmodning om tildeling af samme bogstavbetegnelse skal indleveres til valgbestyrelsens formand samtidig med indlevering af kandidatlisten. Anmodningen skal for hver kandidatliste være underskrevet af alle stillere og kandidater på kandidatlisten.

§ 40. Skriftlig anmeldelse om indgåede listeforbund og valgforbund skal indleveres til valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen. Anmeldelsen skal for hver kandidatliste være underskrevet af alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten, og af alle kandidater på kandidatlisten.

Stk. 2. Stillere og kandidater kan på kandidatlisten skriftligt bemyndige én eller flere stillere eller kandidater til at anmelde listeforbund og valgforbund. Uanset om bemyndigelsen er givet til to eller flere stillere eller kandidater, anses bemyndigelsen for givet til de pågældende hver for sig, medmindre det på kandidatlisten er angivet, at bemyndigelsen er givet til de pågældende i forening.

§ 41. En kandidatliste kan trækkes tilbage fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund. Skriftlig meddelelse om tilbagetrækning fra anmeldte listeforbund eller valgforbund skal indleveres til valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen. Meddelelsen skal være underskrevet af kandidatlistens stillere og kandidater, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Stillere og kandidater kan på kandidatlisten skriftligt bemyndige én eller flere stillere eller kandidater til at give meddelelse om tilbagetrækning fra et anmeldt listeforbund eller valgforbund. Uanset om bemyndigelsen er givet til to eller flere stillere eller kandidater, anses bemyndigelsen for givet til de pågældende hver for sig, medmindre det på kandidatlisten er angivet, at bemyndigelsen er givet til de pågældende i forening.

Stk. 3. (udelades)

§ 43. De godkendte kandidatlistener, herunder samtlige kandidaters navne, samt oplysning om anmeldte listeforbund og

»§ 30. Ingen kan være kandidat på mere end én kandidatliste. En kandidat, der har underskrevet flere kandidatlistener, kan ikke anses for kandidat på nogen af kandidatlistenerne.«

32. I § 31, stk. 4, ændres »kontaktpersonen« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

33. I § 34, stk. 3, 2. pkt., ændres »alle stillere og kandidater på kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

34. I § 40, stk. 1, 1. pkt., ændres »22 dage« til: »43 dage«.

35. I § 40, stk. 1, 2. pkt., ændres »alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten, og af alle kandidater på kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

36. § 40, stk. 2, ophæves.

37. I § 41, stk. 1, 2. pkt., ændres »22 dage« til: »43 dage«.

38. I § 41, stk. 1, 3. pkt., ændres »kandidatlistens stillere og kandidater, jf. dog stk. 2« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

39. § 41, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.

40. I § 43 indsættes som stk. 2:

valgforbund bekendtgøres af kommunalbestyrelsen. Bekendtgørelse sker ved opslag de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 59, når fristen for anmeldelse af liste- og valgforbund er udløbet. Regionsvalgbestyrelsen underretter de pågældende kommunalbestyrelser om de godkendte kandidatlistor og anmeldte forbund til regionsrådsvalget.

§ 44. Samtidig med indleveringen af kandidatlisten til valgbestyrelsens formand kan anmeldes, hvilken forening eller hvilke vælgere i kommunen henholdsvis regionen, der er berettiget til på kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. Anmeldelsen, der skal være skriftlig, skal være underskrevet af alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten.

Stk. 2. (udelades)

§ 48. Hvis det af hensyn til stemmesedlens størrelse og overskuelighed er nødvendigt, kan social- og indenrigsministeren efter ansøgning fra valgbestyrelsen godkende, at kandidaternes navne ikke bliver anført på stemmesedlen til valget i kommunen henholdsvis regionen. Såfremt kandidaternes navne ikke anføres på stemmesedlen, skal stemmesedlen udformes således, at der inden for feltet henholdsvis rubrikken for hver kandidatliste er plads til, at vælgeren kan skrive et kandidatnavn.

Stk. 2. Valgbestyrelsens ansøgning efter stk. 1 skal indsendes til social- og indenrigsministeren snarest muligt efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlistor, jf. § 23.

Stk. 3. (udelades)

§ 52. Afstemningen begynder kl. 9 og fortsætter til kl. 20, og så længe der endnu derefter indfinder sig vælgere for at stemme. Afstemningen sluttet, når ingen vælger tilkendegiver at ville stemme, uanset at der gives opfordring hertil.

Stk. 2. (udelades)

§ 62. Brevstemmeafgivning her i landet kan finde sted fra tirsdagen 3 uger før valgdagen, dog senest lørdagen før valgdagen. På de steder i kommunerne, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 59, kan brevstemmeafgivning dog finde sted fra den 3. tirsdag i august måned i valgåret.

§ 64. (udelades)

»*Stk. 2.* Kandidatlistor, herunder oplysninger om de enkelte kandidater og kandidatlistor opstillingsform, jf. §§ 23-25, deres anmodning om bogstavbetegnelse, jf. § 34, og deres anmeldelse af liste- og valgforbund, jf. §§ 37 og 38, må ikke gøres offentligt tilgængelige, før bekendtgørelsen efter stk. 1 af de godkendte kandidatlistor har fundet sted.«

41. I § 44, *stk. 1, 2. pkt.*, ændres »alle de stillere, der har underskrevet kandidatlisten« til: »kandidatlistens repræsentant, jf. § 23 a«.

42. I § 48, *stk. 2*, ændres: »fristen for indlevering af kandidatlistor, jf. § 23« til: »fristerne for seneste indlevering af kandidatlistor, jf. § 23, stk. 1, 1. og 3. pkt.«

43. I § 52, *stk. 1, 1. pkt.*, ændres »kl. 9« til: »kl. 8, jf. dog stk. 2,«.

44. I § 52 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* For øerne Agersø, Anholt, Askø, Avernakø, Barsø, Birkholm, Bjørnø, Baagø, Drejø, Egholm, Endelave, Fejø, Femø, Fur, Hjarnø, Hjortø, Lyø, Mandø, Nekselø, Omø, Orø, Sejerø, Skarø, Strynø, Tunø, Venø og Aarø kan kommunalbestyrelsen, såfremt der på den pågældende ø ligger et afstemningssted, på et møde senest 15 dage før valgdagen træffe afgørelse om, at afstemningen på øen først begynder kl. 9.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

45. I § 62, *1. pkt.*, ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

46. I § 62, *2. pkt.*, ændres »den 3. tirsdag i august måned i valgåret« til: »tirsdagen 6 uger før valgdagen«.

47. I § 62 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kommunalbestyrelsen skal på mindst ét af de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, jf. § 59, holde åbent for brevstemmeafgivning som minimum i tidsrummet kl. 9-16 den sidste dag, hvor der kan brevstemmes.«

48. I § 64, *stk. 3*, ændres »lørdagen« til: »fredagen«.

Stk. 2. (udelades)

Stk. 3. På danske havanlæg på dansk område kan brevstemmeafgivning finde sted fra tirsdagen 3 uger før valgdagen, dog senest lørdagen før valgdagen.

§ 71. Valgstyrerne gennemgår brevstemmerne, om nødvendigt dagen før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen, herunder ved undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, skal medvirke mindst 2 valgstyrelser.

Stk. 2. En brevstemme kan ikke komme i betragtning, såfremt

- 1) afsenderen ikke er opført på valglisten eller ikke længere har fast bopæl i kommunen henholdsvis regionen,
- 2) afsenderen er død inden valgdagen,
- 3) yderkuverten indeholder flere end ét følgebrev og én konvolut til hvert af de pågældende valg,
- 4) der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som social- og indenrigsministeren har tilvejebragt,
- 5) den foreskrevne fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen ikke har været fulgt eller
- 6) brevstemmen ikke er afgivet inden for de frister, der er nævnt i § 62, § 63, stk. 3, og § 64, stk. 2 og 3.

Stk. 3. (udelades)

§ 8. (udelades)

Stk. 2. Ansøgning om tilskud indgives for hvert kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud, og inden udgangen af dette kalenderår. Er der efter § 44, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg sket anmeldelse af, hvilken forening eller hvilke vælgere i regionen der er berettiget til på kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud, underskrives ansøgningen af en repræsentant for den angivne forening eller af en af de angivne vælgere. Er der ikke sket en sådan anmeldelse, underskrives ansøgning for kandidatlistor for et parti, der pr. 1. august i det seneste regionale valgår var opstillingsberettiget til folketingsvalg, af en repræsentant for vedkommende partiorganisation. Ansøgning for andre kandidatlistor, der ikke har foretaget en sådan anmeldelse, underskrives af den person, der er nævnt i § 25, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg eller af en anden person, der er berettiget til at optræde som repræsentant for kandidatlisten.

Stk. 3. (udelades)

§ 11. (udelades)

Stk. 2. Ansøgning om tilskud indgives for hvert kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud, og inden udgangen af

49. I § 71, stk. 1, 1. pkt., ændres », om nødvendigt dagen før valgdagen« til: »inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt en eller to dage før valgdagen«.

50. I § 71, stk. 2, nr. 6, ændres »§ 62« til: »§ 62, stk. 1«.

§ 4

I lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., jf. lov-bekendtgørelse nr. 1291 af 8. december 2006, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, stk. 2, 4. pkt., ændres »§ 25, stk. 3,« til: »§ 23 a«.

2. I § 11, stk. 2, 4. pkt., ændres »§ 25, stk. 3,« til: »§ 23 a«.

dette kalenderår. Er der efter § 44, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg sket anmeldelse af, hvilken forening eller hvilke vælgere i kommunen der er berettiget til på kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud, underskrives ansøgningen af en repræsentant for den angivne forening eller af en af de angivne vælgere. Er der ikke sket en sådan anmeldelse, underskrives ansøgning for kandidatlistor for et parti, der pr. 1. august i det seneste kommunale valgår var opstillingsberettiget til folketingsvalg, af en repræsentant for vedkommende partiorganisation. Ansøgning for andre kandidatlistor, der ikke har foretaget en sådan anmeldelse, underskrives af den person, der er nævnt i § 25, stk. 3, i lov om kommunale og regionale valg eller af en anden person, der er berettiget til at optræde som repræsentant for kandidatlisten.

Stk. 3. (udelades)

§ 5

Loven træder i kraft den 1. april 2016.

§ 6

§ 1 finder anvendelse på folketingsvalg, der udskrives fra og med den 1. april 2016, og på folkeafstemninger, der afholdes fra og med den 1. juli 2016.